

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 388

**Bilirkişilik Kanunu Tasarısı (1/687) ve Adalet
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/687 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	5
- Madde Gerekçeleri	9
• Alt Komisyon Raporu	31
• Muhalefet Şerhleri.....	41
• Alt Komisyon Metni	63
• Alt Komisyon Metnine Ekli Listeler	81
• Adalet Komisyonu Raporu	86
• Muhalefet Şerhleri.....	95
• Tasarı Metni	116
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	116
• Tasarı Metnine Ekli Listeler.....	145
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Listeler	150

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1227-683

4/3/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 16/2/2016 tarihinde kararlaştırılan “Bilirkişilik Kanunu Tasarısı” ile gerekçesi ilişkide gönderilmiştir. Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/687)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

I. Günümüz hukuki ihtilaflarının giderek çeşitlenen karmaşık ve çözüm için teknik bilgi gerektiren yapısı, bilirkişilik kurumunun yargı faaliyetleri içindeki rolü ve önemini daha da artırmaktadır. İyi işleyen bir bilirkişilik kurumu, yargı sisteminin etkin ve hızlı işleyişinde belirleyici olmakta, aksi durum sadece yargılamaların uzaması sonucunu doğurmakla kalmayıp adalet beklentisi içinde bulunan kişilerin hak kayıplarına da neden olmaktadır.

Yargılama sürecinde özel veya teknik bilgiyi gerektiren konularda yargı mercileri tarafından bilgi ve görüşüne başvurulmuş uzman kişiye bilirkişi denilmektedir. Muhakeme usulünde bilirkişi incelemesine, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenemeyen, bilimsel ve teknik bilgi gerektiren konularda müracaat edilmesi gerekliliğine işaret edilmektedir. Muhakeme usulünü düzenleyen kanunlarda düzenlenen bilirkişi incelemesi, uygulamada oldukça sık başvurulmuş bir delil değerlendirme vasıtasıdır.

Bilirkişi incelemesine; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince adli yargı mercileri, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu gereğince idari yargı mercileri, 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu gereğince askeri yargı mercileri tarafından müracaat edilmektedir.

Mevcut usul kanunlarına göre bilirkişiler, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarınca oluşturulan listelerde yer alan bilirkişiler arasından seçilmekte, bu listelerde istenilen uzmanlık alanında bilirkişinin bulunmaması halinde gerekçesi belirtilmek suretiyle liste dışından da bilirkişi görevlendirilebilmektedir.

Uygulama ve doktrinde bilirkişilik kurumuna, bilirkişilere ve bu konudaki yargı uygulamalarına yönelik eleştiriler bulunmaktadır.

Bu kapsamda bilirkişilik kurumuna yönelik eleştirilerin;

- Adalet komisyonları tarafından liste oluşturulması dışında kurumsal bir yapının bulunmaması,

- Tüm yargı kollarını kapsayacak bir bilirkişilik sistemi kurulmaması,

- Bilirkişilerin mesleki yeterlilik ve yetkinlik düzeylerinin belirlenmemesi,

- Temel bilirkişilik eğitimi verilmemesi,

- Liyakati bulunan bilirkişilerin sisteme yeterince dahil edilememesi ve sertifikasyonunun sağlanamaması,

- Bilirkişi raporlarının standardının belirlenmemesi,

- Denetim mekanizması kurulmaması,

- Bilirkişiliğe ilişkin kurallara ve etik ilkelere aykırı davranışların sistem dışına çıkarılmaması,

- Bilirkişilik alanına ilişkin düzenleyici işlemler yapılmaması,

Bilirkişilere yönelik eleştirilerin;

- Bilirkişilerin ihtiyaç duyulan yetkinlikte ve yeterlilikte olmamaları,

- Bilirkişilerin hâkimin görev ve yetki alanına girmeleri,

- Raporları süresinde teslim etmemeleri,

- Denetime elverişli ve yargı mercilerini tatmin edecek şekilde rapor hazırlamamaları ve bu nedenle ek rapor alınmasına veya yeni bir bilirkişi incelemesi yapılmasına sebep olmaları,

- Heyet halinde görev yapan bilirkişilerin rapora yeteri kadar katkı vermeyerek sadece imzalamakla yetinmeleri,

- Bilirkişiliği meslek olarak görmeleri,

Yargı mercilerinin uygulamalarına yönelik eleştirilerin ise;

- Mesleki yeterliliği ve yetkinliğine dikkat edilmeksizin bilirkişi atanması,

- Teknik konu-hukuki konu ayırımına dikkat edilmeyerek hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuk bilgiyle çözümlenmesi gereken konularda bilirkişi görevlendirilmesi,

- Bilirkişiden hâkim yardımcısı gibi yararlanılması ve yargı yetkisinin bilirkişiye devredilmesi,

- Yüksek mahkemelerin bilirkişilik konusunda usul hükümlerinin uygulanmamasını bozma nedeni yapmaması veya hukukçu bilirkişilerden rapor alınmamasını bozma nedeni yapması,

- Bilirkişinin görev alanının belirlenmemesi ve sorulan soruların açık ve net bir şekilde ortaya konulmaması,

- Talimat yazılmak suretiyle bilirkişi incelemesi yaptırılması ve yargılamanın uzamasına neden olunması,

- Bilirkişi ücretlerinin davanın niteliği, uyuşmazlığın özelliği ve bilirkişiye verilen görevin kapsamıyla uyumlu olmaması,

- Bilirkişi listelerinin dışından bilirkişi görevlendirilmesi, şeklinde olduğu görülmektedir.

Bu eleştiriler, bilirkişilere ve bilirkişilik kurumuna olan güveni zedelediği gibi yargıya olan güveni de olumsuz etkilemektedir. Ayrıca bu eleştiriler, Anayasanın 36 ncı maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde güvence altına alınan “adil yargılanma hakkı”nın tesisi bakımından da dikkate alınmak durumundadır.

Bilirkişilik alanında yaşanan sorunlar ile çözüm önerileri, geçmiş tarihlerde farklı kurumlar tarafından hazırlanan çeşitli rapor ve belgelere konu olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun 2010 yılında hazırladığı “Adli Tıp Kurumu Başkanlığı’nın 2007, 2008 ve 2009 Yıllarına Ait Faaliyet ve İşlemlerinin Denetimi ile Adli Tıp Kurumu Hizmetlerinin Etkin ve Verimli Şekilde Yürütülmesinin ve Geliştirilmesinin Sağlanması” konulu Raporda, ülkemizdeki mevcut bilirkişilik sistemi kapsamlı olarak ele alınıp incelenmiştir. Adalet Bakanlığı tarafından 2010 yılında hazırlanan bilirkişilik konulu İnceleme Raporunda da mevcut bilirkişilik sisteminin aksayan yönleri ile çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Her iki raporda da bilirkişilik alanında yaşanan sorunların; bilirkişilerin eğitimi, denetimi ve seçimi gibi konularda kurumsal yapı eksikliğinden kaynaklandığı vurgulanmıştır. 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planında ise yargılama sürecinin hızlandırılması, yargıya ulaşılabilirliğin artırılması amacıyla bilirkişilik mekanizmasının geliştirilmesi ve bilirkişilik kurumunun gözden geçirilerek etkin işleyen bir sistem oluşturulması hedefine yer verilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile Avrupa Birliği arasında 2013 ila 2015 yılları arasında yürütülen, “Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi” sonucunda, bu alanda yaşanan sorunların çözümü için bilirkişilerin sertifikasyonu, eğitimi, denetimi ve performans ölçümlerinin yapılması, bilirkişilere yönelik düzenleyici ve denetleyici bir yapının kurulması ihtiyacı vurgulanmıştır.

17/4/2015 tarihinde kamuoyuna duyurulan Yargı Reformu Stratejisinde, bilirkişilik müessesesinin gözden geçirilerek kurumsal olarak yeniden yapılandırılmasına, bir hedef olarak yer verilmiştir. Bu hedefe ulaşılmasında bilirkişi listesi veya sicili oluşturulurken akreditasyon ve sertifikasyon sürecini yönetecek bir yapı kurulması, etkin bir denetim sistemi oluşturulması, bilirkişi seçiminin mesleki yetkinliği sağlayacak ölçütlere bağlanması ve kalite standartlarının oluşturulması önemli birer strateji olarak benimsenmiştir.

Bilirkişilik uygulamalarında temel sorunlardan biri, mevzuatta açıkça yasaklanmış olmasına rağmen hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgi ile çözümlenebilecek konularda hukukçu bilirkişilere müracaat edilmesi, bilirkişilerin raporlarında hukuki değerlendirmelere yer vermesi ve teknik ve özel bilgi gerektiren konularda görüş bildirmekle yetinmek yerine, uyuşmazlığın esasına ilişkin kesin hukuki yargıda bulunmalarıdır.

Bilirkişilerin temel nitelikleri ile uzmanlık alanlarına yeterince dikkat edilmeden yapılan atamalar, uygulamada gereksiz yere birden fazla bilirkişi incelemesi yapılmasına ve rapor alınmasına yol açabilmekte, bu durum yargılamalardaki makul süre eşliğinin aşılmasına ve yargılama maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Sayıları onbinleri bulan bilirkişilerin ilgili listelere kayıt ve bu listelerden silinmesi işlemleri, adli yargı adalet komisyonlarınca yürütülmektedir. Bu komisyonlar, ancak sınırlı nedenlerin varlığı halinde bilirkişiyi listeden çıkartmakta, bunun haricinde bilirkişilik uygulamalarını izleyip denetleyebilecek nitelikte kurumsal bir rol üstlenmemektedir. Sözü edilen bu liste usulüne göre, üç yıl mesleki kıdemi bulunan her meslek mensubu, adalet komisyonları tarafından bilirkişi listelerine kabul edilmekte, aynı uzmanlık alanında binlerce bilirkişinin bulunduğu listeler oluşturulmaktadır. Ancak oluşturulan bu listelerin bilirkişilerin yeterliliği noktasında gerekli güvenceyi sağladığını söylemek zordur.

Söz konusu sorunların çözümü ve etkin işleyen bir sistemin kurulabilmesi için bilirkişilik hizmetlerinde temel ve alt uzmanlık alanlarını belirleyerek bu uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri ve uyacakları rehber ilkeleri tespit edecek, bilirkişilerin uymaları gereken etik kuralları belirleyecek, temel usul hükümleri ile rapor yazım teknikleri gibi bilirkişi yeterliliğine ilişkin hususlarda verilecek eğitimlerin usul ve esaslarını düzenleyecek, bilirkişi listelerinin oluşturulmasından denetimlerine kadar bütün bir süreç üzerinde düzenleyici bir rol üstlenecek ve müstakilen bu alanda faaliyet gösterecek bir kurumsal yapının oluşturulması zaruret haline gelmiştir.

Bilirkişilikle ilgili tavsiye niteliğinde karar almak üzere yargı mercilerinin, ilgili kurumların ve meslek birliklerinin temsilcilerinin yer aldığı bir Bilirkişilik Danışma Kurulu, bilirkişilikle ilgili hizmetleri yürütmek amacıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve uygulayıcı birim olarak da bilirkişilik bölge kurulları oluşturmak suretiyle bilirkişilik konusunda yukarıda açıklanan sorunların çözülmesi için kurumsal bir yapı oluşturulması öngörülmektedir.

II. Adalet hizmetlerinde öteden beri fen bilimlerindeki uzmanlık alanlarından yararlanılmıştır. Yargı mercilerinin bu şekilde hekimlerin tıbbî görüşlerine başvurması, adli tıbbın doğmasına neden olmuştur. Bugün alanı çok genişlemiş olan adli tıbbın, hukuku ilgilendiren tıbbî konularla uğraşan bir ihtisas şubesi olarak kabul edilmesi zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır.

Cumhuriyet devrinde hâkim ve savcıların adalete ve gerçeğe ulaşabilmesi için adli tıbbın bir ihtisas şubesi haline getirilmesi prensip olarak benimsenmiş, bu prensibin gereği olarak 19/4/1926 tarihli ve 813 sayılı Kanun ile Adalet Bakanlığına bağlı “Tıbb-ı Adli Müessesesi” kurulmuştur. Süreç içinde yeni bir Kanun olarak 8/7/1953 tarihli ve 6119 sayılı Adli Tıp Müessesesi Kanunu kabul edilmiş ve daha sonra bu Kanunu yürürlükten kaldıran 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu ile bu alanda verilen hizmetler düzenlenmiş olup, halen bu Kanun yürürlükte bulunmaktadır.

Bilim ve teknolojinin çağımızda yaşamın her alanına girmesi, hızla değişmesi ve gelişmesi ile işlenen suçlar ve suç delilleri daha karmaşık bir hale gelmiştir. Adli delillerin toplanması, laboratuvar veya inceleme aşamasına getirilmesi ve bunların hukuk terminolojisine uygun raporlar haline dönüştürülmesi, hiç şüphesiz, yargının hızlı işleyişinde ve adaletin gerçekleşmesinde önemli bir faktördür. Adli Tıp Kurumu, adli işlerde bilirkişilik yapmak üzere kurulmuş olup, mahkemeler, hâkimlikler ve Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından gönderilen adli tıpla ilgili konularda bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmekle yükümlü olan, ceza ve hukuk davalarında sağlıklı ve güvenli olarak delillerin değerlendirilmesi suretiyle adaletin dağıtılmasında önemli katkısı bulunan bir kuruluş olarak adalet sistemimizde hizmet yürütmektedir.

Adli tıp alanında yaşanan gelişmeler, Adli Tıp Kurumunun çağdaş bilimin gerektirdiği bir yapı içinde çalışmasını ve teşkilat yapısının da bu esaslara uygun şekilde yapılandırılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Tasarıyla, Kurumun iş yoğunluğu ve ihtisas kurulları ile ihtisas dairelerine gelen işler göz önünde bulundurulmak suretiyle, Kurumun teşkilat yapılanmasında değişikliğe gidilmektedir. Bu kapsamda, Kurum bünyesinde bulunan “Genel Kurul” kaldırılmakta ve bu Kurulun görevlerini yerine getirmek üzere üç ayrı üst kurul oluşturulmaktadır. Ayrıca ihtisas kurullarının sayısı artırılmakta, Kurumun hizmetlerinin etkinliğini sağlamak ve zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak amacıyla Kurumun işleyişine ilişkin bazı değişiklikler yapılmaktadır. Bu değişikliklere bağlı olarak bazı kurul ve dairelerin görevleri güncellenmektedir.

Kurum teşkilat yapısındaki değişikliklerin bir sonucu olarak ortaya çıkan personel ihtiyacını karşılamak amacıyla yeni kadrolar ihdas edilmektedir.

Tasarıyla, Devlet Denetleme Kurulunun 2010 yılı Raporundaki değerlendirme ve öneriler de dikkate alınmak suretiyle Adli Tıp Kurumunun kurumsal kapasitesinin artırılması böylece adli tıp hizmetlerinin sunumunun etkinleştirilmesi ve yargılamaların hızlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddenin birinci fıkrasıyla Kanunun amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulması şeklinde belirlenmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, Kanunun kapsamı belirlenmektedir. Buna göre Kanun, adli, idari ve askeri yargı alanında her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsayacaktır. Adli, idari ve askeri yargı mercilerince bilirkişiler, yeni oluşturulacak bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilecektir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ile Vergi Usul Kanununun uygulanacağı haller” başlıklı 31 inci maddesinde Danıştay, idare ve vergi mahkemelerinde bilirkişi seçiminin resen yapılacağı; bilirkişiler hakkında ise 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun (1086 sayılı Kanun mülga olmakla 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun) uygulanacağı belirtilmiştir. 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun “İdari Yargılama Usulü Kanunu ile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun uygulanacağı haller” başlıklı 56 ncı maddesinde, bilirkişiler hakkında İdari Yargılama Usulü Kanunu ile 1086 (6100) sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinde, bilirkişilik konusunda Ceza Muhakemesi Kanununun hükümlerinin askeri yargıda da uygulanacağı belirtilmiştir.

Söz konusu kanunlarda Ceza Muhakemesi Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Kanununa atıf bulunmasına rağmen, idari ve askeri yargı alanlarında görevlendirilecek bilirkişiler için herhangi bir liste tutulmamaktadır. Mahkemelerce takdiri olarak bilirkişi görevlendirilmesi yapılmaktadır. Getirilen düzenlemeyle, istisnasız tüm yargı yollarında ve muhakeme usullerinde aynı şekilde uygulanmak üzere belli bir sistem dahilinde bilirkişilerin oluşturulan listelerden seçilerek usul ve uygulamada birlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, kanunlarda bilirkişilik hizmeti verebileceği öngörülen kurumlar ile yargı mercilerinin talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşları, Kanunun kapsamı dışında bırakılmaktadır. Ülkemizde bilirkişilik kurumunun iyi işlemediğine ilişkin eleştiriler, resmi veya kurumsal olarak bilirkişilik hizmeti veren kurum ve kuruluşlardan ziyade, adalet komisyonlarının oluşturduğu listelerde kayıtlı olarak veya liste dışı bilirkişilik yapanlara yöneltilmektedir. Bu çerçevede, adalet işlerinde resmi bilirkişilik yaparak bilimsel ve teknik görüş bildirmekle görevli Adli Tıp Kurumu; adli tıp mevzuatı çerçevesinde adli tıp olaylarında ve diğer adli konularda resmi bilirkişilik yapan yükseköğretim kurumları ve birimleri; sağlık meslek mensuplarının mesleklerini icra ederken ortaya çıkan adli konularda mahkemelere görüş vermekle görevli Yüksek Sağlık Şurası; uzmanlık alanlarına giren adli soruşturma ve kovuşturmalarda rapor hazırlayarak görüş bildirmekle görevli jandarma kriminal laboratuvarları; adli ve idari soruşturmalar sırasında elde edilen maddi delilleri, bilimsel usullere göre inceleme ve değerlendirmekle görevli, suç ve suçlunun tespitinde görevli polis kriminal laboratuvarları; soruşturma veya kovuşturma evresinde ele geçirilen ve sahteliğinden şüphelenen banknotları inceleme ve değerlendirmekle görevli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası; soruşturma veya kovuşturma evresinde ele geçirilen ve sahteliğinden şüphelenen madeni para ve sikkeleri inceleme ve değerlendirmekle görevli Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü; suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmakla görevli Mali Suçları Araştırma Kurulu; basılmış eserlerin küçükler için muzır olup olmadığı hususunda yargı mercilerine resmi bilirkişilik yapmakla görevli Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu gibi kendi kuruluş kanunlarına göre bilirkişilik hizmeti veren kurumlar ile yargı mercilerinin

talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren TÜBİTAK, Hıfzısıhha Enstitüsü ve halk sağlığı laboratuvarları gibi kamu kurum ve kuruluşları Kanunun kapsamı dışında tutulmaktadır.

MADDE 2- Maddede, Kanunda yer alan bazı kavram ve kurumlara ilişkin tanımlara yer verilmektedir.

MADDE 3- Maddeyle, bilirkişilikle ilgili temel ilkeler ve yükümlülükler belirlenmekte, bunlara aykırı davranılması halinde uygulanabilecek yaptırımların dayanağı oluşturulmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, bilirkişinin görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde hiçbir etki altında kalmadan, bağımsız ve objektif olarak yerine getirmesi gereği vurgulanmaktadır. Bilirkişinin, hukukun temel ilkelerinden biri olan dürüstlük kuralına riayet etmesi gerekir. Düzenlemeyle bilirkişinin dürüstlük kuralı çerçevesinde, hiçbir etki altında kalmadan, mesleki birikim ve tecrübesini kullanarak fen ve teknik alanlarındaki gelişmeleri de takip ederek görevini yerine getirmesi ilkesi benimsenmektedir. Bilirkişinin, görevini yerine getirirken gözetmesi gereken temel ilkelerden bir diğeri ise tarafsız davranma yükümlülüğüdür. Bu yükümlülüğe uygun davranmak bilirkişinin, somut maddi sorunla ilgili olarak objektif bir biçimde oy ve görüşünü beyan edebilmesinin asgari şartıdır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, bilirkişinin raporunda çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapması, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunması yasaklanmaktadır. Öngörülen düzenleme mevcut usul kanunlarımızda da bulunmaktadır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Bilirkişinin atanması” başlıklı 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında, çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınacağı; “Bilirkişi raporu, uzman mütalaası” başlıklı 67 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ise bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı düzenlenmiştir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun “Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller” başlıklı 266 ncı maddesinde, çözümünü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınacağı; “Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor” başlıklı 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında ise bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında, hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı belirtilmiştir.

Bu açıklamalar karşısında uyuşmazlığın çözümü, hâkimin hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektirmesi halinde bilirkişi görevlendirilebilecektir. Özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Teknik bilgiden maksat ise fizik, kimya, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerinden elde edilen bilgidir.

Düzenlemeyle bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin veya maddi vakıaların hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu-hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir. Bu düzenleme, hâkimin hukuki konularda bilirkişiye başvurma yasağıyla bütünlük oluşturmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı hükme bağlanmaktadır. Öngörülen düzenleme mevcut usul

kanunlarımızda da bulunmaktadır. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Bilirkişinin atanması” başlıklı 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemeyeceği düzenlenmiştir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun “Hukukun uygulanması” başlıklı 33 üncü maddesinde, hâkimin, Türk hukukunu resen uygulayacağı; “Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller” başlıklı 266 ncı maddesinde ise hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı belirtilmiştir.

Hukuki konularda bilirkişiye başvurulması yasak olmasına rağmen uygulamada sıklıkla hukuki konularda bilirkişiye başvurulmaktadır. Bu uygulama karşısında, bilirkişiler de hukuki konularda görüş bildirmekten, değerlendirme yapmaktan ve yargısal bir sonuca varmaktan kaçınmamaktadırlar. Bu durum, hâkimler tarafından kullanılması gereken yargı yetkisinin bilirkişilere devrini gündeme getirmekte veya böyle bir algının oluşmasına neden olmaktadır. Bu durum, herkes tarafından eleştirilen “bilirkişi adaleti” şeklindeki uygulamaları ortaya çıkarmaktadır.

Hukuk kurallarını resen araştırıp bulma ve olaya uygulama hâkimin görevidir. Hukuka uygun olarak hüküm verme görevinin münhasıran hâkime ait olduğu, Anayasanın 138 inci maddesinde açıkça belirtilmiştir. Bu kural uyarınca hukuk kuralları bir bütün olup, genel ve özel olarak ayıramayacağı gerçeği dikkate alındığında hukuki sorunların en yetkin bilirkişisi, hâkimin kendisidir. Bu itibarla, yargılama hukukumuzda hâkimin, hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvuramamasına ilişkin temel ilke, bu kez Kanunla kesin olarak yasaklanmaktadır.

Usul kanunlarımızdaki temel ilke, hâkimin Türk hukukunu resen uygulamasını amirdir. Taraflar, hiçbir hukuki sebep belirtmeseler veya yanlış hukuki sebepleri ileri sürseler dahi hâkimin hukuku resen uygulaması nedeniyle hak kaybına uğramayacaklardır. Zira görülmekte olan bir davada uyuşmazlığı en iyi şekilde anlamak ve bu uyuşmazlığa uygulanacak doğru hukuk kurallarını bulup uyuşmazlığı çözmek, hâkimin hem görevi hem de yetkisidir.

Hukuki konularda bilirkişiye başvurulmamasına ilişkin temel ilke, mukayeseli hukukta da benzer şekilde düzenlenmiştir. Alman usul kanunlarında, bilirkişinin sadece maddi vakıalar üzerinde inceleme yapabileceği, hukuki konularda bir değerlendirme yapamayacağı, hukuki konuda değerlendirme yapması halinde tarafsızlık ilkesini ihlal ettiği kabul edilerek bilirkişinin reddedilebileceği; İsveç usul kanunlarında, bilirkişinin raporunda hukuki değerlendirmede bulunmasının yasaklandığı, delilleri takdir etme yetkisinin hâkime bırakıldığı, bilirkişinin tarafsızlığını sağlamak için teknik konular dışında rapor hazırlamaması gerektiği; Avusturya usul kanunlarında, bilirkişinin raporunda hukuki değerlendirmede bulunmasının yasaklandığı, hukukçu bilirkişilerin bilirkişilik listelerine kaydedilmediği, avukatlar ve hukukçuların ancak başka bir eğitimlerinin bulunması halinde bilirkişi listesine kaydedilebileceği; Fransız usul kanunlarında, hukuki konularda karar verme yetkisinin hâkime ait olduğu, sadece teknik konularda bilirkişi incelemesi yapılacağı, bilirkişi raporunda hukuki değerlendirmelerde bulunulamayacağı ve avukatların hukukçu bilirkişi olarak görevlendirilemeyeceği hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Söz konusu fıkra da belirtilen genel bilgi ve tecrübeden maksat, kişinin gözlem ve denemeler sonucunda elde ettiği bilgiler ile belirli bir sürede veya hayat boyu yaşayarak ya da deneyerek elde ettiği her türlü bilgi ve birikimleridir. Bu birikim, sosyal hayata ait bilgiler olabileceği gibi bilimsel bir kuralın uygulanması sonucunda elde edilmiş de olabilir. Dolayısıyla, bir insanın sahip olduğu genel bilgi veya tecrübeyle elde ettiği bilgiler, özel veya teknik bir bilgiyi gerektirmeyen ve ortalama herkesin bilmesi gereken bilgiler olması nedeniyle bilirkişi incelemesine konu edilemez.

Maddenin ikinci fıkrasında bilirkişiler için getirilen yasaklamalar ile üçüncü fıkrasında yargı mensupları için getirilen yasaklamalar birbirini tamamlayıcı nitelikte temel prensiplerdir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, bilirkişinin, görevini bizzat yerine getirmesi yükümlülüğü düzenlenmektedir. Bilirkişi, görevlendirildiği konuyla ilgili olarak özel ve teknik bilgiye dayalı aydınlatma ve bilgilendirme yükümlülüğünü bizzat yerine getirmek zorundadır. Bu görevin icrasının kısmen ya da tamamen başka kimselere bırakılması, adına “imzacı bilirkişilik” denilen bir tür usul dışı uygulamaya neden olmaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan bilirkişilik görevinin kısmen veya tamamen başkalarına yaptırılmasına dair yasak, Kanunla, diğer bütün bilirkişiler için de geçerli hale gelmektedir. Görüşüne başvuru bilirkişinin, inceleme konusu maddi vakıaların açıklığa kavuşturulması ve tespiti için uzman kimliği bulunan başka birinin işbirliğine ihtiyaç duyması halinde, yargı mercilerinin gözetiminde, bu bilgiyi alması ve gerekli gördüğü konularda ek bilgi temin etmesi, görevini kısmen veya tamamen başkasına devretme anlamına gelmeyecektir.

Maddenin beşinci fıkrasında, bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü düzenlenmektedir. Bilirkişinin sır saklama yükümlülüğü, bilirkişilik görevini sadakatle icra etme ödevinin tamamlayıcı bir parçasını oluşturmaktadır. Bilirkişi, yerine getirdiği görevin niteliği ile bu görevin icrası sırasında taşıdığı resmi sıfat ve kullandığı kamusal yetkinin bir sonucu olarak tarafların sırlarına ve özel nitelikteki bilgilerine vakıf olabilmektedir. Düzenlemeyle bilirkişi, görevi sebebiyle vakıf olduğu bu bilgileri açıklamaktan veya kendisinin ya da başkalarının yararına kullanmaktan mutlak surette kaçınmakla yükümlü tutulmaktadır. Söz konusu yükümlülük, bilirkişilik görevinin, bilirkişiden beklenen özen ve sadakatle, dürüstlük kuralları çerçevesinde yerine getirilmesi mecburiyetinin de bir sonucudur.

Maddenin altıncı ve yedinci fıkralarıyla, aynı konuda bilirkişiden bir kez rapor alınması esası ve bilirkişi görevlendirilmesi sırasında çözümü, uzmanlığı veya özel ya da teknik bilgiyi gerektiren sorunun açıkça belirtilmesi ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırlarının açıkça gösterilmesi zorunluluğu getirilmektedir. Uygulamada, alınan bilirkişi raporlarına gerekçesiz itirazların gerekçesiz kabulü üzerine, aynı konuyla ilgili birden çok kez rapor alındığı, bu durumun var olan uyumsuzluğu daha da derinleştirerek içinden çıkılmaz hale getirdiği görülmektedir. Diğer taraftan, incelemenin hangi konulara hasren yapılacağı açıkça belirtilmeden, inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ve sınırları açıkça gösterilmeden ve bilirkişiye yöneltilecek teknik soruların neler olduğu tereddüde mahal verilmeyecek şekilde belirlenmeden rapor alınması; yetersiz yahut ilgisiz raporların düzenlenmesine, haklı veya haksız itirazların ortaya çıkmasına ve yeni ya da ek raporlar alınması yoluyla yargılama sürecinin daha da karmaşık hale getirilerek uzamasına neden olmaktadır. Düzenlemeyle amaçlanan temel husus, rapor talebinde bulunan yargı merciinin dosya içeriğine hakimiyetinin sağlanması ve buna uygun olarak bilirkişi incelemesinin kapsamının açıkça belirlenmesidir. Bir başka anlatımla, teknik veya özel bilgi gerektiren hususun ne olduğu duraksamaya yer vermeyecek biçimde saptanmadan ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi incelemesine müracaat edilmemeli, incelemenin kapsamı itiraz süreçlerinde belirlenmemelidir. Bununla birlikte, zorunluluk halinde gerekçesi de gösterilerek yeni veya ek bilirkişi raporu alınması mümkün olabilecektir.

Maddenin sekizinci fıkrasında öngörülen düzenlemeyle, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi veya bu sisteme entegre bilişim sistemleri ya da yazılımlar vasıtasıyla elde edilebilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamayacağı hüküm altına alınmaktadır. Bazı bilişim sistemleri veya yazılımlar hâkimin teknik ve özel bilgi gerektiren sorunları bilirkişiye başvurmaksızın çözmesini sağlayabilir. Bu da daha az masrafla yürütecek yargılama sürecinin daha hızlı bir biçimde sonuçlandırılmasını mümkün kılacaktır.

Bu hükmün uygulanabilmesi için sözü edilen yazılımların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemine entegre edilmiş olması gerekmektedir.

MADDE 4- Maddeyle, bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunların çözümü ve Daire Başkanlığının görev alanına giren konular ile Daire Başkanlığı ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında tavsiyelerde bulunmak üzere kurulması öngörülen Bilirkişilik Danışma Kurulunun oluşumu, üyelerin kaynağı, görev süresi ve seçim yöntemi ile çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir. Danışma Kurulu oluşturulurken bilirkişilik hizmetleriyle ilgisi ve bu alana verecekleri katkılar gözetilerek yüksek yargı organları, bölge adliye, bölge idare ve ilk derece mahkemeleri, üniversiteler, Adli Tıp Kurumu, meslek odaları ve meslek birliklerinden temsilcilerin katılımını sağlayacak bir model öngörülmektedir. Danışma Kurulunda görev alan tüm üyeler, mevcut görevleriyle birlikte Kurul üyeliği görevini aynı anda yürüteceklerdir. Kurulun sekreteryaya hizmetlerini yürütme görevi ise Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Bilirkişilik Daire Başkanlığına verilmektedir.

MADDE 5- Maddeyle, Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri düzenlenmektedir. Danışma Kuruluna, bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunların çözümü ve Daire Başkanlığının görev alanına giren konular ile Daire Başkanlığı ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında tavsiyelerde bulunmak görevi verilmektedir. Danışma Kurulunun üye yapısı dikkate alındığında bilirkişilikle ilgili alınan tavsiye kararlarıyla, bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlaması öngörülmektedir.

MADDE 6- Maddenin birinci fıkrasıyla, bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmaktadır. Daire Başkanlığının, bilirkişilikle ilgili sicil ve listelerinin oluşturulmasında esas alınacak temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek, bilirkişilerin uyması gereken etik ilkeleri belirlemek, bilirkişilerin esas alacağı rehber ilkeler ile bilirkişi raporlarında bulunması gereken standartları tespit etmek, bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasları belirlemek ve bilirkişilik kurumunu ilgilendiren alanlarda gerekli düzenlemeleri yapmak gibi görevleri dikkate alındığında, sicil ve listeye kayıt veya çıkarma ve disiplin yaptırımları uygulama dahil olmak üzere bilirkişiler üzerinde doğrudan tasarrufta bulunabilen bir yapı olmadığı, sadece bilirkişilik alanını düzenleme yetkisini haiz bir yapı olduğu görülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla Daire Başkanlığının görevleri belirlenmektedir.

(a) bendiyle, Daire Başkanlığına bilirkişilik sicil ve listelerinin oluşturulmasında esas alınacak temel ve alt uzmanlık alanlarının tespit edilmesi görevi verilmektedir. Bilirkişi listeleri belirlenen temel ve alt uzmanlık alanlarına göre oluşturulacaktır.

(b) bendiyle, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri Daire Başkanlığının belirleyeceği düzenlenmektedir. Böylelikle ehil ve nitelikli bilirkişilerin sisteme dahil edilmesi, anılan nitelikleri taşımayanların ise sistem dışında tutulmaları sağlanabilecektir.

(c) bendinde, bilirkişilerin uyması gereken etik ilkeleri belirleme görevi Daire Başkanlığına verilmektedir. Bilirkişilerin, kamusal nitelik taşıyan görevini yerine getirirken uyması gereken etik ilkelerin açıkça belirlenmesinde, bilirkişilik kurumuna güven duyulması bakımından fayda bulunmaktadır.

(ç) bendinde, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeler ile bilirkişi raporlarında bulunması gereken standartların tespit edilmesi görevi Daire Başkanlığına verilmektedir. Düzenleme, bilirkişilik hizmetleri ile raporların yazımında ülke genelinde geçerli olacak asgari bir standart oluşturulmasını amaçlamaktadır.

(d) bendinde, Daire Başkanlığına, bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bu eğitimi verecek eğitim ve öğretim kurumlarına izin verilmesi görev ve yetkisi verilmektedir. Oluşturulan standartlara uygun nitelikli bilirkişilerin seçilebilmesi ve görevlendirilebilmesi amacıyla usul kanunlarında düzenlenen bilirkişi incelemesinin kapsam ve sınırları ile bilirkişilerin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümler, bilirkişilerin uymaları gereken etik ilkeler, temel hukuk kuralları ve rapor yazım teknikleri gibi konularda bilirkişi yeterliliğine yönelik temel eğitimin içerik ve çerçevesinin Başkanlık tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Eğitim verecek kurum ve kuruluşlar Başkanlık tarafından belirlenerek elektronik ortamda listelenerek yayımlanacaktır.

(e) bendiyle, bilirkişilik temel eğitiminden ve listeye kaydedilmekten muaf tutulacak kişilere ilişkin usul ve esasları Daire Başkanlığının belirlemesi öngörülmektedir. Bilimsel yeterliliğini, ulusal veya uluslararası alanda ispat etmiş kişilere eğitim külfeti getirilmesinin amaca hizmet etmeyeceği değerlendirilerek yargı mercilerinin bu nitelikteki bilirkişilerden doğrudan istifade edebilmeleri imkânı getirilmektedir.

(f) bendinde, Daire Başkanlığına, bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirleme görevi verilmektedir. Bilirkişilerin, performans ve yetkinliklerinin etik ilkeler de gözetilerek belirli kıstaslar dahilinde denetlenmesi, belli bir başarı eşliğinin altında kalanların yargı mercileri tarafından görevlendirilmemesi ve nihai olarak bilirkişilik sicilinden çıkarılması hususlarında objektif kriterlerin tespiti amaçlanmaktadır.

(g) bendinde, Daire Başkanlığının, bilirkişiliğe kabule ilişkin konularla ilgili görevi düzenlenmektedir. Bilirkişiler, kabul edilmeleri halinde üç yıl süreyle geçerli olacak şekilde sicile kaydedilecektir. Bu sürenin sonunda, bilirkişiliğe yeniden kabule ilişkin usuller de Daire Başkanlığı tarafından belirlenecektir.

(ğ) bendiyle, Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi belirlenmek ve her yıl güncellemek, Daire Başkanlığının görevleri arasına alınmaktadır.

(h) bendinde, Daire Başkanlığının, bölgelerde görev alacak bilirkişilerin aylık olarak bakabileceği ortalama iş sayısını belirleme görevi düzenlenmektedir. Bilirkişiliğin müstakilen kazanç getirici faaliyete dönüştürülmesinin önüne geçilmesi, bilirkişilik hizmetinin üçüncü şahıslarca yerine getirilmesinin engellenmesi amaçlanmaktadır.

(ı) bendinde, bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşınması gereken nitelikleri belirleme görevi Daire Başkanlığına verilmektedir.

(i) bendinde, özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek veya verilen izni iptal etmek ve bu tüzel kişilerin bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek görevi Daire Başkanlığına verilmektedir. Bu kapsamda, özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet gösterecekleri temel ve alt uzmanlık alanlarına göre izin verileceği gibi yapılacak denetimler sonucunda bu tüzel kişilerin bilirkişilik faaliyetlerine son verilmesine ilişkin işlemler de Başkanlık tarafından yerine getirilecektir.

(j) bendinde, bilirkişilik hizmeti verecek özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet gösterecekleri temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevresini belirleme görevi Daire Başkanlığına verilmektedir. Özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet gösterecekleri uzmanlık alanlarına göre izin belgeleri verilecek ve ayrıca bu tüzel kişilerin hangi bölgelerde faaliyet gösterecekleri Başkanlık tarafından tespit edilecektir.

(k) bendiyle Daire Başkanlığına, bilirkişiliğe kabul şartları bakımından 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde aranan asgari fiilen beş yıl çalışma süresini, temel ve

alt uzmanlık alanlarına göre artırılabilme imkânı verilmektedir. Bazı uzmanlık alanlarında bilirkişilik yapabilmek için beş yıllık süre yetersiz kalabilir. Bu halde Başkanlık, asgari beş yıl fiilen çalışmış olma şartını daha da artırabilecektir.

(l) bendiyle, Daire Başkanlığına yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak görevi verilmektedir.

(m) bendinde, bilirkişilik hizmetlerinin bilimsel esaslara uygun olarak yürütülmesi amacıyla Daire Başkanlığına, görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları oluşturma yetkisi verilmektedir. Başkanlığın görevlerini yerine getirirken, uzmanlık alanlarına ilişkin teknik bilgi ve değerlendirme ihtiyacı doğabileceğinden, çalışmalarını ihtiyaç duyduğu ölçüde, oluşturulacak bilim komisyonları veya çalışma gruplarının desteği ile sürdürülebilmesi imkânı getirilmektedir.

(n) bendiyle, Daire Başkanlığına, Danışma Kurulunun sekreteryaya hizmetlerini yerine getirme görevi verilmektedir. Danışma Kurulunun görev alanıyla ilgili alacağı tavsiye mahiyetinde kararların birinci derecede muhatabı Daire Başkanlığı olması nedeniyle bu görev Başkanlığa verilmektedir.

(o) bendiyle bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek görevi Daire Başkanlığına verilmektedir. Başkanlığa verilen bu görevle, bilirkişilik alanında oluşacak sorunları tespit edilerek yürürlüğe konulan yönetmeliklerle bu sorunlara çözüm getirilmesi amaçlanmaktadır.

(ö) bendiyle Daire Başkanlığına bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak görevi verilmektedir. Başkanlık bilirkişilikle ilgili temel hizmetleri yerine getirirken gerekli verileri toplayacak ve bu hizmetleri daha organize bir şekilde yerine getirecektir.

(p) bendiyle Daire Başkanlığına, tüm ülke genelinde merkezi olarak bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak görevi verilmektedir.

(r) bendiyle Daire Başkanlığına bilirkişilikle ilgili yayınlar ile bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek görevi verilmektedir.

(s) bendiyle bilirkişilik kurumunun geliştirilmesi amacıyla yapılacak bilimsel organizasyonları teşvik etmek ya da bizzat düzenlemek görevi Daire Başkanlığına verilmektedir.

(ş) bendiyle, Daire Başkanlığına temel ve alt uzmanlık alanlarında, mesleki yeterliliğin artırılması amacıyla kurulan bilirkişilikle ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapma yetkisi verilmektedir. Bilirkişilik hizmetleriyle ilgili düzenlemeler yapılırken veya planlama ve faaliyetler gerçekleştirilirken bu alanda faal olan kamu ya da özel kurum, kuruluş, vakıf ve dernek gibi özel hukuk tüzel kişilerinin bilgi ve tecrübesinden istifade edilmesi, etkin işleyen bir bilirkişilik sistemi için zaruri görülmektedir.

(t) ve (u) bentleriyle bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak ve yayımlamak ile kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak, Daire Başkanlığının görevleri arasında sayılmaktadır.

MADDE 7- Maddede, her bölge adliye mahkemesinin bulunduğu yerde kurulması öngörülen bilirkişilik bölge kurullarının oluşumu, üyelerin kaynağı ve seçilme usulü ile çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir. Bölge kurulları oluşturulurken, bilirkişilik hizmetleriyle ilgisi ve bu alana verecekleri katkılar gözetilerek bölge adliye ve ilk derece mahkemelerinden temsilcilerin katılımını sağlayacak bir model öngörülmektedir. Bölge kurullarının sekreteryaya hizmetleri ise bölge adliye mahkemelerinde kurulacak yazı işleri müdürlükleri tarafından yerine getirilecektir.

Maddeyle ayrıca, bölge kurullarının denetiminin adalet müfettişlerince yapılması hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 8- Maddeyle, bilirkişilik bölge kurullarının görevleri belirlenmektedir. Bilirkişilik Danışma Kurulu ve Daire Başkanlığına göre uygulayıcı niteliği ön plana çıkan bölge kurullarının görevleri arasında ilgili mevzuata uygun olarak bilirkişilik hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlamak, bilirkişiliğe kabul etmek, sicile ve listeye kaydetmek, sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak, bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına karar vermek yer almaktadır. Ayrıca bölge kurullarının, ilgili yetkuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performanslarını ölçmek görev ve yetkileri de bulunmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, bilirkişilik bölge kurulu başkanının görevleri belirlenmektedir. Başkan, bölge kurulunun uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamakla görevlidir. Ayrıca, kanunlar çerçevesinde bölge kurulu kararlarının uygulanmasını sağlamak, bölge kurulu toplantılarının gündemini belirlemek ve toplantılara başkanlık etmek, bilirkişilerin sicil ve listeye kayıt işlemlerini yürütmek, sicil ve listeden çıkarılmasına karar verilen bilirkişilerle ilgili işlemleri yürütmek, bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak, bilirkişilik başvuru işlemleriyle ilgili işlemleri yürütmek, personeli denetlemek, kurulun diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde çalışmasını sağlamak, bilirkişilerin bölge kurulu tarafından denetlenebilmesi için bilirkişi raporlarını arşivlemek, bölge kurulunun yıllık faaliyet raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunma görev ve yetkileri, bölge kurulu başkanına verilmektedir.

MADDE 10- Maddeyle, bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerin bilirkişiliğe kabul edilebilmeleri için sahip olmaları gereken koşullar belirlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, bilirkişiliğe kabul için engel teşkil eden suçlar belirlenmekte, diğer bentlerde ise gerekli olan diğer koşullara yer verilmektedir. Buna göre, bilirkişilik faaliyetinde bulunmak isteyen tüm gerçek kişilerin, etik ilkeler, temel hukuk kuralları ve rapor yazım teknikleri gibi konulardan oluşan bir temel eğitimi tamamlamak mecburiyeti bulunmaktadır. Ayrıca daha fazla bir süre belirlenen haller hariç olmak üzere, asgari bir uzmanlık ve yeterliliğin sağlanabilmesi amacıyla bilirkişilerin, uzmanlık alanında fiilen en az beş yıllık mesleki deneyime sahip olması gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, bilirkişiliğe kabul başvurusu, mesleki yeterlilik gerekçesiyle kabul edilmeyenlerin, bir yıl süreyle yeni başvuruda bulunamayacakları öngörülmektedir. Bu düzenlemenin amacı, bilirkişiliğe kabul başvurusu mesleki yeterlilik gerekçesiyle reddedilenlere, söz konusu eksikliği giderebilmeleri amacıyla makul bir süre tanınmasıdır. Burada dikkate alınması gereken husus, mesleki yeterlilik olup, beş yıllık sürenin tamamlanması gibi eksik olan diğer şekli şartların gerçekleşmesi halinde bir yıllık süre beklenmeksizin başvuruda bulunulabileceğidir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, bilirkişilik başvuruları uzmanlık alanı bakımından sınırlandırılmakta ve hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, ancak hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduklarını belgelendirmeleri durumunda, hukuk alanı dışındaki uzmanlık alanında bilirkişi olarak görev yapabilmelerine imkân tanınmaktadır. Hukuka uygun olarak hüküm verme görevinin münhasıran hâkime ait olduğu, Anayasanın 138 inci maddesinde açıkça belirtilmiştir. Bu kural uyarınca hukuk kuralları bir bütün olup, genel ve özel olarak ayırlamayacağı gerçeği dikkate alındığında, hukuki sorunların en yetkin bilirkişisi, hâkimin kendisidir. Ayrıca, yargılama hukukumuzda hâkimin hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurusu kesin olarak yasaklanmıştır. Bu kapsamda, hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, hukuk alanı dışında başka bir uzmanlığa sahip olmadıkça bilirkişilik listelerine kabul edilmemesi, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümü mümkün olan konularda bilirkişi görevlendirilememesi kuralının tabii bir sonucudur.

Hukuki meseleleri hâkimin kendisi mesleki bilgisi ve tecrübesiyle çözmesi gerektiğinden, salt hukuki konularda uzman bilirkişi ihtiyacı zaten bulunmamaktadır. Düzenlemenin amacı, Anayasayla hâkime verilen mutlak yargı yetkisinin, bilirkişi vasıtasıyla dahi olsa bir başkasına devrini önlemek, hukuk kurallarını araştırmak, yorumlamak ve bizzat uygulamakla görevli hâkimin uyumsuzluk hakkında bir kez de bilirkişi atayarak gereksiz yere yargılama giderlerinin artmasına ve buna bağlı olarak yargılama sürelerinin uzamasına sebep olmasını önlemek, bilirkişilik kurumunu gerçek fonksiyonuyla buluşturmak ve “bilirkişi adaleti” olarak adlandırılan uygulamalara son vermektir.

MADDE 11- Maddeyle, bilirkişiliğe başvuru ve seçilme ile sicile kayıt usulü düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada, başvurunun ilgilinin yerleşim yeri veya mesleki faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ya da adli veya idari yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna yapılacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrada, bölge kurulunun, başvuranın gerekli koşulları taşıyıp taşımadığını değerlendireceği belirtilmekte ve koşulları taşıyanlar arasından başvuranın mesleki tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri dikkate alarak en liyakatli olanları seçeceği hüküm altına alınmaktadır. Bu değerlendirme yapılırken, başvuranın bölge kuruluna ibraz edeceği mesleki yeterlilik ve eğitime ilişkin belgeler de göz önünde bulundurulacaktır. Mevcut uygulamada her başvuranın kabul edilmesi üzerine yüzlerce hatta binlerce kişi, bilirkişi listelerine kaydedilmekte ve bilirkişilik kurumundan beklenen gerçek fayda sağlanamamaktadır. Düzenlemeyle bunun önüne geçilmesi ve en liyakatli bilirkişilerin listeye alınması amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkradaki düzenleme uyarınca bilirkişiler, Daire Başkanlığı tarafından tutulan merkezi sicile üç yıl süreyle geçerli olacak şekilde kaydedilecektir.

MADDE 12- Maddeyle, bilirkişilik sicilinde yer alacak hususlar ile bilirkişilik listelerinin tutulması ve bilirkişilerin görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Bilirkişilik sicilinin getirilmesiyle hedeflenen, bilirkişilik kurumunu belirli bir düzene bağlamak ve bilirkişilerin denetlenebilmesini mümkün kılmaktır.

Maddenin birinci fıkrasıyla sicilde bulunması gereken asgari bilgilerin neler olduğu açıkça düzenlenmektedir. Ayrıca, fıkrada yapılan düzenlemeyle gerekli görülen diğer bilgilerin de sicile kaydedilebilmesine imkân sağlanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasındaki düzenlemeyle, sicildeki bu bilgilerin, bilirkişilik siciline kayıtlı olan bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetkinliklerine göre daha isabetli olarak görevlendirilebilmesi amacıyla, sicile kayıt ve çıkarma esnasında bilirkişilik hizmetlerini daha iyi yerine getirilebilmesi için yargı mercilerinin ve bölge kurullarının erişimine açılması öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrada, bilirkişilik siciline kayıtlı olan bilirkişilerin sadece ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ile mesleki bilgilerinden oluşacak bilirkişilik listelerinin herkesin erişimine açılması öngörülmektedir.

Dördüncü fıkrada, bilirkişilerin sicile kaydolmak şartıyla yemin etmek suretiyle göreve başlayabilecekleri düzenlenmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında, tüm yargı yolları için geçerli yeni bir bilirkişilik sistemi öngörülmek suretiyle, adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişilerin tek bir kaynaktan toplanarak, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle kurulan bilirkişilik bölge kurullarınca hazırlanan listelerden görevlendirilmesi esası benimsenmektedir. Bu listeler, tek bir liste şeklinde veya adli, idari ve askeri yargı için ayrı ayrı oluşacak şekilde belirlenebilecektir. Buna göre, tüm yargı mercileri bilirkişileri,

bulundukları yerin bağlı olduğu bölge kurulunun hazırladığı listeden seçeceklerdir. İdare ve vergi mahkemelerinin bağlı oldukları bölge idare mahkemelerinin yargı sınırları dikkate alınmayacak ve bu mahkemeler bölge adliye mahkemelerinin yargı sınırlarına göre belirlenen bölge kurulunun oluşturduğu listeyi esas alacaktır. Askeri yargı mercileri de aynı şekilde bilirkişi görevlendirecektir.

Kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilmesi imkânı tanınmaktadır. Örneğin; Artvin ilindeki bir dava dosyasında bilirkişi görevlendirmesi, kural olarak Artvin ilinin bölge adliye mahkemesi olarak bağlı bulunduğu Trabzon Bilirkişilik Bölge Kurulunca hazırlanan listeden yapılacaktır. Bununla beraber, Artvin iline daha yakın mesafede Ardahan'da bulunan Erzurum Bilirkişilik Bölge Kurulunca hazırlanan listede yer alan bilirkişiler de görevlendirilebilecektir.

Bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bölge kurulu listesinde bilirkişi bulunmaması durumunda, öncelikle diğer bölge kurulları listelerinden görevlendirme yapılması esası benimsenmekte, bu listelerde de ihtiyaç duyulan uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması halinde, bilirkişiliğe kabul şartlarını düzenleyen 10 uncu maddedeki şartları taşımak kaydıyla liste dışından görevlendirme yapılabilmesi yönünde istisna bir hükme maddenin altıncı fıkrasında yer verilmektedir.

Maddenin yedinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, Anayasa Mahkemesinin Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar ile Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalarda, yargı yetkisi tüm ülkeyi kapsaması nedeniyle, tüm bölge kurullarının listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilecektir.

MADDE 13- Maddeyle bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma şartları belirlenmektedir. Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybı, kanuni sebep bulunmaksızın bilirkişilik görevinin ifasından kaçınılması, görevin süresi içinde tamamlanmaması, etik ilkelere aykırı tutum ve davranışlarda bulunulması, 3 üncü maddede sayılan temel ilkelere uyulmaması, düşük performans veya yetki süresinin dolması ya da bilirkişinin bizzat talep etmesi sicil ve listeden çıkarma sebepleri olarak düzenlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, bölge kurullarının, birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hallerde bilirkişinin eyleminin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine, bilirkişiye uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulayabilmesine imkân sağlanmaktadır.

MADDE 14- Maddeyle, bilirkişilerin raporlarının incelenmesi ve faaliyetlerinin idari yönden denetlenmesi amacıyla bölge kurullarına yetki verilmektedir. Raporların denetime tabi tutulması, bilirkişilerin performansları ve görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının güven sarsıcı nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilirkişilerin vermiş olduğu raporların içeriği yargı mercilerinin denetimine tabi olup, bölge kurulları tarafından hiçbir şekilde denetlenemeyecektir.

MADDE 15- Maddeyle, idari nitelik taşıyan bilirkişilik bölge kurulu kararlarına karşı, itiraz ve dava hakkı düzenlenmektedir. Bölge kurullarının kararlarına karşı dava açılmadan önce onbeş gün içinde bölge kuruluna itiraz edilmesi zorunluluğu getirilmektedir. Bölge kurullarının, otuz gün içinde karar vermemesi durumunda bu sürenin bitiminden; itirazı reddetmesi halinde ise ret kararının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine dava açılabilir.

MADDE 16- Maddeyle, Danışma Kurulu, bölge kurulları ve bilim komisyonu üyelerine çalışmaları karşılığı toplantı başına yapılacak ödemelere ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, Danışma Kurulu, bölge kurulu ve bilim komisyonu toplantılarına başka bir mahalden gelerek katılan üyelerin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri, 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre ödenecek olup, kurulların ve bilim komisyonunun ihtiyaçları ve ödenecek huzur hakları ve huzur ücretleri Bakanlık bütçesinden karşılanacaktır.

MADDE 17- Maddeyle, kadrolara ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

MADDE 18- Maddeyle, yeni kurulan bilirkişilik sistemiyle ilgili genel bir çerçeve oluşturmakla yetinilen Kanunun uygulanmasına ilişkin hazırlanacak yönetmeliklerin Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulması öngörülmektedir.

MADDE 19- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa madde eklemek suretiyle, icra ve iflas daireleri ve icra mahkemeleri tarafından yapılacak bilirkişi görevlendirmeleri bakımından da Kanunda öngörülen hükümler ile bilirkişilik kurumuna ilişkin hüküm içeren ilgili diğer kanun hükümlerinin uygulanması sağlanmaktadır. İcra ve İflas Kanunu kapsamında, icra ve iflas daireleri ile icra mahkemelerinin bilirkişi incelemesi yaptırması söz konusu olabilmektedir. Bu kapsamda, 2004 sayılı Kanun uyarınca yapılan şikâyet, istihkak, sıra cetveline itiraz, tasarrufun iptali gibi davalarda bilirkişi görevlendirirken 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan hükümler; icra ve iflas suçları sebebiyle açılacak davalarda bilirkişi görevlendirirken 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler uygulanacaktır. Yine haciz uygulamasında veya satıştan önceki kıymet takdiri aşamasında icra daireleri tarafından Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan hükümler uyarınca bilirkişi görevlendirilebilecektir.

MADDE 20- Maddeyle, 353 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesine hüküm eklemek suretiyle, askeri yargıdaki bilirkişi görevlendirmeleri bakımından da Bilirkişilik Kanununda öngörülen hükümler ve Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanması amaçlanmaktadır.

MADDE 21- Maddeyle, 1602 sayılı Kanunun 56 ncı maddesine hüküm eklemek suretiyle, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi tarafından yapılacak bilirkişi görevlendirmeleri bakımından da Bilirkişilik Kanununda öngörülen hükümler ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 22- Maddeyle, 2577 sayılı Kanunun 31 inci maddesine hüküm eklemek suretiyle, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemeleri tarafından yapılacak bilirkişi görevlendirmeleri bakımından da Bilirkişilik Kanununda öngörülen hükümler ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanması sağlanmaktadır.

MADDE 23- 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 2 nci maddesinde, mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklar tarafından gönderilen adli tıpla ilgili konularda bilimsel ve teknik görüş bildirmek, Adli Tıp Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır. Maddede belirtildiği üzere Kuruma, sadece yargı mercilerinden gelen talepler hakkında rapor düzenleme yetkisi tanınmış, kamu kurum ve kuruluşları tarafından istenen bilimsel ve teknik görüşler bakımından bir görev ve yetki verilmemiştir. Ancak, idare tarafından kamu

hizmetinin sunulması sırasında Kurumun görev alanına giren konularda bilimsel ve teknik görüşlere ihtiyaç duyulabilmektedir. Özellikle teftiş kurulu başkanlıkları tarafından yapılan soruşturmalarda müfettişlerin veya idari soruşturmalarda görevlendirilen muhakkiklerin ihtiyaç duyduğu imza veya belge tetkiki; kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı laboratuvarlarda yapılamayan bazı tetkiklerin kurum laboratuvarlarında yapılması en çok istenen hususlardır. Yine sahte alkolden dolayı meydana gelen rahatsızlıklarda hastaneler tarafından kanda metanol aranması veya denetimli serbestlik müdürlükleri tarafından uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin analizlerinin yapılması konusunda Kurumdan yardım talep edilmektedir. Bu konuda gelen talepler, görev tanımı içinde olmaması nedeniyle Kurum tarafından karşılanamamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından talep edilen konularda da Kurumun görüş verilebilmesi için maddede değişiklik yapılmaktadır.

Aynı maddede, adli tıp uzmanlığı ve yan dal uzmanlığı eğitimini Tıpta Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde vermek görevi de Adli Tıp Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır. Tıpta Uzmanlık Tüzüğü'nün yürürlükten kaldırılması nedeniyle uygulamada doğacak boşluğun ve tereddüdün giderilmesi amacıyla, belirtilen eğitimin tıpta uzmanlık mevzuatına uygun olarak verilmesini sağlamak üzere düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 24- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde değişiklik yapmak suretiyle, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu yerine Adli Tıp Üst Kurullarının kurulması öngörülmektedir. Adli Tıp Kurumunca yerine getirilen hizmetlerin önemi ve yargısal faaliyetlere katkısı dikkate alındığında, bu hizmetlerin aktif, etkin ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Kurum, ülke geneline dağılmış hizmet birimlerinde çok sayıda iş ve işlemleri yerine getirmektedir. Bu yapıda hizmetlerin aktif, etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesini temin etmekte Genel Kurul yetersiz kalmaktadır.

Genel Kurul, tüm ihtisas kurullarının üyelerinden oluştuğu için, görüşülen konuyla ilgisi olmayan üyelerin de müzakerelere katılması gerekmektedir. Bu durum, hem Genel Kurulun hem de ihtisas kurullarının yavaş çalışmasına ve zaman kaybına neden olmaktadır.

Adli Tıp Kurumuyla ilgili olarak Devlet Denetleme Kurulunca hazırlanan 1/7/2010 tarihli ve 2010/12 sayılı Raporda, Genel Kurulun yapısının değiştirilerek birbirine yakın branşlardaki uzmanlık alanlarının kurullarda bir araya gelmesinin temin edilmesi tavsiye edilmiştir.

Bu sebeple, Genel Kurulun yerine üç ayrı üst kurul kurulmak suretiyle, sistemin hızlı çalışması ve dosyaların mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 25- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapmak suretiyle, adli tıp uzmanı olan Adli Tıp Kurumu başkan yardımcısı sayısı ikiden üçe çıkarılmaktadır. Adli tıp uzmanı olan başkan yardımcılarının, Kurumun işleyişine daha fazla katkı sağlayacağı ve böylelikle hizmetin daha etkin verilebileceği değerlendirilmektedir.

MADDE 26- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu yerine üç adet üst kurul kurulmakta ve bu üst kurulların hangi ihtisas kurullarının bir araya gelmesi suretiyle oluşacağı düzenlenmektedir. Birbirine yakın uzmanlık alanlarının biraraya gelmesini temin ve adil yargılanma ilkesi çerçevesinde daha hızlı karar verilebilmesi amacıyla, Adli Tıp Birinci Üst Kurulunun, Adli Tıp Dördüncü ve Altıncı İhtisas Kurulu başkan ve üyelerinden; Adli Tıp İkinci Üst Kurulunun, Adli Tıp İkinci, Üçüncü ve Beşinci İhtisas Kurulu başkan ve üyelerinden; Adli Tıp Üçüncü Üst Kurulunun ise Adli Tıp Birinci, Yedinci ve Sekizinci İhtisas Kurulu başkan ve üyelerinden oluşacağı hükme bağlanmaktadır.

İlgili ihtisas kurullarının iş alanlarına ilişkin dosyalar, ilgisine göre bu üst kurullarda görüşülecektir.

Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülen konular, daha önce Kurum merkezinde veya taşradaki adli tıp ihtisas dairelerinde karara bağlanmış ise Adli Tıp Üst Kurulları toplantılarına Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesi başkanı, yokluğunda vekili iştirak edecek ve görüşülen konu hakkında açıklamalarda bulunacaktır.

İhtisas dairelerinin raporları, öncelikle ilgili ihtisas kurulunda değerlendirilmekte ve ihtisas kurulu mütalaası ortaya çıkmaktadır. Taraflarca itiraz edilmesi ve mahkemece de uygun görülmesi halinde bu mütalaalar, üst kurula gönderilecektir. Üst kurullarda görüşülecek dosyalar, ihtisas kurullarının dosyaları olup, ihtisas dairelerinin raporları doğrudan üst kurulda incelemeye alınmamaktadır. İhtisas kurulu mütalaasının hazırlanma aşamasında bulunmayan ihtisas dairesi başkanı veya vekilinin, üst kurullarda mütalaanın görüşülmesi sırasında bulunması ve gerektiğinde ihtisas dairesi raporu hakkında bilgi vermesi gereklidir. Ancak, ihtisas dairesi başkanı ihtisas kurulu üyesi olmadığından bu mütalaanın hazırlanmasında yer almamaktadır. Dolayısıyla, açıklamada bulunmak üzere üst kurulda bulunmalı ancak, ihtisas kurulu mütalaasının oylamasında oy kullanmamalıdır.

MADDE 27- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, Adli Tıp Kurumunda görev yapan ihtisas kurulu sayısı altıdan sekize çıkarılmaktadır.

Raporların daha sağlıklı çıkmasını temin etmek amacıyla, bazı ihtisas kurullarına yeni uzmanlık alanları eklenmekte; bazı ihtisas kurullarındaki ihtiyaç olmadığı düşünülen uzmanlık alanları ise çıkarılmaktadır.

İhtisas kurullarının isimleri, ifade düzgünlüğünün sağlanması bakımından değiştirilmektedir.

İhtisas kurulu sayısının artırılmasıyla, Kuruma incelenmek üzere gönderilen dosyaların bir an önce bitirilmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından yargılamada makul süre aşıldığı gerekçesiyle ülkemiz aleyhine verilen kararların önüne geçilmesi ve Kurum hizmetlerinin etkin ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Maddeyle ayrıca, ihtisas kurullarının çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 28- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri ile daire başkanları dışında kalan personel ile şube müdürü ve uzmanların yerlerini belirlemek yetkisi, Kurumun en üst amiri olan Adli Tıp Kurumu Başkanına verilmektedir.

Maddede yapılan değişiklikle Adli Tıp Kurumu Başkanına, Kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak, kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile protokol yapma yetkisi verilmektedir.

Ayrıca, yapılan değişiklikle Başkanın, Genel Kurul yerine kurulan üst kurulların tümüne başkanlık etmesi öngörülmektedir.

MADDE 29- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına yeni bir bent eklemek suretiyle, Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde düzenlenen Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu ile Adli Tıp Kurumu Etik Kurulu üyelerini belirleme yetkisi, Adli Tıp Başkanlar Kuruluna verilmekte ve böylelikle söz konusu Komisyon ve Kurulun teşekkülü kanuni dayanağa kavuşturulmaktadır.

Şube müdürtü, uzman ve diğer görevlilerin yerlerini değiştirmek yetkisi, Kanunun 11 inci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, Adli Tıp Kurumu Başkanına verildiğinden, bu husus Başkanlar Kurulunun görevleri arasından çıkarılmaktadır.

MADDE 30- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, Genel Kurulun yerine kurulan üst kurulların görevleri düzenlenmektedir.

Adli tıp ihtisas kurulları ile adli tıp ihtisas dairelerinin ve adli tıp şube müdürlüklerinin verdikleri rapor ve görüşler arasında ortaya çıkan çelişkilerin üst kurullarda görüşülmesi olanağı ortadan kaldırılmaktadır. Böylelikle, dosyaların bir de üst kurulca değerlendirilmesi şeklinde uygulamada gelişen durumun önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Adli tıp ihtisas kurulları, adli tıp uzmanları ve ilgili branş uzmanlarının oluşturduğu kurullardır. Bu kurulların hazırladığı mütalaalarda, daha önce olayla ilgili düzenlenmiş tüm raporların, graflerin ve laboratuvar verilerinin değerlendirildiği göz önüne alındığında, çelişkinin söz konusu olmayacağı değerlendirilmektedir.

15 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendine göre, ihtisas kurulları ve ihtisas daireleri tarafından verilip de mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklarca kapsamı itibarıyla yeterince kanaat verici nitelikte bulunmadığı bildirilen işlerin her zaman Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülebileceğinden, belirtilen hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

Adli tıp ihtisas kurulları ile Adli Tıp Kurumu dışındaki sağlık kuruluşlarının verdikleri rapor ve görüşler arasında farklılık bulunması halinde, dosyalar Adli Tıp Genel Kuruluna taşınmaktadır. Sağlık ocağı veya aile sağlığı merkezi hekimlerinden alınan raporlarla ihtisas kurullarının mütalaalarının çeliştiği iddiasıyla dosyaların Adli Tıp Genel Kuruluna sevkleri sağlanmakta ve bu şekilde Adli Tıp Genel Kurulunun iş yükü artmaktadır. Adli tıp ihtisas kurullarının, adli tıp uzmanları ile ilgili branş uzmanlarından oluştuğu dikkate alındığında bu kurulların hazırladığı mütalaalarla, sağlık ocağı veya aile sağlığı merkezi hekimlerinden alınan raporların çelişmesinin söz konusu olmayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, birinci fıkranın (f) bendi, adli tıp ihtisas kurulları ile Adli Tıp Kurumu dışındaki sağlık kuruluşlarının heyet halinde verdikleri rapor ve görüşler arasında ortaya çıkan çelişkilerin Üst Kurullarca giderilebilmesine imkân sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmektedir. Böylelikle, ihtisas kurullarının yapısında bulunan klinik branşlarla benzer şekilde uzman hekimler bulunduran sağlık kurulu raporlarının çelişkisi kabul edilmekte ve dosyanın üst kurulda incelenmesi sağlanmakta, diğer raporlar bakımından bu imkân kaldırılmaktadır.

Fizik İhtisas Dairesi ile Trafik İhtisas Dairesi tarafından verilen raporlar, tıp bilimi ile ilgili olmayıp, daha çok teknik bilgiye dayalı raporlardır. Üst kurul başkan ve üyeleri ise tıp alanında uzmanlaşmış kişilerdir. Dolayısıyla, teknik bilgi ve donanım ile değerlendirilmesi gereken bu dairelerin raporlarının Adli Tıp Üst Kurullarınca görüşülmesinin uygulamada bir faydası bulunmamaktadır. Bu nedenle, maddeye eklenen yeni bir fıkra ile, Fizik İhtisas Dairesi ve Trafik İhtisas Dairesinin tıpla ilgili olmayan raporlarının Adli Tıp Üst Kurullarında incelemeye alınmayacağı düzenlenmektedir. Bu Dairelerin raporlarına karşı yapılan itirazların ise ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince inceleneceği ve kesin olarak sonuçlandırılacağı hükme bağlanmaktadır. Böylelikle, raporun bu alanda uzman olan daha fazla kişinin değerlendirmesinden geçmesi ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması hedeflenmektedir.

Maddeyle ayrıca, Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinin genişletilmiş uzmanlar heyetinin çalışma usul ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 31- Tasarıyla, Adli Tıp Kurumunda görev yapan ihtisas kurulu sayısının altıdan sekize çıkarılması nedeniyle ihtisas kurullarının görevleri yeniden belirlenmektedir.

Yeni kurulan Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulunun görevi, ölümle sonuçlanmayan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler, Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulunun görevi ise, ölümle sonuçlanan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler olarak belirlenmektedir. Diğer yandan, bu görevler, ilgili ihtisas kurulunun görevleri arasından çıkarılmıştır.

Görev dağılımının bu şekilde belirlenmesiyle, mevcut iş yükünün paylaştırılması ve dosyaların yığılmasının önüne geçilmesi de amaçlanmaktadır.

Madde metninde yer alan suç tanımları ile ibareler, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununa uygun olarak yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 32- Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 21 inci maddesine ilave yapmak suretiyle, Fizik İhtisas Dairesinin görevleri arasına, ses, görüntü, elektronik imza ve bilişim alanındaki suçlarla ilgili olarak da inceleme yapmak ve rapor hazırlamak görevi eklenmektedir.

Teknolojinin gelişmesi ile bilişim alanında ortaya çıkan güncel olay ve suç çeşitlerini inceleyebilmek ve bu alanlarda bilirkişilik hizmetini ifa edebilmek amacıyla söz konusu düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 33- Maddeyle, Adli Tıp Genel Kurulunun yerine Adli Tıp Üst Kurulları kurulması nedeniyle, Adli Tıp Genel Kurulunun çalışma esaslarının belirlendiği 23 üncü maddede gerekli ibare değişiklikleri yapılmaktadır.

Üst kurullarda yapılan oylamalarda meydana gelebilecek olası tikanmaların önüne geçebilmek amacıyla, oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu tarafın oy çokluğunu sağlamış sayılacağı kabul edilmektedir.

Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekilinin Adli Tıp Birinci Üst Kurulunun toplantılarına katılacağı ve oy kullanacağına dair hüküm eklenmektedir. Mahkemelerin veya savcılıkların talebi üzerine Gözlem İhtisas Dairesinde müşahede altına alınarak gözlemleri tamamlananlara ilişkin fiil ehliyetinin bulunup bulunmadığı, ceza ehliyetinin olup olmadığı veya işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamama veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği hususlarında rapor düzenlenmektedir. Gözlem İhtisas Dairesinin verdiği raporlarla Dördüncü İhtisas Kurulunca aynı konuda düzenlenen mütalaalar arasında çelişki çıkabilmekte ve bu çelişki nedeniyle mahkemeler doğrudan Dördüncü İhtisas Kurulu raporu ile Gözlem İhtisas Dairesi raporu arasındaki çelişkinin giderilmesini istemektedir. Bu şekilde Genel Kurula gelen dosyalarda, Dördüncü İhtisas Kurulunun ve Gözlem İhtisas Dairesinin raporları ayrı ayrı savunulmakta ve tartışılmaktadır. Gözlem İhtisas Dairesinin raporunun doğrudan tartışılıyor olması nedeniyle, raporunu savunması ve üst kurulda yapılacak kendi raporu ile ilgili oylamaya katılması gerekmektedir.

24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanununun 10 uncu maddesinin mülga olması nedeniyle, bu maddeye yapılan atıf yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 34- Maddeyle, Adli Tıp Genel Kurulunun yerine Adli Tıp Üst Kurulları kurulması nedeniyle, 24 üncü maddede gerekli ibare değişiklikleri yapılmaktadır.

24 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan, Beşinci Adli Tıp İhtisas Kurulunun görev alanına giren işlerle ilgili ölüm olaylarında; Birinci Adli Tıp İhtisas Kurulu toplantısına, Birinci Adli Tıp İhtisas Kurulu Başkanının daveti üzerine Beşinci Adli Tıp İhtisas Kurulunun o olayla ilgili uzman üyelerinin katılacağına ve oy kullanacağına ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

19/2/2003 tarihli ve 4810 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, ölüm olaylarında dosya inceleme yetkisi sadece Adli Tıp Birinci İhtisas Kuruluna verilmiş ve Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulunun ölüm olaylarıyla ilgili bir görevi kalmamıştır. Ayrıca, Kanunun 23 üncü maddesinde, kurul üyelerinden birinin mazeretli olması veya yokluğu halinde eksik üyelerin diğer kurullardan alınacak üyeler ile tamamlanabileceği düzenlendiğinden (b) bendinde düzenlenen hükme ihtiyaç kalmamıştır.

Maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan, Gözlem İhtisas Dairesinde gözleme tabi kişiler hakkında, Dördüncü Adli Tıp İhtisas Kurulunca da karar verilmesi hallerinde, Gözlem İhtisas Dairesi Başkanı veya vekilinin Dördüncü Adli Tıp İhtisas Kurulu toplantılarına katılacağına ve oy kullanacağına ilişkin hüküm de yürürlükten kaldırılmaktadır.

Gözlem İhtisas Dairesi ile Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu benzer konularda rapor düzenlemektedir. Uygulamada bu raporların birbirinden bağımsız olarak kabul edilmesinin daha faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Gözlem İhtisas Dairesi ile Dördüncü İhtisas Kurulu raporları arasında çelişki bulunması halinde raporlar, çelişkinin giderilmesi için Genel Kurula gönderilmektedir. Bu nedenle, Dördüncü İhtisas Kurulu toplantısına Gözlem İhtisas Dairesi Başkanının veya vekilinin katılması emek ve zaman kaybına neden olmaktadır. Ayrıca Kanunla, Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekilinin Adli Tıp Birinci Üst Kurulunun toplantılarına katılacağı ve oy kullanacağına dair hüküm eklenmektedir. Belirtilen nedenlerle hüküm yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 35- Maddeyle, Kurumun, 2659 sayılı Kanunda öngörülen hizmetleri etkin ve hızlı bir şekilde yerine getirebilmesi amacıyla, döner sermayesine tahsis edilen miktar artırılmaktadır.

MADDE 36- Kurumda, mesai saatleri dışında veya resmi tatil günlerinde ölü muayenesi veya otopsi işlemine katılan personele herhangi bir ücret ödenmemektedir. Maddeyle, 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinde değişiklik yapmak suretiyle, çalışanları teşvik etmek amacıyla nöbet tutan personele belirli bir oranda ek ödeme yapılması öngörülmektedir.

Adli Tıp Kurumunda ikinci görevli olarak çalışanlara, ikinci görev aylığı ödenmeksizin çalıştıkları gün esas alınmak suretiyle Adli Tıp Kurumu döner sermayesinden ek ödeme yapılmaktadır. Kurumda çalıştıkları günlerde kendi kurumlarındaki döner sermaye ödemesi yapılmamakta, bu husus uzmanların Kuruma gelmesinde isteksizliğe neden olmaktadır. Maddeyle, Adli Tıp Kurumunda yapılan işlerin önemi dikkate alındığında uzmanlar bakımından cazip hale gelmesi için ikinci görev aylığı ödenmesine imkân sağlanmaktadır.

MADDE 37- Maddeyle, 2659 sayılı Kanuna geçici madde eklemek suretiyle, Genel Kurulun yerine kurulan üst kurulların ve yeni kurulan ihtisas kurullarının oluşturulması ve bu kurullara gerekli atamaların yapılmasına ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

MADDE 38- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 65 inci maddesine eklenen hükümle, kanunlarda yer alan bilirkişiliğe ilişkin hükümlere uyulmaması durumu, hâkim ve Cumhuriyet savcıları bakımından disiplin cezasını gerektiren bir fiil olarak düzenlenmekte ve bunlara kınama cezası verilmesi öngörülmektedir.

MADDE 39- Maddeyle, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına eklenen hükümle, kamulaştırma davalarında taşınmaz malın bedel tespiti yapılırken Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kabul edilen değerlendirme standartlarının da dikkate alınması öngörülmektedir.

MADDE 40- Maddeyle, Bilirkişilik Kanunu Tasarısı hükümleriyle uyum ve bilirkişilik uygulamalarında birlik sağlanabilmesi amacıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesi değiştirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle mahkemelerin görevlendireceği bilirkişilerin bölge kurulları tarafından oluşturulan bilirkişilik listelerinden seçilmesi, bu bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanması öngörülmektedir. Böylelikle, bilirkişilerin meslek odaları ve idari organlar tarafından belirlenen listeden seçilmesi yerine, mahkemelerin takdir yetkisinde herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın daha geniş listelerden seçilmesi imkânı sağlanmakta ve kamulaştırma davalarının daha hızlı bir şekilde sonuçlandırılması olanaklı hale getirilmektedir.

15 inci maddenin mevcut dördüncü fıkrasında düzenlenen bilirkişi kurulunun beş kişiden oluşması zorunluluğu kaldırılarak bilirkişi kurulunun en az üç kişiden oluşması öngörülmektedir. Maddeyle, bu kuruldaki bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlardan ya da 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre faaliyet gösteren gayrimenkul değerlendirme uzmanları arasından seçilmesi hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca mahkeme, kamulaştırılacak yerin özelliğine, büyüklüğüne, değerine veya önemine göre takdir yetkisini kullanarak daha fazla sayıda bilirkişi atayabilecektir.

Maddeyle ayrıca, gayrimenkul değerlendirme uzmanları için kendi mevzuatları gereğince zorunlu olarak eğitim almaları, bu eğitim sonunda sınava girmek zorunda olmaları ve değerlendirme uzmanı olabilmek için üç yıl fiilen çalışmış olmaları nedeniyle bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartlarının; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise bu alanda lisansüstü eğitim almış olmaları nedeniyle fiilen en az beş yıl çalışmış olma şartının aranmaması öngörülmektedir. Bu uzmanların genellikle büyük şehirlerde faaliyet göstermeleri ve bazı bölgelerde yeteri kadar bulunmamaları sebebiyle mahkemeler, bilirkişi seçiminde bilirkişilik bölge kurullarının yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın diğer bölge kurullarının listelerinden de görevlendirme yapabileceklerdir. Ancak, diğer uzmanlık alanlarından seçilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulunun listesinden seçilecektir.

Maddeye eklenen son fıkrayla, kamulaştırma işlemi tesis edilmeden yapılan fiili ve hukuki el atmalarla ilgili açılacak bedel tespiti ile tam yargı davalarında uygulanacak hükümlere ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 41- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 276 ncı maddesinde düzenlenen gerçeğe aykırı bilirkişilik yapmak suçunun cezası, suçla daha iyi mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla artırılmaktadır.

MADDE 42- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı temel ilke olarak benimsenmektedir.

Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında ise hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, ayrı bir uzmanlığa sahip olmaları halinde bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilebileceği düzenlenmektedir.

Anayasanın 138 inci maddesine göre, yargı yetkisini mutlak şekilde kullanmakla görevli ve yetkili hâkim, hukuki uyumsuzluklara uygulayacağı hukuk kurallarını resen araştırıp, uyumsuzluğu çözmek zorundadır. Usul kanunlarında yer alan, hâkimin Türk hukukunu resen uygulayacağı ilkesi gereğince tarafların, davada hiçbir hukuki sebep ileri sürmeseler yahut yanlış hukuki sebep ileri sürseler dahi herhangi bir hak kaybına uğramamaları gerekir. Zira, görülmekte olan bir davada, doğru hukuk kurallarını bulup uygulamak, hâkime düşen bir görevdir. Bu itibarla, yargılama hukukumuzda hâkimin hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurusu kesin olarak yasaklanmıştır.

5271 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasına cümle eklemek suretiyle, hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduklarını belgelendirmedikçe bilirkişilik sicili ve listesine kaydedilmeyeceği açıkça düzenlenmektedir.

5271 sayılı Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasında, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemeyeceği düzenlenmiştir. Fıkradaki “genel ve hukuki bilgi” ibaresinden kastedilen, “genel bilgi” veya “hukuki bilgi” olup, “genel hukuki bilgi” değildir. Anılan düzenlemenin ifade tarzının uygulamada tereddütlere neden olduğu ve “özel hukuki bilgi”yle çözümlenmesi mümkün davalarda hukukçu bilirkişilere inceleme yaptırıldığı görülmektedir. Bu nedenle, mevcut birinci fıkranın ikinci cümlesindeki tereddüdü gidermek ve Tasarının ilgili maddeleriyle uyum sağlamak amacıyla fıkra “genel bilgi veya tecrübeyle” ibaresi eklenmektedir.

Düzenlemenin amacı, Anayasayla hâkime verilen mutlak yargı yetkisinin, bilirkişi vasıtasıyla dahi olsa bir başkasına devrini önlemek, hukuk kurallarını araştırmak, yorumlamak ve bizzat uygulamakla görevli hâkimin uyumsuzluk hakkında bir kez de bilirkişi atayarak gereksiz yere yargılama giderlerinin artmasına ve buna bağlı olarak yargılama sürelerinin uzamasına sebep olmasını önlemek, bilirkişilik kurumunu gerçek fonksiyonuyla buluşturmak ve “bilirkişi adaleti” olarak adlandırılan uygulamalara son vermektir.

MADDE 43- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 12 nci maddesinin beşinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişilerin, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirileceği düzenlenmektedir. Ayrıca, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabileceği; altıncı fıkrasında bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde, bilirkişiliğe kabul şartlarını taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebileceği, liste dışından görevlendirilen bilirkişilerin, bölge kuruluna bildirileceği belirtilmektedir. Maddeyle, bu düzenlemelere uyum sağlanmak amacıyla 5271 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 5 inci maddesinde, bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşınması gereken nitelikleri belirlemek görevi Daire Başkanlığının görevleri arasında düzenlendiğinden, maddenin aynı konuyu düzenleyen dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmakta, beşinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle bilirkişilere, görevve başlayabilmek için bulundukları yer il adli yargı adalet komisyonlarıyla birlikte kayıtlı bulundukları bölge kurulu huzurunda da yemin edebilmeleri imkânı getirilmektedir.

MADDE 44- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yapılan düzenlemeyle, bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına bilirkişilik bölge kurulu tarafından karar verileceği; 13 üncü maddesinde ise bilirkişilerin sicilden ve listeden çıkarılmasına ilişkin sebepler düzenlenmektedir. Maddeyle, bu düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinde değişiklik yapılmakta ve süresi içinde rapor vermeyen bilirkişiye ücret ve masraf ödenmemesine karar verilerek, gerekçesi gösterilmek suretiyle gerekli idari yaptırımların uygulanmasının bilirkişilik bölge kurulundan talep edilmesi düzenlenmektedir.

MADDE 45- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, bilirkişinin raporunda çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı temel bir ilke olarak kabul edilmektedir. Belirtilen ilke, 5271 sayılı Kanunun 67 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki değerlendirmelerde bulunulamayacağı hükmü yer almaktadır.

Bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması, yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil, hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, teknik konu-hukuki konu ayrımını yaparak herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları ortaya koymaktan ibarettir. Bu düzenleme, hâkimin hukuki konulardan bilirkişiye başvurma yasağının doğal bir sonucudur.

MADDE 46- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan düzenlemeyle, bilirkişinin kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak vermemesi halinde bölge kurulu tarafından bilirkişilik sicili ve listesinden çıkarılması öngörülmektedir. Maddeyle, bu düzenlemeye uyum sağlanması amacıyla 5271 sayılı Kanunun 71 inci maddesinde değişiklik yapılmakta, yargı mercileri tarafından görevlendirilmesine rağmen gelmeyen veya gelip de yeminden, oy ve görüş bildirmekten çekinen bilirkişilerin, haklarında gerekli müeyyidelerin uygulanması amacıyla bilirkişilik bölge kuruluna bildirilmesi hususu düzenlenmektedir.

MADDE 47- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ğ) bendine uyum sağlamak amacıyla 5271 sayılı Kanunun 72 ncı maddesinde değişiklik yapılmakta ve bilirkişiye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ödenmesi ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderlerinin karşılanacağı, bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak ve her yıl güncellenecek tarifenin esas alınacağı düzenlenmektedir. Bilirkişilik görevinin yerine getirilmesinde önemli faktörlerden birisi de bilirkişilik ücretidir.

Mahkeme, bilirkişinin sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı olarak, hazırlamış olduğu raporun niteliğini gözeterek uygun bir ücret takdir edecektir. Bu ücret belirlenirken, verilen görevin tam olarak yerine getirilip getirilmediği, hazırlanan raporun dosya kapsamıyla uyumlu olup olmadığı, somut uyuşmazlığı çözmeye yönelik teknik bilgileri kapsayıp kapsamadığı gibi kıstaslar dikkate alınacaktır. Dolayısıyla hâkim, bilirkişinin verdiği raporun yetersiz olduğuna kanaat getirdiği takdirde bununla orantılı olarak bilirkişi ücretinde kesinti yapabilecektir. Bu kapsamda, bilirkişi ücretinin ve masraflarının objektif ölçülere göre belirlenmesini sağlamak, nitelikli ve konusunda uzman kişileri bilirkişi olarak hizmet vermeye teşvik etmek amacıyla bilirkişilik gider ve ücret tarifesinin Adalet Bakanlığınca düzenlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 48- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 40 ıncı maddesiyle, kamulaştırma davalarındaki bilirkişilik uygulamalarında birlik sağlanabilmesi amacıyla 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesi değiştirilmektedir. Maddeyle, bu düzenlemeye uyum sağlamak amacıyla 5366 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta ve 5366 sayılı Kanun uyarınca yapılan kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda 2942 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde düzenlenen hükümlerin uygulanması sağlanmaktadır.

MADDE 49- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yapılan düzenlemeyle, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı temel ilke olarak benimsenmektedir.

Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 10 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında ise hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, ayrı bir uzmanlığa sahip olmaları halinde bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilebileceği düzenlenmektedir.

Anayasanın 138 inci maddesine göre, yargı yetkisini mutlak şekilde kullanmakla görevli ve yetkili hâkim, hukuki uyuşmazlıklara uygulayacağı hukuk kurallarını resen araştırıp, uyuşmazlığı çözmek zorundadır. Usul kanunlarında yer alan, hâkimin Türk hukukunu resen uygulayacağı ilkesi gereğince tarafların, davada hiçbir hukuki sebep ileri sürmeseler yahut yanlış hukuki sebep ileri sürseler dahi herhangi bir hak kaybına uğramamaları gerekir. Zira, görülmekte olan bir davada, doğru hukuk kurallarını bulup uygulamak, hâkime düşen bir görevdir. Bu itibarla, yargılama hukukumuzda hâkimin hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurusu kesin olarak yasaklanmıştır.

6100 sayılı Kanunun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasına cümle eklemek suretiyle, hukuk öğrenimi görmüş kişilerin, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduklarını belgelendirmedikçe bilirkişilik sicili ve listesine kaydedilmeyeceği açıkça düzenlenmektedir.

6100 sayılı Kanunun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasında, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözülmesi olanaklı konularda bilirkişinin dinlenemeyeceği düzenlenmiştir. Fıkradaki “genel ve hukuki bilgi” ibaresinden kastedilen, “genel bilgi” veya “hukuki bilgi” olup, “genel hukuki bilgi” değildir. Anılan düzenlemenin ifade tarzının uygulamada tereddütlere neden olduğu ve “özel hukuki bilgi”yle çözümlenmesi mümkün davalarda hukukçu bilirkişilere inceleme yaptırıldığı görülmektedir. Bu nedenle, mevcut birinci fıkranın ikinci cümlesindeki tereddüdü gidermek ve Bilirkişilik Kanunu Tasarısının ilgili maddeleriyle uyum sağlamak amacıyla fıkraya “genel bilgi veya tecrübeyle” ibaresi eklenmektedir.

Düzenlemenin amacı, Anayasayla hâkime verilen mutlak yargı yetkisinin, bilirkişi vasıtasıyla dahi olsa bir başkasına devrini önlemek, hukuk kurallarını araştırmak, yorumlamak ve bizzat uygulamakla görevli hâkimin uyuşmazlık hakkında bir kez de bilirkişi atayarak gereksiz yere yargılama giderlerinin artmasına ve buna bağlı olarak yargılama sürelerinin uzamasına sebep olmasını önlemek, bilirkişilik kurumunu gerçek fonksiyonuyla buluşturmak ve “bilirkişi adaleti” olarak adlandırılan uygulamalara son vermektir.

MADDE 50- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 12 nci maddesinin beşinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişilerin, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirileceği düzenlenmektedir. Ayrıca, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabileceği; altıncı fıkrasında bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde, bilirkişiliğe kabul şartlarını taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebileceği, liste dışından görevlendirilen bilirkişilerin, bölge kuruluna bildirileceği belirtilmektedir. Maddeyle, bu düzenlemelere uyum sağlanmak amacıyla, 6100 sayılı Kanunun 268 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmakta, maddeye yeni eklenen ikinci fıkra ile bilirkişilerin listelerden seçilme usulü belirlenmektedir. Ayrıca, aynı maddenin üçüncü fıkrasındaki düzenlemeleri yapma görevinin Adalet Bakanlığına verilmesi nedeniyle bu fıkra yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 51- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yapılan düzenlemeyle, bilirkişinin kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak vermemesi halinde bölge kurulu tarafından bilirkişilik sicili ve listesinden çıkarılması öngörülmektedir. Maddeyle, bu düzenlemeyle uyum sağlamak amacıyla 6100 sayılı Kanunun 269 uncu maddesinde değişiklik yapılmakta ve yargı mercileri tarafından görevlendirilmesine rağmen gelmeyen veya gelip de yeminden, oy ve görüş bildirmekten kaçınan bilirkişilerin, haklarında gerekli müeyyidelerin uygulanması amacıyla bilirkişilik bölge kuruluna bildirilmesi düzenlenmektedir.

MADDE 52- Maddeyle, 6100 sayılı Kanunun 271 inci maddesinde yapılan değişiklikle, bilirkişilere, göreve başlayabilmek için kayıtlı bulundukları bölge kurulu veya bulundukları yer il adli yargı adalet komisyonu huzurunda yemin edebilmeleri imkânı getirilmektedir.

MADDE 53- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yapılan düzenlemeyle, bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına, bilirkişilik bölge kurulu tarafından karar verileceği; 13 üncü maddesinde ise bilirkişilerin sicilden ve listeden çıkarılmasına ilişkin sebepler düzenlenmektedir. Maddeyle, bu düzenlemelere uyum sağlamak amacıyla 6100 sayılı Kanunun 274 üncü maddesinde değişiklik yapılmakta ve raporunu süresi içinde vermeyen bilirkişiye uygulanacak müeyyidenin usulü belirlenmektedir.

MADDE 54- Bilirkişilik Kanunu Tasarısının 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle, bilirkişinin raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı temel bir ilke olarak kabul edilmektedir. Belirtilen ilke, 6100 sayılı Kanunun 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, bilirkişi raporunda ve sözlü açıklamalar sırasında hukuki değerlendirmelerde bulunulamayacağı şeklinde düzenlemiştir.

Maddeyle, bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen maddi vakianın hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması, yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil, hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, teknik konu-hukuki konu ayrımını yaparak herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları ortaya koymaktan ibarettir. Bu düzenleme, hâkimin hukuki konulardan bilirkişiye başvurma yasağının doğal bir sonucudur.

GEÇİCİ MADDE 1- Maddeyle, geçiş hükümleri düzenlenmektedir. Bu çerçevede kurulması öngörülen, Bilirkişilik Danışma Kurulu ve bölge kurullarının kuruluş ve üye seçimleri ile bilirkişi listelerinin oluşturulmasına ilişkin usul ve süreler belirlenmektedir. Bölge kurulları tarafından oluşturulacak sicil ve yeni listeler ilan edilinceye kadar uygulamada herhangi bir boşluk doğmaması için mevcut bilirkişi listelerine göre görevlendirilme yapılmasına devam edileceği ve bu bilirkişilerin görevlerini tamamlayacakları hükme bağlanmaktadır. Yeni listeler ilan edildikten sonra artık bilirkişi görevlendirmeleri sadece bu listelerden yapılacak ancak eski listelere göre görevlendirilen bilirkişilerin görevleri sona ermeyecek ve bu bilirkişiler görevlerini tamamlayacaktır.

Ayrıca, maddeye eklenen beşinci fıkrayla, bölge kurullarına Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge adliye mahkemesi üyesi seçilinceye kadar, bu üyenin yapacağı görev ve işlerin, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcısı tarafından yerine getirilmesi öngörülmektedir.

MADDE 55- Yürürlük maddesidir.

MADDE 56- Yürütme maddesidir.

Alt Komisyon Raporu

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Bilirkişilik Kanunu Tasarısı (1/687), 22/3/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında gerçekleştirilen Komisyonumuzun 5/4/2016 tarihli 6'ncı toplantısında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ve Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay Başkanlığı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ile Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Ulukapı ve Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Yalçın Büyük'ün katılımlarıyla görüşülmüştür. Tasarı daha ayrıntılı incelenmek üzere dokuz üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir.

Alt Komisyonumuz; Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç başkanlığında 11/4/2016, 13/4/2016 ve 14/4/2016 tarihli toplantılarında Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay Başkanlığı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ile Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Ulukapı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Talat Canbolat, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Nezih Kök ve Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Yalçın Büyük'ün katılımlarıyla gündemindeki Tasarayı görüşmüştür.

Komisyonumuzda, bilirkişilik müessesesinin günümüzde yargının en sorunlu alanlarından birini teşkil ettiği ve yargının önemli unsurlarından birini oluşturması hasebiyle, bilirkişilik müessesesiyle ilgili uygulamada yaşanan sorunların yargılamanın sıhhatine doğrudan etki ettiği ittifakla ifade edilmiştir.

Müzakerelerde Tasarıya ilişkin genel olarak aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Tasarıdaki bilirkişilikle ilgili düzenlemeler, özünde mevcut usul kanunlarında yer alan düzenlemelerden çok farklı değildir. Örneğin hâkimin hangi hâllerde bilirkişiye başvuracağına ilişkin mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, meri Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Tasarı hükümleri arasında hâkimlerin özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlarda bilirkişiye başvurabileceği, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvuramayacağına ilişkin benzer hükümler yer almış ancak geçen süre zarfında hâkimin hukuki konularda ve çözümü özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen konularda bilirkişiye başvurmasına yönelik uygulamada bir değişiklik olmamış, bilirkişilik müessesesinin yargının en sorunlu alanlarından birisi olma durumu süregelmiştir. Taraf dilekçelerinin somutlaştırma kuralına uygun olarak verilmesi (HMK md. 194/1), hâkim tarafından tarafların anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususların tespit edilmesi (HMK md. 140/1), hâkimin tarafların da görüşünü alarak bilirkişiye sunulacak inceleme konusunu ve sorulacak soruları açıkça belirlemesi (HMK md. 273), tarafların uzman görüşüne başvurması (HMK md. 293) gibi usul hükümlerine işlerlik kazandırılmadıkça ve hâkimlerin uzmanlaşmalarına olanak tanınmak suretiyle iş yükleri azaltılmadıkça, getirilen düzenleme uygulamada bilirkişilik alanında yaşanan sorunlara çözüm olamayacaktır.

Tasarıyla başkanlığını Adalet Bakanlığı Müsteşarının yapacağı Bilirkişilik Danışma Kurulu oluşturulmakta ve Adalet Bakanlığı bünyesinde bilirkişilik temel eğitimine, denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisini haiz Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmaktadır. Dolayısıyla görevi gereği bağımsız olması gereken bilirkişiler, bir nevi yürütmenin denetimi altında oluşturulan bir yapı içerisinde görevlerini ifa etmek zorunda bırakılmaktadır. Bilhassa idarenin taraf olduğu davalar da dikkate alındığında, bilirkişilerin bağımsız olarak görevlerini ifa etmesi ve tarafsız bir rapor sunmasını sağlayacak bir mekanizmanın oluşturulması gerekmektedir.

Hâkimlerin, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listeden bilirkişileri seçmek zorunda bırakılması, bir diğer ifadeyle bir listeye bağımlı hâle getirilmeleri, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkesine açık aykırılık teşkil etmektedir (Any. md. 138). Hâkimler,

uzmanlığına güvendiği kişileri ehliyet ve liyakat esasına göre özgür iradeleriyle ve vicdani kanaatlerine göre bilirkişi olarak seçebilmelidirler. Aksi durumda hâkimler, bilirkişilik bölge kurullarının oluşturduğu listeye bağlı kalmak zorunda bırakılacak ve özellikle az sayıda bilirkişinin listede yer aldığı uzmanlık alanlarında uzmanlığına güvendiği kişileri listede olmadığı gerekçesiyle bilirkişi olarak seçemeyeceklerdir. Ayrıca akademisyenler ve hekimler gibi alanlarında uzman niteliğine sahip olduğunda şüphe bulunmayan kişiler, bilirkişilik eğitime tabi tutulma ve sicile kayıt olma zorunlulukları ile zaten var olan ücret düşüklüğü ve çalışma ortamındaki sorunlar nedeniyle bilirkişilik listesinde yer almayacaklar, dolayısıyla uygulamada yeterli ve nitelikli uzmana erişilememesi sorunu ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, bilimsel yeterliliğe sahip akademisyenler bilirkişi listelerinin doğal üyesi olarak kabul edilmelidirler.

Bilirkişi, belli bir alanda uzmanlaşmış ve bu nedenle mahkemelerce uzmanlık alanı ile ilgili bilgisine başvurulana gerçek kişidir. Tasarı ile bilirkişiliğe kabul şartı olarak bilirkişilik temel eğitimi tamamlama şartının getirilmesi, bilirkişiliği adeta bir meslek hâline getirmektedir. Bilirkişilik, belli bir eğitim sonucunda elde edilecek bir meslek değildir.

Bilirkişilik görevi esas itibarıyla gerçek kişiler tarafından yapılması gereken bir kamu görevidir. Tasarıyla özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişilik yapma imkânının getirilmesi, bilirkişilik kurumunun doğasıyla ve nitelikleriyle bağdaşmamaktadır. Getirilen düzenleme, uygulamada kâr amacına yönelik bilirkişilik şirketlerinin oluşmasına yol açacak ve bu durumda raporların sıhhati konusunda istifhamları da beraberinde getirecektir.

Anayasadaki adli-idari yargı ayrımı sistematığına uygun olarak bilirkişilik bölge kurullarının idari yargı açısından, bölge idare mahkemeleri nezdinde de kurulması gerekmektedir. Bu şekildeki düzenleme, idari yargılamanın tabiatına ve gereklerine de uygun olacaktır. Tasarıdaki yapı korunacak ise, en azından idari yargının bölge kurullarındaki temsili, vergi yargısının özel niteliği de dikkate alınarak, vergi hâkimine de Kurulda yer verilmesi suretiyle artırılarak daha dengeli bir yapının oluşmasının sağlanması gerekir.

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte her alanda olduğu gibi hukuk alanında da hızlı bir değişim yaşanmakta, sağlık hukuku, spor hukuku, bilişim hukuku vb. yeni dallar ortaya çıkmaktadır. Kabul edilmelidir ki, günümüz şartlarında konuları birbirinden çok farklı davalara bakmak zorunda olan ve ağır iş yükü altında bulunan hâkimlerin, pratikte fazla karşılaşılmayan konular ve yeni uzmanlık alanlarında yeterli bilgiye sahip olması mümkün olmayıp uzmanlaşmış hukukçu bilirkişilere başvurmaları bir zorunluluktur.

Adli Tıp Kurumunun başkanının, kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile protokol yapabileceğine ilişkin Tasarıdaki düzenleme, bilirkişi hizmetlerinin Adli Tıp Kurumu aracılığıyla adeta taşeronlaştırılmasına yol açacak ve Adli Tıp Kurumu hizmetlerinde var olan sorunların daha da artmasına neden olacaktır. Sorunların çözümü için Adli Tıp Kurumu bağımsız, tarafsız ve bilimsellik temelinde görev yapmasına imkân tanıyacak şekilde güvenilir bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Tasarının lehinde genel itibarıyla aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Bilirkişilik kurumu, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı (Any. md. 36, AİHS md. 6) ile yakından ilişkilidir. Uygulamada ve doktrinde öteden beri bilirkişilik uygulamalarına yoğun eleştiriler yöneltilmekte ve bilirkişilik alanında yaşanan sorunlar Devlet Denetleme Kurumu vb. çeşitli kurumlar tarafından hazırlanan raporlara konu edilmekte, neticesinde yargıya olan güven olumsuz manada etkilenmektedir.

Bilirkişilik uygulamalarında temel sorunlar olarak, mevzuatta açıkça yasaklanmasına rağmen hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgi ile çözümlenebilecek konularda bilirkişiye, bilhassa hukukçu bilirkişilere başvurulması ve özel veya teknik konularda görüş bildirmek yerine bilirkişilerin raporlarında hukuki tavsifte bulunmaları gelmektedir. Hukuki meselelerin en yetkin kişisi hâkimdir ve hukuk kurallarını resen araştırıp bulmak ve somut olaya uygulamak hâkimlik mesleğinin bir gereğidir. Mevzuatımızda, hâkim Türk hukukunu bizzatı araştırarak, bulmak ve uygulamakla yükümlü tutulmuş, genel hayat tecrübesi ve hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı hüküm altına alınmıştır. (Any. md. 138/1, HMK md. 33, 266; CMK md. 63.; MÖHUK md. 2) Mevzuatta bulunan yasaklayıcı hükümlere rağmen uygulamada iş yoğunluğu ve Yargıtay içtihatları dolayısıyla hukuki konularda bilirkişi yardımına başvurulduğu görülmektedir. Diğer taraftan bilirkişi atamalarında uzmanlık alanlarına yeterince dikkat edilmemekte, bu durum birden fazla bilirkişi incelemesi yapılmasına yol açmaktadır. Bilirkişiye otomatik olarak gitme yönünde oluşan eğilim ve bilirkişilik alanında yaşanan diğer sorunlar neticesinde yargılama süreçleri uzamakta ve yargılamalar daha masraflı hâle gelmektedir. Tasarı ile bilirkişilik alanında uygulamada yaşanan sorunlara çözüm getirmek amacıyla, bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarının, bilirkişinin sahip olması gereken niteliklerinin, bilirkişilik etik kurallarının, bilirkişi rapor tekniklerinin belirlenmesi ile bilirkişi listelerinin oluşturulması ve denetimine kadar tüm süreci kapsayan etkin işleyen bir kurumsal yapının oluşturulması amaçlanmıştır.

Tasarıda, bilirkişilerin görevlerini bağımsız ve tarafsız olarak yerine getirmelerine engel oluşturacak nitelikte herhangi bir düzenleme söz konusu değildir. Mevcut bilirkişilik müessesesinin daha kontrollü ve denetimli olarak devam etmesine yönelik hükümlere yer verilmektedir. Bu bağlamda Tasarı ile bilirkişilikle ilgili tavsiye niteliğinde karar almak üzere, yüksek yargı organları, ilk derece mahkemeleri, üniversiteler, meslek odaları ve meslek birliklerinin temsilcilerinin yer aldığı Bilirkişilik Danışma Kurulu, bölge adliye mahkemelerinin bulunduğu yerlerde bilirkişilik listelerini oluşturmak, bilirkişilik yetki belgesi vermek, bilirkişileri sicil ve listeye kaydetmek gibi bilirkişilik hizmetlerini yerine getirecek bölge kurulları ve bilirkişilerin esas alacağı rehber ilkeleri belirleme, bilirkişi raporlarında bulunması gereken standartları tespit etme, bilirkişilik temel eğitimi ile bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirleme görevleri bulunan Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmaktadır. Bilirkişilik bölge kurulları ile ilgili olarak Adalet Bakanlığının bir tasarrufu bulunmamaktadır. Üyeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından seçilecek ve kararları idari yargı denetimine tabi olacaktır. Bilirkişilik Daire Başkanlığı ise diğer gelişmiş ülke uygulamalarında da örnekleri görüleceği üzere adalet hizmetlerinin iyi işlemlerinden birinci derece sorumlu merci olarak Bakanlık bünyesinde oluşturulmuştur. Başkanlığın görev alanına giren bilirkişilik temel eğitimi, bilirkişilerin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümler, uygulamada en çok eleştirilen teknik ve hukuki konu ayırımı ve temel hukuk kuralları ile raporlama teknikleri vb. hususlarda olacaktır. Yoksa bilirkişilere, Bakanlık bünyesinde mesleki eğitim verilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Yine bilirkişilerin denetim ve performansına ilişkin usul ve esasların konusunu, etik ilkelerle birlikte raporların temel hukuk kurallarına ve raporlama tekniklerine uygunluğu gibi hususlarda objektif kriterler oluşturacaktır. Başkanlık, bilirkişilikle alakalı konularda uyulması gereken objektif kriterleri ortaya koyacaktır. Bilirkişilerin kabulü, sicile ve listeye kaydedilmesi, denetimi ve performans ölçümü konularında icrai anlamda yetki, üyelerini hâkimlerin oluşturduğu bölge kurullarında yer alacaktır.

Mevcut işleyişte bilirkişiler, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarınca oluşturulan listelerde yer alan bilirkişiler arasından seçilmekte, bu listelerde uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması durumunda liste dışından bilirkişi görevlendirilebilmektedir. Getirilen düzenlemeyle Bilirkişilik Daire Başkanlığı, bilirkişilik görevine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını ve bu alanlara göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirleyecektir. Bölge kurulları da bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine ve sicil ve listeden çıkarılmasına karar verecektir. Hâkim veya Cumhuriyet

savcısı, öncelikle bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan listelerden bilirkişi görevlendireceklerdir. Ancak, bu listede uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurulları listelerinden, bu listelerde de bulunmaması hâlinde liste dışından da bilirkişi görevlendirebileceklerdir. Yine alanlarında uzmanlıklarını ve bilimsel yeterliliklerini ispat etmiş kişiler, bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulabilecek, yargı mercileri bu nitelikteki kişilerden doğrudan istifade edebileceklerdir. Dolayısıyla Tasarıyla bilirkişi seçiminde hâkim ve savcılara, gerekli uzmanlık alanında bilirkişi görevlendirebilmelerine geniş bir yelpazede imkân tanınmaktadır. Önemli olan, bilimsel gerçekliğin kişiden kişiye değişmeyeceği gerçeğinden hareketle, hâkim veya savcının hukuki bilgisiyle çözemeyeceği teknik hususlarda ehil bilirkişilere ulaşabilmesidir. Buna imkân tanıyacak mekanizmalar Tasarıda mevcut olup, mahkemelerin bağımsızlığına ve hâkim veya savcılarının iradelerine etki edecek herhangi bir müdahale söz konusu değildir.

Günümüzde ihtilafların giderek karmaşık hâle gelmesi neticesinde sorunların çözümü, farklı ihtisas alanlarında koordineli çalışma ve bilgi toplama ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Buna dayanarak gerçek kişilerin yanında tüzel kişilere de uzmanlık alanlarında bilirkişi olarak başvurulabileceği düzenlenmiştir. Özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak bilirkişiler bakımından da gerçek kişi bilirkişilerde aranan şartlar cari olacaktır. Dolayısıyla gerçek kişi olarak veya özel hukuk tüzel kişisi bünyesinde faaliyette bulunan bilirkişiler bakımından aranılan şartlar açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca Daire Başkanlığı tarafından özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevreleri belirlenecek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporları denetlenecektir. Dolayısıyla denetimsiz değil bilakis tüzel kişi olmaları hasebiyle daha denetimli bir ortam söz konusudur. Diğer taraftan mevzuatımızda zaten tüzel kişi bilirkişilere başvurulabilmesi imkânı mevcuttur (CMK md. 64) ve mukayeseli hukukta da örnekleri bulunmaktadır. Teknik konuların takdir hakkı içermediği ve oluşturulan denetim mekanizmaları dikkate alındığında, bilirkişilerin görevlerini bağımsız olarak yerine getirmesine engel bir durum bulunmamaktadır.

Tasarı adli, idarî ve askerî yargı alanında her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsamakta ve böylece tüm yargı alanlarında bilirkişilerin bölge kurulları tarafından oluşturulacak listelerden seçilmesi zorunlu hale getirilerek, uygulama birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Hukuka uygun olarak hüküm verme işi, münhasıran hâkimin işi olmasına ve hukuk kurallarını resen araştırıp bulmak ve somut olaya uygulamak hâkimlik mesleğinin bir gereği olmasına rağmen uygulamada sıklıkla hukuki konularda bilirkişiye başvurulduğu görülmektedir. Tasarıda, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı hususu, usul kanunlarında da benzer hükümler yer almasına rağmen bir farkındalık oluşturulması amacıyla Tasarıda temel bir ilke olarak vurgulanmış ve hukuk öğrenimi görmüş kişilerin hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirdiği takdirde bilirkişi olarak sicile kayıt edilebileceği düzenlenmiştir. Netice olarak Tasarıyla hâkimler açısından bilirkişiye başvurmada kriter, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olmayan teknik bir konunun olmasıdır.

Tasarı ile Adli Tıp Kurumu hizmetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi maksadıyla Kurum bünyesindeki Genel Kurul kaldırılarak yerine üç ayrı üst kurul oluşturulmakta, zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlar karşısında ihtisas kurullarının sayısı artırılmakta, bazı kurul ve dairelerin görevleri güncellenmekte ve personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla yeni kadrolar ihdas edilmektedir. Tasarıyla getirilen düzenlemeler, Kurumun bütünüyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin bir çalışma niteliğinde değildir. Diğer yandan özel sektördeki kurum ve kuruluşlar ile protokol yapma yetkisi hiçbir şekilde taşeronlaşma veya işi başkasına yaptırma amacı taşımamaktadır. Getirilen düzenleme TÜBİTAK ve üniversiteler gibi kuruluşlarla eğitim ve Ar-Ge amaçlı işbirliğine yöneliktir. Zaten hâlihazırda üniversitelerle protokoller yapılmakta, yapılan düzenlemeyle uygulamada yapılan protokollere yasal zemin oluşturulmaktadır.

Alt Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda, maddeler üzerindeki değişiklikler ve kabuller aşağıdaki şekildedir.

Tasarının 1 ve 2'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3'üncü maddesi, maddenin 8'inci fıkrasının daha iyi anlaşılabilmesi için verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 4 ve 5'inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Bilirkişilik temel eğitiminden ve listeye kaydedilmekten muaf tutulacak kişilerin listesini oluşturmak ve yayımlamak görevi Bilirkişilik Daire Başkanlığına verilmektedir. Böylelikle bilimsel yeterliliğini ulusal veya uluslararası alanda ispat etmiş kişilerin listelerinin tek bir merkezde tutulması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde Tasarının 6'ncı maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 7 ila 9'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 10'uncu maddesi, bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişiler bakımından da bilirkişiliğe kabul için aranan koşulların aranması amacıyla verilen önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 11'inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yargı mercileri ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanında bulunduğu bölge kurulunun veya diğer bölge kurullarının listelerinde bilirkişi bulunmaması hâlinde, liste dışından bilirkişi görevlendirebileceklerdir. Maddenin altıncı fıkrasına göre liste dışından görevlendirilecek bilirkişilerin de 10'uncu maddede yer alan bilirkişiliğe kabule ilişkin tüm şartları taşıması gerekmektedir. Kabul edilen önergeyle yapılan değişiklikle, 10'uncu maddede yer alan başka bir bölge kurulu listesine kayıtlı olmamak ve bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak şartı, liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından aranmayacaktır. Tasarının 12'nci maddesi, yapılan değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Tasarıyla bilirkişiliğe kabul edilenlerin üç yıl süreyle sicile kaydedilmesi öngörülmektedir. Bu süre dolmasına rağmen süresi içinde yenileme talebinde bulunmayanların bölge kurulu kararıyla bilirkişilik sicili ve listesinden çıkarılması amacıyla verilen önergenin kabul edilmesi neticesinde Tasarının 13'üncü maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 14'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 15'inci maddesi, idari yargılama usulündeki düzenlemelere paralellik sağlanması amacıyla bölge kurulu kararına karşı itiraz süresinin otuz gün olarak değiştirilmesi ve bölge kurulunun itirazın reddi kararına karşı yetkili idare mahkemesinde dava açılabileceğine ilişkin yapılan düzenleme doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 16 ila 19'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurt dışındaki faaliyetleri sırasında işlenen suçların yargılanması bakımından yurt dışında askerî mahkeme kurulabilmektedir. Bu mahkemeler bakımından Bilirkişilik Kanunu Tasarısının ve usul kanunlarının bilirkişilik seçimindeki liste koşulu veya bilirkişiliğe kabulde aranan koşulların aranmaması amacıyla verilen önergenin kabul edilmesi sonucunda Tasarının 20'nci maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 21 ve 22'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 23'üncü maddesi, kamu kurum ve kuruluşları tarafından her türlü konuda rapor talebinde bulunulabileceği ve bunun da aşırı bir iş yükü doğurabileceği, Adli Tıp

Kurumun kapasitesinin yeterli olduğu alanlarda rapor verilmesinin daha uygun olacağı değerlendirildiğinden, bu amacı sağlamak üzere verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir. Kurumun uygun gördüğü alanlar ise alt düzenleyici işlemlerle belirlenecektir.

Tasarının 24 ila 26'ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 27'nci maddesi, Adli Tıp Kurumunda sekizinci ihtisas kurulunun oluşturulması nedeniyle bu kurulda raporların daha sağlıklı verilmesini temin etmek üzere enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanının istihdam edilmesi ve eklenen bu uzmanlık alanına ilişkin kadronun ek (6) sayılı listede yer alan ihtisas kurulu üyesi kadrosuna ilave edilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 28 ve 29'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 30'uncu maddesi, Fizik İhtisas Dairesi ile Trafik İhtisas Dairesi tarafından verilen raporlar ile diğer bilirkişi raporları arasında çelişi bulunması hâlinde mahkeme veya Cumhuriyet savcılıklarınca gerekçesi belirtilmek suretiyle yapılan itirazların ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince incelenerek sonuçlandırılması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 31 ila 42'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 43'üncü maddesi, bölge kurulunun hazırladığı listede ve diğer bölge kurullarının listesinde bilirkişi bulunmaması hâlinde, liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından 10'uncu maddede yer alan başka bölge kurulu listesine kayıtlı olmamak ve bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak şartının aranmayacağına ilişkin kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 44 ila 49'uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 50'nci maddesi, bölge kurulunun hazırladığı listede ve diğer bölge kurullarının listesinde bilirkişi bulunmaması hâlinde, liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından 10'uncu maddede yer alan başka bölge kurulu listesine kayıtlı olmamak ve bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak şartının aranmayacağına ilişkin kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 51 ila 54'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının geçici 1'inci maddesi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 25/3/2016 tarihli kararnameyle bölge adliye mahkemeleri başkan ve üyelerinin atanmış olması nedeniyle maddenin beşinci fıkrası hükmüne ihtiyaç bulunmadığı düşüncesiyle verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Tasarının 55 ve 56'ncı maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarı oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Komisyon Başkanlığına saygı ile arz olunur.

20/4/2016

Başkan <i>Yılmaz Tunç</i> Bartın	Üye <i>Mahmut Poyrazlı</i> Balıkesir	Üye <i>Mizgin Irgat</i> Bitlis (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	Üye <i>Mehmet Gökdağ</i> Gaziantep (Son toplantıya katılamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir	Üye <i>Hilmi Bilgin</i> Sivas

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞI'NA

Komisyon gündeminde bulunan Bilirkişilik Kanun Tasarısı hakkında değerlendirme, eleştiri, itiraz ve katkılarımız aşağıda sunulmaktadır.

Tanım itibarıyla özel ve teknik bilgiyi gerektiren konularda oy ya da görüş bildirmekle sınırlı biçimde gerçekleştirilen bir faaliyet, meslek olmaktan ziyade, meslekî verilerin somut bir plânda ifade edilmesi, bir mesleğin türevi ya da yansıma biçimi olarak ifade edilebilecek olan bilirkişilik müessesesi, yargı işleyişi açısından yaşamsal bir anlam ihtiva etmektedir. Hâkimin adil bir karar verabilmesi için gerekli temeli oluşturacak olguların saptanması aşamasında temel tespitlerin yapıldığı aşama olarak tarif edilebilecek bu alan belki de yargı işleyişinde anahtar konumdadır. Bu noktada yaşanabilecek yanlışlıklar da öncelikle taraflar bakımından hak arayışını akamete uğratacak sonrasın da ise toplumsal olarak adalet duygusu bakımından yıpranmalara sebep olacaktır. Ne kademede olursa olsun, yargıyı içerecek hiçbir düzenleme adalet duygusunu görmezden gelmemelidir. Bu açıdan, hali hazırda bir düzensizlik içinde ifa olunan bilirkişilik görevinin bu kanun tasarısı ile başta eksikliklerinin ve düzensizliklerinin giderilmesi, bir standarda kavuşturulması ve sonuç olarak ulusal ve uluslararası kamuoyunda yargı bağımsızlığı bakımından içinde bulunduğumuz durumun temize çıkarılması amacına hizmet etmesi gereği gözden kaçırılmamalı ve tüm düzenlemeler bu gereğe yönelik adımlar olarak tasarlanmalıdır.

Adalet duygusunun gözetilmesi ve vatandaş düzeyinde yargıya güvenin (yeniden) tesisi ancak bu yolla mümkündür. Sistemin doğurduğu sorunlarının çözümü, farklı yorumlara ve sorunlara gebe metinler yolu ile mümkün değildir. Bu yöntem ancak ve ancak tarihsel sorumluluk içeren bir görevden tarihsel bir eksiklik ile sonuçlanacak bir şekilde imtina etmeyi getirir.

Bilirkişilik evrensel değerlerden ayrı düşünülemez bir faaliyet alanı olarak ve yukarda saydığımız önem çerçevesinde tartışmasız, bağımsız bir yapı içinde konumlandırılmalıdır. Yargısal alana özgü bir işlev üstlenen bilirkişilik bu açıdan **yürütme ile değil yargı ile ilişkilendirilerek** tesis edilmelidir. Bu açıdan bunun bir *hizmet* değil *görev* olarak tahayyülü daha yerindedir. Bu anlamda bilirkişilik faaliyetinin bir kamu görevi olarak tarifi de en az diğer hususlar kadar önem teşkil etmektedir. Bilirkişilik bahsinde yürütmenin herhangi bir dahli olacak ise bu ancak ve ancak böyle bir yapının doğal ya da dolaylı olarak bir kazanç kapısına dönüştürülmesi, ticari bir faaliyet alanı olmasının önünün alınması olarak belirlenebilir. Bunun ötesinde en ufak bir belirleyici yetki, bağımsızlığa gölge düşürecek, bağımsızlığı şaibeli raporlar doğrultusunda

alınan kararların sorgulanmasına ve doğal olarak yargıya güvende derin yaralara yol açacaktır

Bilirkişilik Kanun tasarısı bu bakımdan andığımız tanım karşısında tasarıda yer verildiği hali ile esasında tam olarak bir tezatın metnidir. Tasarı bu hali ile çözüm olmaktan ziyade çözüm ihtiyacı yaratan bir düzeni önermektedir.

2015 AB Türkiye İlerleme raporunda ifade edildiği üzere '*Bilirkişilik sistemi, hâlâ paralel bir adli sistem olarak ve genel kaliteyi iyileştirmeden işlevini sürdürmekte*' iken yargı sisteminin hâkimlerin ihtisaslaşmasına engel teşkil eden ve iş yükü bakımından orantısız bir trafiğe sahip yapısı nedeni ile bilirkişilik müessesesinin güçlendirilmesi, bilirkişilerin hâkimlere ikame edilmesine mahal vermeyecek şekilde gerçekleştirilmelidir. İhtisaslaşmamış hâkimlerin işlerini bilirkişilere yıkarasına, gereğinden fazla ve her durumda bilirkişilere başvurusu uygulamada gelenekselleşmiş olsa da bunun sorunsal niteliği gözden kaçırılmamalı ve bu tasarının bu duruma çözüm arar nitelikte olması gerekmektedir. Adli iş yüküne bulunacak çözümleri, kanunun izahta yetersiz kaldığı ve açık bıraktığı noktalarda, sistemin taraflarının fiili olarak kendi çabaları ile çözmelerini beklemek kanun yapma mantığına aykırılık teşkil ettiği gibi uzun vadede iyileştirilmesi imkânsız yaralara sebebiyet verebilecektir. Öyle ki yargı işleyişindeki aksaklıklar ve buna bağlı şaibeler insan hakları ihlalleri ile sonuçlanabilecek mahiyette olduklarından gündelik siyasetin böylesi düzenlemeleri araçsallaştırması, ötelemesi ve manipüle etmesi siyasi etik bağlamında da sorunludur. Bahse konu tasarının AB-Türkiye müzakereleri bakımında önemi bir sır değilken, tasarının geçirilircesine ve iktidarın otoritesini tahkim edercesine düzenlenmesi, ne temel haklar bakımından bir çözümü ne diplomatik müzakereler açısından bir özeni içermektedir. Buna ek olarak yargı bağımsızlığının tartışmaya açıldığı bir ortamda, her ne kadar 'takdiri delil' sayılsalar da, davaların gidişatına büyük oranda şekil veren bilirkişi raporlarının, doğrudan yürütme erkinin güdümünde tutulması hiçbir şekilde bağımsızlık mevhumu ile açıklanamaz.

Sonuç olarak bu tasarının mantığı için genel geçer bir analiz yapmak gerekirse: **Bilirkişiliğin düzenlenmesine ihtiyaç vardır ve fakat bu ihtiyaç doğrudan bilirkişilik müessesinden kaynaklı değildir.** Bilirkişilik sorunu adli sistemin çıkmazlarından yükselmiş bir sonuç-sorundur. Bu sonuçların ilk etapta kaynaklarının ele alınması gerekmektedir. Hak arayışına mecbur bırakılan yurttaşlar, adliyelerdeki iş yükü, hakimlerin ihtisaslaşamaması, bunlara bağlı olarak artan dava dosyaları ve uzayan dava süreleri bu sorunlardan sayılabilir. Bu sorunların giderilmesi için atılabilecek adımların sadece bir tanesi bilirkişilik müessesine ilişkindir, sair çözümler ülkede yerleştirilecek toptan bir adalet mevhumu ve yönetim anlamında çıkar odaklı değil kamu yararı saikleri ile hareket etmek yolu sonucunda mümkündür. Bilirkişilik aygıtının, sistemin açmazlarına çözüm getirmesi

beklenen bu tasarıda tarif olunan biçimi, sistemin açıklarından istifade etmeyi getirecek bir nitelik taşımaktadır. Şirketleşme, taşeronlaşma, idareye bağımlı bir yargı inşası ve kararların manipülasyonu da buna bağlı sonuçlardan sayılabilir.

Yinelemek gerekirse, 2015 AB ilerleme raporunda noksanlığına işaret edilen bilirkişilik yasası, bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Ancak tasarının bu hali açık bir şekilde AB'nin işaret ettiği eksikleri gidermek için kelimenin tam anlamı ile göstermelik mahiyettedir. Şüphesiz ki AB böylesi bir noksanlığı alelade bürokratik bir noksanlık olarak ifade etmemektedir. Bu eksiklikler, hak ihlalleri ve adli süreçlerin doğurduğu muhtelif sorunlara atıfla altı çizilen sorunlardır ve işaret edilen eksiklik bilirkişiliğin *tarafsızlığının* tahkim edilmesi çağrısını içermektedir. Kaldı ki böyle bir çağrıya bağlı kalmaksızın, bu durum evrensel bir ilke olarak kendi gerçekliği ile karşımızda durmaktadır. Bu açıdan bu yasanın toplumsal fayda niyeti, siyasal çıkar niyetinin gölgesinde kalmaktadır.

Tasarının maddeleri ile ilgili katkılarımız ve eleştirilerimizi bahisten hemen önce söylenmesi gereken önemli bir şey ise alt komisyonun müzakere usulüne ilişkindir. Komisyon toplantıları geçirtilircesine, kendisine tevdi edilen bu görevi şeklen tamamlamak üzere hızlı bir şekilde çalıştırılmış olup, yer yer katılımcıların yorumlarına doğrudan milletvekilleri tarafından verilen tepkiler, yine katılımcıların da söz hakkına şeklen alan açılıp kulak verilmemesi alt komisyonun çalışma biçimindeki eksikliklerdir.

Bu kanun tasarısının tabii amacı bilirkişilik faaliyetlerine, sürecin işleyişi ve tesisine dair bir standart getirmek olmalıdır, bunun yanı sıra böylesi bir standardın bilirkişiliğin kamu görevi vasfından da uzak olmaması gereklidir. Ancak yukarıda andığımız tüm bu görüşler ışığında ele alındığı taktirde, bahse konu tasarının **2. maddesinin b bendi** örneğinde görüldüğü gibi kanunun uygulanmasında yetkilendirilmesine imkân tanınan özel hukuk tüzel kişilerinin varlığı ile sistemin iyileştirilmesinden çok sakatlanması söz konusudur. Bu maddenin yoruma açık yapısı, bilirkişiliğin tecimsel bir faaliyete dönüştürülebileceği yorumunu da mümkün kılmaktadır, bu bakımdan daha net bir ifade ile bilirkişiliğin kamu görevi olarak yeniden tarifine ihtiyaç vardır. Alt komisyon müzakereleri esnasında iktidar partisi vekillerinin ifade ettiği ve kanunlar genel müdürlüğünün de teyit ettiği hali ile *'uygulamada zaten var'* şeklinde bir yaklaşım ile bilirkişiliği özel hukuk tüzel kişilerinin de kapsandığı bir yasa ile düzenlemek bu açıdan sakıncalıdır, üstelik yukarıda anıldığı üzere bağımsızlık ve kamu görevi niteliklerinden uzak kalmak bir yana şirketleşme ve buna bağlı olarak tekelleşme riskleri de söz konusudur. Yine **2. maddenin e bendi**nde ifade edildiği üzere 'bilirkişilik faaliyetleri öncesi verilen temel eğitim' muğlak bir tanımlamadır. Öyle ki bilirkişilerin kendi alanlarında uzman olan kişiler olduğu düşünülecek olursa, bu eğitimin nasıl bir eğitim olduğu açıkça

ifade edilmelidir. Sözelimi bu eğitim basit bir işleyiş eğitimi olmayacak ise bu eğitimin kimler tarafından ne amaçla verileceği de belirtilmelidir.

Kanun tasarısının **3. maddesinin 1 fıkrasında** bilirkişinin görevini yerine getirirken *'dürüstlük kuralları çerçevesinde, bağımsız, tarafsız ve objektif'* olması gereğinin altı çizilmiştir ancak bunun esaslarına ve kıstaslarına dair bir ifadeye yer verilmemiştir. Yine **3. maddenin 3. fıkrasında** yer yer verildiği şekli ile *'hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz'* ifadesi reel durum göz önünde bulundurulmaksızın tasarlanmış görünmektedir. Zira hakimlik mesleğinin kapsamında bulunan hukuki bilgi söz konusu dahi olsa girişte andığımız sisteme dair sorunlar nedeni ile hakimlerin kasıtlı kasıtsız bilirkişi ihtiyacı söz konusudur. Diğer bir deyişle ifade etmek gerekirse, hukukçu bilirkişilik yargının mevcut sorunlu durumunun bir neticesi olan bir ihtiyaca karşılık gelmektedir. Tasarının düzenlediği hali ile şayet hakimler hukuki hesaplamaları kendileri yapmak durumunda kalacaklar ise, halihazırda yargı personelinin şikayetçi olduğu iş yükü katlanmış olacaktır. Dolayısıyla da adalet arayışı bakımından aksaklıklar yaşanabilecektir. Şayet hukukçu bilirkişiliğin önüne geçilmek isteniyorsa bu adımdan önce hakimlik müessesinin geliştirilmesi, adalet sisteminin işlerlik kazanması gerekmektedir. Öte yandan bu duruma 1981 yılında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na (HUMK) giren, 2011 yılında da tahkim edilen 'hukukçu bilirkişi yasağının' bugüne dek uygulanamamış olması da altını çizdiğimiz durumun bir teyidi olacaktır. Konuya ilişkin bir yaklaşım ise, hakimlinin hukuk formasyonu olan ve hakimle aynı dili konuşan bir hukukçu bilirkişiden yardım almasının doğal ve faydalı olduğu yönündedir. Bu açıdan ilgili maddenin fiili duruma ile ilişkisi irdelenmelidir. Komisyon toplantılarında muhalefet edilen muhtelif konularda iktidar mensuplarının *'uygulamada zaten var'* şeklinde açıklama getirdiği konular ile beraber, uygulamada olan ancak uygulanamayan bu durumu da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Zira kanun yapma mantığı böyle bir açıklamadan ziyade işlerliği olan düzenlemeler yapmak, yanlış işleyenleri de düzeltmeyi gerektirir. Yanlış işleyen, işlemeyen şeylerin hukuki kapsama kavuşturulması, sistemin araçsallaştırılmasıdır.

Benzer şekilde **aynı maddenin 8. fıkrası** *'Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi veya bu sisteme entegre bilişim sistemleri ya da yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamayacağına'* hükmederken bilirkişilik kısıtlamaları getirmektedir ancak sistemin ana sorunu burada yine görmezden gelinmektedir ve adli iş yükü bakımından bir tedbir söz konusu değildir. Buna ek olarak bilirkişiliğe kabul esaslarının belirlendiği **10. maddenin 3. fıkrası**, hukukçu bilirkişilik tartışmasında diğer bir hüküm ile hukuk dışında bir uzmanlığını belgeleyemeyenlerin listeye kabul edilmeyeceğini belirtir.

Bu da yine hukukçu bilirkişilik tartışmasında meselenin bütünlüklü olarak ele alınmadığının başka bir göstergesidir.

Tasarının **3. maddesinin 5. fıkrasında** bilirkişiler bakımından bir gizlilik yükümlülüğü getirmektedir ancak bunun ihlali açısından açıklayıcı bir ibare bulunmamaktadır. Bilirkişiler gizliliği ihlal durumunda herhangi bir cezai sorumluluk içinde olacaklar mıdır ve bu durumda ne tür yaptırımlar tasarlanmaktadır açıklanmaya muhtaçtır.

Tasarının **3. maddesinin 7. fıkrası**, aynı konuda bir kez rapor alınmasını ‘esas’ olarak belirlemiştir. Bundan hareketle bu hükmün bir de istisnası olacağını anlamak mümkündür ancak bu istisnaların esaslarına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Hakim bilirkişi raporunun yetersiz olduğuna hükmedecek olursa hangi şartlarda aynı konuda ikinci bir rapor talep edebilecektir? Bu esas mutlak bir hükme mi işaret etmektedir? Bu anlamda açıklamaya muhtaç bir durum daha söz konudur ve bir istisna tanzimi şarttır.

Tasarının düzenlemeyi vadettiği üç yapı söz konusudur: Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları. Bu yapılar, tasarımları itibarıyla yürütme ve yargının kesişimi sayılabilecek ve hatta idari yapıya yargı işleyişinin adımlarından bir tanesinin üzerinde bir konum sağlayan bir nitelik taşımaktadır. Bilirkişiliğin tarafsızlığının adli süreçteki önemini yinelemeksizin ifade etmek gerekirse, tasarının **4. madde** ile saydığı Danışma Kurulu ilk bakışta geniş bir temsiliyete sahip bir yapıdır, öyle ki buradaki amacın geniş katılım olduğu inancı ile kimi kurumlar kendilerinin de temsil edilmesini talep etmişlerdir ancak durum yine görüldüğü gibi değildir. İlk olarak sayılan kurumlar kadar sayılmayan kurumlar söz konusudur ve buna dair bir kriter zaten söz konusu değildir. İkinci olarak ise Bilirkişilik Danışma Kurulu adı ile oluşturulacak yapı kelimenin tam anlamı ile tartışma götürmeksizin *kadük* bir yapı olarak karşımızdadır. 28 kişilik bu kurul yılın belirli zamanlarında toplanıp belirli kararlar alıp, belirli incelemeler ışığında ancak ve ancak kimi tavsiyelerde bulunabilecektir. Gelgelelim bu tavsiyelerin herhangi bir edimi ya da yaptırımı olmayacaktır. Bu açıdan Danışma Kurulu olarak tasarlanan yapının gereği sorguya açıktır, bunun yanı sıra böyle bir yapının tasarlanma amacı da şüphe taşımaktadır. Tasarıda dikkat çektiğimiz temel risklerin bu kurulun çeşitliliği ile peçelenmeye çalışılması ihtimali akla uzak değildir. Baştan sonra yetkisiz ve sorumluluksuz bir organın bu tasarıda yer almış olması başka hiçbir şekilde izah edilebilir değildir. Bu yapı, tasarının geçmiş halindeki ‘üst kurul’ olarak görevlendirilmediği sürece benzer sorulara sorulmaya devam edilecek, bununla da kalmayıp yürütmenin adil bir sistem inşası konusundaki tavırlarına bir şaibe daha ekleyecektir. Son olarak Danışma Kurulu’nun bu hali ile tamamen bağımlı olduğunu da hatırlatmak gerekecektir.

Yaptırım gücü olmamasına rağmen başkanlığını Adalet Bakanlığı müsteşarının yapacağı bu kurul bu hali ile bile neden yürütmenin idaresine tutulmaktadır gibi bir soru da sormak imkan dahilindedir. En açık soru ifadesi ile: Bu kurul bilirkişilik faaliyetleri bakımında hangi gerçek işi üstlenecektir?

Bilirkişilik Danışma Kurulu'na başkanlık edecek Adalet Bakanlığının, bilirkişilik faaliyetleri ile ilgili belirleyiciliğinin, önceki satırlarımızda ifade edilen tüm açıklar, riskler ve kasıtları ile beraber tasarının **6. maddesinde** tarif edilen Bilirkişilik Daire Başkanlığı marifet ile sağlanması planlanmaktadır. Esasen Danışma Kurulu'na verilmesi uygun olan yetkiler Daire Başkanlığı elinde tutulmuş, başkanlık bu anlamda bilirkişilik müessesinde yürütülecek tüm faaliyetler noktasında bir komiser gibi hareket edecektir. Yargıya değgin bir anlam ihtiva eden bilirkişilik hususunda başta söylediğimiz gibi, idarenin ancak ve ancak bir nedenle dahli söz konusu olabilir o da bu görevin ticarete konu olmasının önüne geçmektir. Fakat tasarı, tarif ettiği konularda, üstünde çalışılan tek noktanın tam da bilirkişiliğin inşaat ve medya sektöründe yaşanan tekelleşmenin aracı haline getirilmesi olduğu izlenimi vermektedir.

Komisyon görüşmelerinde tasarı lehinde belirtilen görüşlerden bir tanesi, bilirkişiliğin pozitif bir eylem olduğu, bu bakımdan kim ya da hangi kurum buna dair bir raporlama yaparsa yapsın, sonucun bilimsel niteliğinden hareketle hiçbir şekilde bağımsızlığa ya da tarafsızlığa ilişkin bir şüpheye mahal olmayacağını savunarak, bakanlık bünyesinde oluşturulacak daire başkanlığının bir kasıttan uzak olduğunu ifade etmiştir. Fakat birden fazla yoruma açık ve hatta tasarlandığı ifade edilenin dışında uygulamalara gebe metinler, yetkililerin iyi niyet beyanları ile müdafa edilmediği takdirde sistemin tıkanmaması imkânsız değildir. Kanun yapma mantığı gereği, hükümlerin işaret ettikleri açık ve sarıh olmalıdır, amaçları ve niyetleri bakımından tek bir şüpheye dahi yer veremeyecek düzeltmelere açık olmalıdır. Bu açıdan, tasarının koşulsuz müdafaası bu bakımdan talihsizdir ve gündelik siyasetin kasıtları, ajandası ve hedefi doğrultusunda hareket etmek bunun bir göstergesidir. Sonuç olarak bu tavır en açık deyiş ile tam bir *müdafa hamlesi* olarak karşımızdadır. Tasarının temellendirilmesi sonu gelmez 'zaten' ile başlayan cümleler ile yapılacaksa, bu tasarının gereğinin de izahı şarttır. 'Zaten' ile başlayan müdafa cümlelerden birine daha örnek vermek gerekirse, yine tasarı lehinde ifade edilen bir yaklaşım, özel ya da kamu tüzel ya da gerçek kişiler fark etmeksizin, bilirkişilik faaliyetlerinde bulunabilmenin ön koşulunun 'zaten' bilirkişi siciline kayıt olmak olduğu ifadeleri ile şirketleşme ve tekelleşmenin önünün açılması ve yargı bağımsızlığı zaviyesinden ortaya konulan muhalefetin 'yersizliği' çalışmaktadır.

Sicile kaydın belirleyicisi bakanlık iken, bakanlığın hangi özel hukuk tüzel kişilerine yetki vereceği günümüz siyasal atmosferinde şüphe götürmezken, listelere güven duyulması çağrısı iyi niyetten öteye hiçbir şey ifade

etmemektedir. Öte yandan liste dışı bilirkişi atamak da tasarı ile mümkün kılınırken, yetkililerin buna işaretle telaşa mahal olmadığını ifadeleri yine iyi niyetli bir yaklaşımdır ancak tasarı metni bakımından şaibeli. Tasarının bu açıdan ciddi noksanlıkları bulunmaktadır. Yargı işleyişinin önünü açmak, onu işler hale getirmek yürütmenin bir görevi, sorumluluğu olarak ele alınmalıdır, bir yetki olarak değil. Bu tasarı böylesi bir yetki toplamından menkul görünmektedir. Bu yetkilerin muğlak ifadelerle tanımlanması ise ayrı bir açmazdır. Söz gelimi tasarının **6. maddesinin 2. fıkrasının f bendi** bilirkişilerin denetim ve performans usullerini belirlemeyi daire başkanlığı görevleri arasında saymıştır fakat '*görev*' olarak anılan diğer tüm işler gibi bu da bir nevi '*yetki*' olarak ele alınmıştır. 'Performans' esasları tamamen daire başkanlığı tarafından belirlenecek ve bu esaslara uymayan bilirkişiler ise sicilden çıkartılabilecektir. Yetkililerin performanstan kastın raporların zamanında verilmemesi gibi basit şeyler olduğu beyanları, tasarının yoruma açık yapısının telafisi zor sonuçlar doğurmasına mani olmayacaktır.

Öte yandan daire başkanlığı bilirkişilik esaslarını belirlerken, listeye kaydolmadan, neyin eğitimi olduğu açıkça ifade edilmeyen temel eğitimden muaf tutulacaklara ilişkin esasları belirleme yetkisini de elinde tutmuştur, bu da 'liste var' müdafaasının karşısında tüm tezatı ile durmaktadır. **Madde 6, 2. fıkranın n bendinde** Daire Başkanlığı'nın görevleri arasında sayılan 'Danışma Kurulu'nun sekreteryaya hizmetini yürütmek' de benzer bir tezat teşkil etmektedir. Hiçbir edimi olmayan bu kurula sekreteryaya hizmeti vereceği ifade edilen daire başkanlığı bu kurulun üzerinde konumlandırıldığından, bu hüküm de göstermelik olarak nitelendirilebilecek bazı diğer hükümlerle eş değerdir.

Tasarı ile tarif olunan üç yapıdan sonuncusu olan Bilirkişilik Bölge Kurulları, Danışma Kurulu'na görece daha yetkili bir organ olup, Daire Başkanlığı'ndan bağışık değildir. Söz gelimi **Madde 8, 1. fıkranın ç bendinde** belirtildiği üzere bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılması bu kurullar yetkisindedir ancak bunun koşullarının belirlendiği organ, muğlak bir 'performans değerlendirme' şart ile Daire Başkanlığı'dır. Diğer bir muğlak ifade ise bilirkişiliğe kabul esasları arasında sayılan, **10. maddenin 1. fıkrasının d bendi**dir. Alanında uzman olduğu kabul edilen bilirkişinin ne tür bir temel eğitimden geçmek koşulu ile listeye kabul edileceği belirtilmemiştir ancak kanun yapıcının iyi niyeti ile 'basit bir raporlama eğitimi' açıklaması getirilmiştir. Durumum ifadesinde açıklık, kanun yapma mantığı gereği diğer bir zaruriyettir.

Listeye kabul gibi listeden çıkarılma da benzer muğlaklıklar içerir. Tasarının **13. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde** '*etik ilkeler, güven duygusu sarsıcı tutum ve davranışlar*' gibi somut olmayan ifadeler ile bunların listeden çıkarılmak ile sonuçlanacağına hükmedilmiştir; **ç bendinde** ise 3. maddeye atıfla burada anılan ilkelere aykırılığın altı çizilmiştir ancak 3. madde

de yine 'dürüstlük kuralları' gibi soyut bir ifadeyi tercih etmiştir. Kanun metninin özel metinler gibi yoruma açık ve zamana direnci olmayacak şekilde tasarlanması yanlışlığına burada bir kez daha düşülmüştür.

Tasarı bu hali ile çözüm odaklı objektif bir yapıdan ziyade yargı alanında bir kontrolün aralarını çözmek amacı güdüyormuş gibi görünmektedir, Yargısal alana ile yürütme alanının çakışması bağlamında en ufak bir endişeye mahal vermeyecek yeni hükümlere ihtiyaç vardır. Yanlış anlaşılmalara mahal veren diğer bir hüküm ise Adli Tıp Kurumu'na (ATK) ilişkin maddededir. Tasarının **28. maddesinin g bendinde** ATK'nın 'kamu ve özel kurum ve kuruluşlarla protokol' yapmasına olanak sağlayan düzenleme ile neyin kast edildiği açık değildir. Örneğin 'ATK bilirkişi ihtiyacına karşılık başvuru alan bir merci olarak alt yükleniciler yolu ile rapor mu tedarik edecektir?' sorusu bu düzenleme karşısında olağan görülmektedir. Öte yandan yetkililerin konuya ilişkin açıklamaları göstermiştir ki bu maddenin amacı böylesi bir protokol değildir. Beyanlara göre söz konusu protokoller eğitim ve saire gibi işbirlikleri içindir. Hizmet alımı bakımından bir ihtiyaç hâsıl olduğunda ise bütçe kanunun buna mahal vermesinden hareketle böyle bir protokol maddesine gerek bulunmamaktadır.

Bütün bu görüşler çerçevesinde temel önerimiz, sistemin doğurduğu sorunlara göre çözümler üreterek sistemi yeniden üretmek değil, sistemin aksadığı noktaların tespiti konusuna eğilmek ve bunlara kalıcı çözümler bulmaktır. Bilirkişilik konusunda sorunlar olduğu gözden kaçmaz bir durumdur, fakat tasarının bu hali sorunu basit ve tekil bir sorun olarak ele alarak hareket etmektedir, bunun yanı sıra ileride yeni tasarılar ihtiyacı yaratacak düzenlemeler içermektedir. Aksi takdirde ne kanun yapma mantığından uzak, bürokratik cenderelere yaratan tasarılar ile sisteme ilişkin sorunların çözülmesine, ne de böyle muhalefet şerhleri ile bu anlayışın sürekli gözden geçirilmesine dikkat çekmekten öteye geçmeye imkân vardır.

Zeynel Emre
İstanbul

Mehmet Gökdağ
Gaziantep

MUHALEFET ŞERHİ

1/687 esas numaralı Bilirkişilik Kanunu Tasarısı’na ilişkin komisyon muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarız.

TASARI İLE İLGİLİ GENEL DEĞERLENDİRMELER

Türkiye’nin yargılama sistemine bakıldığında en önemli sorunlardan birinin de “bilirkişi” hususunda olduğu herkesçe bilinmektedir. Adalet Bakanlığı ile Avrupa Birliği arasında 2013 – 2015 yılları arasında yürütülen, “Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi” sonucunda, bu alanda yaşanan sorunların çözümü için bilirkişilerin sertifikasyonu, eğitimi, denetimi ve performans ölçümlerinin yapılması, bilirkişilere yönelik düzenleyici ve denetleyici bir yapının kurulması ihtiyacı vurgulanmıştır. Bu nedenle söz konusu hususa ilişkin kapsamlı bir düzenlemenin gerekliliği tartışmasızdır. Hükümetçe hazırlanarak komisyona sunulan ve üzerinde görüşülen tasarının başlığına bakıldığında, söz konusu soruna çözüm getirileceği algısı oluşmaktadır. Ancak taslak metin okunduğunda tasarının bu haliyle mevcut sorunları çözmek bir yana daha çok soruna yol açacağını söylemek gerekmektedir.

Her şeyden önce belirtmek gerekir ki, kanun tasarısının adı içerdiği hükümlere uyarlık göstermemektedir. Tasarı, hukuk sistemi içerisinde dağınık vaziyette yer alan düzenlemelerin bir bütün altında toplanması, bilirkişiliğe ilişkin bazı temel standartların belirlenmesi, hukuki konularda bilirkişi atanmaması gibi hususları açısından olumlu gözükmemektedir. Tasarının adı uygulamadaki tüm sorunları çözerek adil yargılanma hakkının sağlanması hususunda en büyük engellerden birinin aşılacağı inancını getirse de, içerik bu tasarının da hükümetçe hazırlanan tüm diğer tasarılar gibi yürütmenin alanını genişleterek yargıya da hükmetme çabasını gözler önüne sermektedir.

Bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak herkesçe bilinen sorunların nasıl çözüleceği uzun yıllardır tartışılmaya devam etmektedir. Tasarı, bu tartışmaları gidermekten çok yeni tartışmalara yol açmıştır. Ayrıca tasarıda bilirkişilik kurumu tüm boyutlarına, sorunlarına ilişkin değil, daha çok bilirkişiliğin kurumsal bazda yapılandırılmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Ne yazık ki bu durum kanunu çıkarmadaki temel amacın, bilirkişilere amirlik yapacak, Adalet Bakanlığı’na yani yürütmeye bağlı bir kurum yaratmak olduğunu düşündürmektedir. Oysaki temel amacın yargılamanın bir unsuru olan bilirkişilik kurumunun diğer unsurlarla olan sorunları arasında neden – sonuç ilişkisi göz ardı edilmeden uygulamada tartışılacak sorunların çözümü olması gerekmektedir. Bilirkişilik hususundaki en temel sorunun kurumsallaşma, kontrol altına alınma olmadığı aşikardır. Tasarının bu haliyle adı ancak, doktrinde de dile getirildiği gibi “Bilirkişilik Kurumunun Yapılandırılması Hakkında Kanun” olabilir.

Komisyon görüşmeleri sırasında tasarıya ilişkin birçok haklı eleştiri, önerge sunulmuş, ancak söz konusu önergeler iktidarın oy çokluğuna sahip olması, baskı kurma çabaları, tasarımı kanunlaştırmak hususunda aceleci tutumları ve daha fazla hakimiyet kurma istekleri nedeniyle reddedilmiştir. Farklı fikirlerin tartışılmadığı, akademik tartışmalardan çok siyasi kaygıların güdüldüğü komisyon toplantılarında görüşülen, birçok temel hak ve özgürlüğü görmezden gelip, sadece devlet menfaati gözetken bu yasa tasarısı tüm itirazlarımıza rağmen adalet komisyonunca kabul edilmiştir.

TASARI MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

• Tasarının 1. Maddesine İlişkin Olarak

Söz konusu madde ile kanunun amaç ve kapsamı belirlenmiştir. Maddenin 2. fıkrasında kapsam olarak; adli, idari ve askeri yargı alanlarında yürütülen her türlü bilirkişilik faaliyeti gösterilmiştir. Oysaki bilirkişilik kurumuna Sayıştay yargısı, Anayasa yargısı, Uyuşmazlık yargısı, Seçim yargısı vb. alanlarda ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle tasarının ilgili maddesi tüm yargı alanlarını kapsar nitelikte genişletilmelidir.

• Tasarının 2. Maddesine İlişkin Olarak

Tasarıda, bilirkişilik kurumundaki kurumsallaşmanın Adalet Bakanlığı nezdinde yapıldığı 2. maddenin (ç) bendinde yer alan Daire Başkanlığı tanımından da anlaşılmaktadır. Ancak yargılamaya etki eden bilirkişi kurumunun da hakim, savcı ve avukatlarda da olduğu gibi bağımsız bir kurumsallaşma ile şekillendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle herhangi bir yürütme organına bağı olmadan bağımsız bir yapılanmanın sağlanabilmesi için bilirkişiler ile Adalet Bakanlığı arasındaki kurumsallık bağıni oluşturan maddelerin değiştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu bu husus, Bilirkişilik Daire Başkanlığını düzenleyen madde ve ilgili diğer maddelerde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Tasarıda en çok tartışılması gereken hususlardan biri de özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişiliğin yolunun açılmasıdır. Maddenin bilirkişiliğin tanımını yapan (b) bendinde, özel hukuk tüzel kişileri de yer almaktadır. Bilirkişilik, yapısı gereği ancak gerçek kişiler tarafından yapılabilecek bir faaliyet niteliği taşımaktadır. Her şeyden önce, uzmanlık, dürüstlük ve güvenilirlik, gerçek kişilere özgü, onları tanımlayıcı karakteristik özellikler konumundadır. Bilirkişilik görevi, bir kamu görevidir; bilirkişi de bir kamu görevlisi konumundadır. Yine, tevdi olunan görevi bizzat yerine getirme, yemin etme, sır saklama, sadakat ve özenle görevi ifa etme, yasaklılık ve ret kurumları, ancak gerçek kişiler bakımından işlerlik kazanabilir. Bunların dışında, bilirkişilik görevi, bir kamu görevidir; bilirkişi de, hem idare hukuku hem de Türk Ceza Kanunu anlamında bir kamu görevlisi konumundadır. Özel ve teknik bilgisine başvurulana, bu bilgiye dayalı aydınlatma ve bilgilendirme yükümlülüğünü bizzat yerine getirme

mecburiyeti bulunan ve bu yüzden başkasına devredilmemesi gereken bir kamu görevi olan bilirkişiliğin tüzel kişilerce de yapılması bilirkişiliğin bu nitelikleriyle bağdaşmayacaktır. Özel ve teknik bilgiye sahip bilirkişinin şirket bünyesinde görev yaparken bilirkişilik görevini ticaret hukukunun teamülleri gereğince de bağımsız bir biçimde yerine getirmesi mümkün olmayacaktır.

Kaldı ki; Tasarı'nın, bilirkişiliğe kabul şartlarını belirleyen 11. maddesinde de gerçek kişiler baz alınmak suretiyle bir düzenleme yapılmış; tüzel kişiler bakımından ise, bu bağlamda durumun ne olacağına dair herhangi bir hüküm sevk edilmemiştir. Tüm bu bahsedilenler neticesinde özel hukuk tüzel kişilerinin bir bilirkişi raporu fabrikası halinde çalışmaları ve iktidarın istekleri doğrultusunda bunu bir ticari faaliyet olarak yürütmeleri engellenmelidir.

- **Tasarının 3. Maddesine İlişkin Olarak**

Maddenin 7. fıkrasında aynı konuda bir kez rapor alınmasının esas olduğu belirtilmiştir. Madde ile amaçlanan usul ekonomisinin sağlanması ve yargılama sürelerini kısaltarak Türkiye'nin adil yargılanma hakkının ihlallerini azaltmaktır. Ancak söz konusu bu hüküm hukuk uygulamasına bakıldığında gerçekçi durmamakta ve ihtiyaçları karşılamaktan uzak gözükmektedir. Bu nedenle maddeye ilk rapor ile giderilemeyen eksik bazı hususların bulunması, tarafların rapora itirazlarının bilirkişice değerlendirilmesi gibi hususlarda ilgili makamca gerekçesi belirtilmek suretiyle ek rapor alınması gerekebileceğine dair düzenleme getirilmesi gerekmektedir.

- **Tasarının 4. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarısının 4. Maddesinde Bilirkişilik Danışma Kurulu düzenlenmektedir. Düzenlemenin 2. fıkrasının (a), (c), (ç) bentlerinde Adalet Bakanlığına bağlı yetkililerin danışma kurulu içerisinde üye olarak görev alacakları düzenlenmektedir.

Bilirkişiler için taslakta öngörülen Adalet Bakanlığı'na bağlı Danışma Kurulu ve Bölge Kurullarının oluşması halinde, bilirkişilerin sicil, denetim, performans değerlendirmeleri gibi ölçümlerin Adalet Bakanlığınca yapılması söz konusu olacaktır. Ayrıca bilirkişilerin yeterli olmaları için gerekli nitelikler de bu kurul tarafından belirlenecek ve adalet bakanlığınca mesleki eğitim verilecektir. Bu durumlar da adil yargılanma hakkı gereğince bağımsız, tarafsız olmaları gerekli olan bilirkişilerin bağımsızlıklarını yitirmeleri ve hatta adeta birer sözleşmeli memur haline gelmeleri sonucunu doğuracaktır. Taraflarından biri yürütme ya da devletin başkaca herhangi bir kurumu olan davalarda bilirkişi, her an listeden çıkarılabilirim korkusuyla kendisini hiçbir zaman tam olarak bağımsız ve tarafsız hissedemeyecektir.

Adalet Bakanlığı'na bağlı Üst Kurul ve Bölge Kurullarının yerine olması gereken ise bilirkişilerin ilgili oldukları uzmanlık alanlarına ilişkin bağımsız bilim ve

meslek kuruluşlarının ağırlıklı olarak yer aldıkları bağımsız bir yapı içerisinde yer almalarıdır. Yani nasıl ki HSYK, Türkiye Barolar Birliği siyasi iktidardan bağımsız bir yapılanmanın gereği olarak ortaya çıktıysa bilirkişilik kurumu içinde bu bağımsızlık sağlanmak zorundadır. Bahsi geçen nedenlerle Adalet Bakanlığı ve diğer yürütme organlarının kurul içerisindeki varlıklarına son verilmelidir. Bu yüzden maddenin (ı) ve (i) bentlerinde yürütme organları olan Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve İç İşleri Bakanlığının, kurulun oluşuma etkisinin ortadan kaldırılması gerektiğinden, ilgili bakanlıklara seçim konusunda yetki de verilmemesi gerekmektedir.

Yargı ile bu derece yakından ilgili ve adaletin sağlanmasında ciddi rol oynayacak müessesenin başkanının Adalet Bakanlığı müsteşarı olması yukarıda da belirtildiği üzere yargı bağımsızlığı ilkesi ile uyuşmamaktadır. Bu nedenle kurulun kendi danışmanını kendi içerisinde var olması gereken üyelerin içerisinde seçmesi hakkaniyete daha uygun olacaktır.

Maddenin (h) bendinin ise, tasarının 1. maddesinin son fıkrası gereğince Adli Tıp Kurumunun kanun kapsamında olmaması ve ayrı bir yapılandırmaya sahip olması nedeniyle kurul içerisinde yer almasının bir katkısı olmayacağı düşünüldüğünden çıkarılması gerekmektedir. Bu hususa ilişkin ayrıntılı açıklama, tasarının Adli Tıp Kurumu Kanununa ilişkin değişiklikler öngören hükümlerinde ele alınacaktır.

Tasarıdaki bir diğer problemli husus ise oluşturulan kurulların üyeleridir. Kurullara bakıldığında üyelerin pek çoğunun yargı mensubu olduğu görülecektir. Oysaki bilirkişilik kurumu salt yargı mensubu hakim ve savcılar için getirilmiş bir kurum değildir. Kanun taslağı bilirkişiyi hakimin tasarruf edebildiği biri olarak görmektedir. Oysaki bilirkişilik adil yargılanmanın gerçekleştirilebilmesi için tarafların ve mahkemenin başvurabildiği objektif bağımsız bir yoldur. Bu nedenle bilirkişilik kurumunun görevini daha iyi yerine getirebilmesi için mevcut tasarıdaki kurulda yargı mensuplarından daha çok ya da en azından aynı sayıda olacak şekilde ilgili meslek kuruluşları ve oda temsilcilerinin de yer alması gerekirken sayıları bir hayli azdır. Oysaki bilirkişilik görevini asıl yapacak olan meslek kuruluş ve odalarına bağlı olarak çalışan kişilerin sayısının artırılması gerekmektedir. Bu husus da önemini özellikle daha önce belirttiğimiz gibi bilirkişinin mesleki kriterlerini belirlerken, performansını değerlendirirken önem taşıyacaktır. Bu nedenle maddenin (k),(l),(m),(n) ve (o) bentlerinde belirtilen kurumlardan seçilecek olan kişilerin bilirkişilik kurumunda aktif görev almaları nedeniyle sayılarının artırılması kanunun amacına daha uygun olacaktır.

• **Tasarının 6. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarının 6. Maddesi Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevlerini düzenlemektedir. Maddede daire başkanlığına bilirkişilerin niteliklerini, değerlendirme

kriterlerini belirlemek, temel ve alt uzmanlık alanlarını belirlemek ve temel bilirkişilik eğitimi vermek gibi görevler verilmiştir.

Bilirkişilik eğitiminin tek bir kurumca verilebilmesi, her konuda bilirkişiliğe ihtiyaç duyulduğu düşünüldüğünde mümkün değildir. Bilirkişilikle ilgili eğitim verilmesi bilirkişilerin mesleki eğitimlerini tecrübelerini hiçe sayarak, bilirkişiliğin bir meslek olarak görüldüğü anlamına gelmektedir. Oysaki bilirkişiler mesleklerinde uzmanlaşmış kişilerin mesleki faaliyetleri nedeniyle yürüttükleri bir faaliyettir.

Tasarının bu maddesi bilirkişiliği bir meslek olarak nitelendirmektedir. Bir meslekten söz edilebilmesi için, özel bilgiye ihtiyaç gösteren ve öğrenilen bir sanatın, az veya çok sürekli bir biçimde icra ediliyor olması gerekir. Bilirkişilik ise, bu nitelikleri taşımamakta; tamamen arızî veya tesadüfî olarak gerçekleştirilen bir faaliyet konumunda olup bir süreklilik arz etmemektedir. Zaten ancak alanında uzmanlaşmış kişiler bilirkişi olabileceğinden, bir meslek olmayan bilirkişilik için bir mesleki ya da bilirkişilik eğitim çalışması düzenlemesi ve mesleki düzeylerini ölçen seviye tespit sınavı benzeri denetlemelerin yapılması abesle iştigaldir. Kaldı ki çoğu üyesi yargı mensubu olan kurulun her konuda yeterince bilgisi olup, her konuya ilişkin ayrı ayrı bilirkişilik yeterlilik koşullarını düzenlemesini beklemek hayatın olağan akışına ve bilme de aykırıdır. Burada amaç devletin istediği tek tip bir bilirkişi yaratma isteğidir. Bu nedenle tasarıda yer alan devlet içerisinde kurumsallaşma çabası içerisinde vazgeçilmesi gerekmektedir.

Bilirkişilik daire başkanlığının tek başına tüm bilirkişilik alanlarına ilişkin karar vermesi kendisinden beklenemez. Ayrıca çözüme odaklı, daha güvenilir ve objektif bir yapılanmadan söz edilebilmesi için ilgili kurum, kuruluş, oda gibi kuruluşların görüşlerinin alınması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle tasarısının 6. maddesinin 2. fıkrasının b, ç, f ve g maddelerinde ilgili kuruluşların görüşlerinin alınmasına ilişkin hükümler getirilmesi gerekmektedir.

Kurulun bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemesi, ilgili makamların belirli uzmanlık alanlarında sınırlı sayılı kişi içerisinde seçim yapmaya zorlayacaktır. Bunun yanı sıra belirli bir konuda daha yetkin olan bilirkişinin seçilmesine de engel teşkil edecektir. Bu nedenle (h) bendinin tasarıdan çıkarılması gerekmektedir.

Tüzel kişilerin bilirkişi faaliyeti yürütmesi yukarıda açıklanan nedenlerle mümkün olamayacağından tasarının ı, i, j ve k bentlerinin tasarıdan çıkarılması gerekmektedir.

Ayrıca maddenin 1. Fıkrasında daire başkanlığının, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesi içerisinde yapılması öngörülmüştür. Yukarıda da belirtildiği üzere, Adalet Bakanlığı ve genel olarak yürütmenin bilirkişilik yapılması

içerisinden çıkarılması gerektiği düşünüldüğünde, söz konusu düzenleme bilirkişilik kurumunun amacına uygun değildir. Kurumsallaşmanın yürütmeden bağımsız bir şekilde gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle de Bilirkişilik Danışma Kurulu'na bağımsız bir statü kazandırılması gerekmektedir.

- **Tasarının 8. Maddesine İlişkin Olarak**

Madde ile Bilirkişilik Bölge Kurullarının görevleri düzenlenmiştir. Maddenin (ç) bendine göre, bilirkişilerin sicil ve listeden çıkartılması da kurulun görevleri arasında sayılmıştır. Tasarıya göre bilirkişilik bölge kurullarında karar verecek mekanizma sadece yargının belirli bir konumundan, hakim ve savcılardan oluşmaktadır. Bilirkişilerin sadece hakim ve savcılardan oluşan bir kurulca sicil ve listeden çıkartılmasına karar vermesi, objektiflik ve bağımsızlık kriterlerinin sağlanmasına engel olmaktadır. Ayrıca hakim ve savcıların bilirkişilerin uzmanı oldukları konuyla ilgili bilgi sahibi olmamaları nedeniyle bu değerlendirmeyi yapmamaları gerekmektedir.

Maddenin (d) bendi ile bilirkişilik danışma kurulunun belirlediği ilkeler çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek yetkileri bölge kuruluna verilmiştir. Binlerce dosyada binlerce bilirkişi raporunun sadece hakim ve savcılardan oluşan bir kurulca denetlenmesi kanunun amacına uygun değildir ve aynı zamanda keyfi bir uygulamaya sebep verecektir. Bilirkişi raporlarının hükme esas alınıp alınmaması, gerektiğinde bilirkişilerin denetimi ve performanslarının ölçülmesi, raporlarının geçersiz veya yetersiz olup olmaması anlamındaki yetki, tamamen dosya üzerinden bilirkişileri görevlendiren hakime aitken, bu yetkinin ilgili dosya hakimisi dışında başka bir kurula tanınmış olması yargılamanın adil ve tarafsız olarak yapılması ve bilirkişi ile hakimlerin özgürce çalışması kısıtlanmaktadır.

- **Tasarının 10. Maddesine İlişkin Olarak**

Madde bilirkişiliğe kabul şartlarını düzenlemektedir. Bilirkişileri mesleklerinde uzmanlaşmış kişiler olduğu dikkate alındığında, kurulca eğitime sokulması ve bunun sonunda kendilerine sertifika verilmesi yapmış oldukları meslekle bağdaşmaz niteliktedir. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi yürütmenin kuruma etkisinin de ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu nedenle 6. maddenin d fıkrasında da belirtilen nedenlerden ötürü bilirkişilik temel eğitimini almak şartının madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

Tasarıda hukuki konularda bilirkişi ataması yapılamayacağını belirtildiği dikkate alındığında avukatların meslekleri ile ilgili hususlarda bilirkişilik yapamayacağı aşıkâr olup bu hususun ayrıca düzenlenmesine gerek yoktur. Bu husus mevcut yasalarımızda da düzenlenmekte ancak uygulamacılar tarafından dikkate alınmamaktadır. Bu nedenle söz konusu hüküm bir yenilik getirmemiştir. Hükmün

amacına ulaşabilmesi için bu hususta gelişmiş bir denetleme mekanizmasının getirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle 3. fıkranın da tasarıdan çıkması gerekmektedir.

Ayrıca maddenin (a) bendinde devletin güveliğine karşı işlenmiş suçları işleyenlerin bilirkişi olamayacağı hükme bağlanmamıştır. Söz konusu hükmün bilirkişili olmanın gerekleri ile bir ilgisi yoktur. Bu tür suçlar, her zaman için siyasi manipölasyonlarla en sık başvurulanan gerekçelerden biri olmuş ve iktidar gibi düşünmeyen herkesin etkisiz hale getirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Bilirkişilik kurumunda da iktidar aleyhine rapor veren bilirkişiler için bu şekilde kullanılacağı aşıkardır. Bu nedenle söz konusu koşulun kaldırılması gerekmektedir.

• **Tasarının 11. Maddesine İlişkin Olarak**

Bölge kurulunun mesleki tecrübe, katıldığı meslek içi eğitimler ve uzmanlığını gösteren belgeler dikkate alınarak bilirkişiler arasında en liyakatli olanları seçeceğine dair düzenleme bilirkişilik kurumunun amacına aykırıdır. Şöyle ki, bilirkişilik kurumu kişilerin mesleki anlamda yarıştırılması amacını gütmemektedir. Her kişinin farklı uzmanlık alanı olduğunu, bilirkişiliğin bir meslek olmayıp, meslekteki uzmanlık nedeniyle buna bağlı olarak kazanılan bir sıfat olduğu dikkate alındığında hükmün tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca bilirkişilik sicili için 3 yıllık bir kayıt süresi ön görülmesi de gereksiz bir bürokrasiye neden olacaktır. Söz konusu hüküm ile amaçlananın ne olduğu anlaşılamamıştır.

• **Tasarının 12. Maddesine İlişkin Olarak**

Bilirkişilerin kendi ilgi alanlarında uzmanlaşmış kişiler olduğu dikkate alınarak eğitilmeleri mümkün olamayacağından maddenin 1. maddesinin (f) bendinin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

Tasarıdaki hali ile kanun hükümlerinin Sayıştay yargısı, Anayasa yargısı, Uyuşmazlık yargısı, Seçim yargısı gibi bilirkişilik kurumunun kullanılabileceği göz ardı edilmiştir. Bu nedenle maddenin 5. fıkrasının bu hususta gözden geçirilerek tüm yargı çevreleri kapsaması sağlanmalıdır.

Bilirkişilik kurumuna başvurunun sadece hakim ve savcılarca yapılmayacağı dikkate alındığında, 2. fıkra, bilirkişilik sicilinin ilgili diğer tüm kurum ve kişilerin erişimine açılmasının sağlanması gerekmektedir.

Maddenin 6. fıkrası mevcut haliyle ilgili makam, uzmanlığına ihtiyaç duyduğu alana ilişkin bilirkişi bulunmaması halinde sicil dışında görevlendirme yapabilecek ve bu durumu görevlendirmeyi yaptıktan sonra bölge kuruluna bildirecektir. Ancak uygulamada bu husus kötüye kullanılabilecek bir düzenleme olabilecektir. Bu nedenle sicil dışı görevlendirmeye ihtiyaç duyulduğunda durumun öncelikle bölge kuruluna bildirilip teyit alınması gerekmektedir. Bu nedenle, bölge kurulunun hazırladığı listede

bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde, durumu Bilirkişi Bölge Kuruluna bildirme ve teyit ettirme zorunluğu getirilmelidir.

- **Tasarının 13. Maddesine İlişkin Olarak**

Maddenin (d) bendinde performans değerlendirmesi sonucunda yetersiz bulunması halinde bilirkişinin sicilden çıkarılması öngörülmüştür. Ancak bu kıstas tamamen subjektif ve yasal dayanağı olmayan bir kıstastır. Zira bölge kurullarının üyeleri içerisinde bilirkişilerin mesleki yeterliliklerini ölçebilecek bir üye bulunmamakta, tamamen savcı ve hakimlerden oluşmaktadır. Bu durum bilirkişilerin bağımsızlığını ve adil yargılanma hakkını olumsuz yönde etkileyecektir.

Maddenin (e) bendinde yenileme talebinde bulunmama hususu düzenlenmiştir. Tasarıda, bilirkişiler için 3 yıl süre sicile kayıt öngörülmüş olup bu süre sonucunda kaydın yenilenmesi istenmektedir. Ancak söz konusu hususun kuruma faydasının ne olacağı, amacı anlaşılabılır değildir. Bu nedenle hükmün tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir.

- **Tasarının 14. Maddesine İlişkin Olarak**

Madde denetim ve incelemeyi düzenlemektedir. Maddenin 4. fıkrasında, bölge kurulunun hakkında karar vereceği bilirkişilerin savunmasını almadan inceleme yapacak olması hakkaniyet duygusu ile bağdaşmaz niteliktedir. Adil bir değerlendirmenin söz konusu olabilmesi için ilgili bilirkişilerin savunmasının alınması zorunluluk arz etmektedir.

- **Tasarının 15. Maddesine İlişkin Olarak**

Bölge kurulunun vermiş olduğu karara karşı tekrar bölge kuruluna itirazda bulunmanın uygulamada hiçbir faydası olmayacağı gibi süreci uzatması anlamında zararı söz konusu olacaktır. Bu nedenle karara itirazın daire başkanlığınca incelenmesi daha yerinde olacaktır.

İdari Yargılama Usulü Kanununda 60 gün olarak belirlenen dava süresine ilişkin esasa Bilirkişilik Kanunu tasarısında da uyulması gerekmektedir. Bu kurala uymamanın gerekçesi tarafımızca anlaşılabılır değildir. Tasarı bu haliyle idari yargılama hukukundaki hak arama özgürlüğünü kısıtlamakta ve adil yargılanma ilkesini ihlal etmektedir. Bu nedenle 30 gün olarak belirlenen sürenin 60 güne çıkarılması gerekmektedir.

- **Tasarının 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 ve 37. Maddelerine İlişkin Olarak**

Tasarının 1. maddesinin 3. fıkrasında bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşlarının bu kanun kapsamı dışında tutulduğu belirtilmiştir. Bu kurumların en önemli örneğini Adli Tıp Kurumu oluşturmaktadır. Tasarı içerisindeki bir çok maddenin Adli Tıp Kurumunun içi işleyişi ile ilgili olduğu dikkate alındığında, bu düzenlemelerin kanunun amaç ve kapsamını düzenleyen 1. maddesi ile çeliştiği aşıkardır. Ayrıca söz konusu düzenlemelerin bilirkişilik kurumu ile ilgisi olmaması açısından da kanun tasarısı içerisinde yer almaları, kanun yapma tekniğine de aykırılık teşkil etmektedir. Bu düzenlemelerin ayrıca bir kanun ile yapılması yasama tekniğine daha uygun olacağından tasarı metninden çıkartılmaları ve ayrı bir kanun taslağı adı altında tartışılması gerekmektedir.

• **Tasarının 40. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarı ile kamulaştırma davalarında gayrimenkul değer takdirinin TMMOB'a bağlı meslek odalarının bildirdiği listelerdeki meslek mensupları ile SPK'ya kayıtlı faaliyet gösteren lisanslı değerlendirme kuruluşlarınca yaptırılmasını öngören Kamulaştırma Kanunu'nun 15. maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Kamulaştırma Kanunu'nun bu maddesine dayalı olarak yürürlüğe konulan yönetmelikler ve Odaların binlerce üyesine verdiği meslek içi eğitimleri gibi uygulamalar ortadan kalkmış olacaktır. Meslek odalarının bilirkişilik hizmetlerindeki denetimi ve etkinliği nedeniyle kamulaştırma davalarındaki bilirkişilik sistemi en fazla disipline edilmiş ve sorunsuz bir alan iken, bu maddenin yürürlükten kaldırılması sonucunda kamulaştırma davalarındaki bilirkişilik hizmetleri sermaye piyasasına hizmet vermek üzere eğitilmiş kişilere teslim edilecektir. Bankalara, sigorta şirketlerine açık anlatımla sermayenin lehine ipotekli gayrimenkullerin değerlendirme yöntemi kamu idarelerince yapılacak kamulaştırma işlemlerine de uygulanacaktır. Bu da kamu gücü kullanılarak yurttaşın sahip olduğu gayrimenkulünün değerinin altında kamulaştırılacağının yasal düzeyde ilanadır.

• **Tasarının 43. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarının bu maddesi ile CMK'nın ilgili hükmünün tasarının 12. maddesindeki düzenleme ile uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır. Tasarıdaki haliyle ilgili makam, uzmanlığına ihtiyaç duyduğu alana ilişkin bilirkişi bulunmaması halinde sicil dışında görevlendirme yapabilecek ve bu durumu görevlendirmeyi yaptıktan sonra bölge kuruluna bildirecektir. Ancak uygulamada bu husus kötüye kullanılabilecek bir düzenleme olabilecektir. Bu nedenle sicil dışı görevlendirmeye ihtiyaç duyulduğunda durumun öncelikle bölge kuruluna bildirilip teyit alınması gerekmektedir.

• **Tasarının 48. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarıda yer alan 40. Maddenin tasarı metninden çıkarılması gerektiğinden, 5366 sayılı kanunda değişiklik öngören söz konusu maddenin de tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir.

- **Tasarının 50. Maddesine İlişkin Olarak**

Tasarının bu maddesi ile HMK'nın ilgili hükmünün tasarının 12. maddesindeki düzenleme ile uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır. Tasarıdaki haliyle ilgili makam, uzmanlığına ihtiyaç duyduğu alana ilişkin bilirkişi bulunmaması halinde sicil dışında görevlendirme yapabilecek ve bu durumu görevlendirmeyi yaptıktan sonra bölge kuruluna bildirecektir. Ancak uygulamada bu husus kötüye kullanılabilir bir düzenleme olabilecektir. Bu nedenle sicil dışı görevlendirmeye ihtiyaç duyulduğunda durumun öncelikle bölge kuruluna bildirilip teyit alınması gerekmektedir.

1/687 esas numaralı Bilirkişilik Kanunu Tasarısı'nın, yukarıda değinilen maddelerine bahsi geçen nedenlerle muhalefet şerhi koyduğumuzu belirtmek isteriz.

Mizgin Irgat

Bitlis

MUHALEFET ŞERHİ

Bilirkişilik Kanun Tasarısı 05.04.2016 tarihinde Adalet Komisyonundaki ilk görüşmesi sırasında alt komisyona havalesi kararlaştırılmıştır. Alt Komisyon olarak 11,13 ve 14 Nisan 2016 tarihlerinde toplanılarak Tasarının geneli ve maddeleri üzerine yapılan görüşmelerde bazı konularda düzeltmeler yapılmıştır. Ancak adaletin hızlı, güvenilir ve adil bir şekilde tesis edilmesi yönüyle esasa ve uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin olarak Kanun Tasarısının değiştirilmeye ve düzeltilmeye ihtiyaç duyulan hükümleri bulunmaktadır.

TASARININ GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Söz konusu Tasarıda, bilirkişilik ile ilgili genel düzenlemeler yer almakta, bilirkişiliğin temel ilkeleri, bilirkişilerin nitelikleri, seçimi ve denetimi ile teşkilatlanma ve Adli Tıp Kurumuna ilişkin bazı düzenlemelere yer verilmekte, diğer kanunlardaki bilirkişilikle ilgili hükümlerin bu kanuna uygunluğu sağlanmaktadır. Kanunla kendilerine bilirkişilik yetkisi verilmiş olan kurumlar ise kapsam dışında bırakılmaktadır.

Türkiye’de halen bilirkişilik sisteminin sağlıklı işlemediği bir gerçektir. Özellikle bilirkişilerin seçimi ve denetimi başta olmak üzere işleyişe ilişkin hususların düzenlenerek adaletin tesisine katkı sağlayacak bir yapıya dönüştürülmesini gerekli görüyoruz.

Nitekim Milliyetçi Hareket Partisi olarak 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Milletvekili Seçim Beyannamelerimizde “Adli, idari ve askeri yargıdaki ceza, hukuk ve idari yargılama usulünde bilirkişilik müessesesi ile bilirkişilerin seçimi ve denetimi yeniden düzenlenerek adaletin gerçekleşmesine katkı sağlayacak bir yapıya kavuşturulacaktır.” demek suretiyle, hem bu alandaki eksikliklere dikkat çekilmiş, hem de çözüm yoluna işaret edilmiştir.

Tasarı bazı düzenlemeleri itibariyle mevcut durumdaki problemlerin nasıl giderileceği hususunda akla soru işareti getirmekte, yer yer mevcut halden daha sıkıntılı durumların ortaya çıkmasına zemin oluşturan bir yapı kurulmaktadır.

Kapsamdan görevlere, oluşturulan kurullardan teşkilatlanmaya, görev ve sorumluluklardan denetime ve işleyişe ilişkin birçok konuda sakıncalı olabilecek düzenlemeler Tasarıda yer almaktadır.

Kurulması öngörülen Bilirkişilik Danışma Kurulu işlevsiz bir yapı görünümündedir. Adalet Bakanlığı bünyesinde kurulan Bilirkişilik Dairesinin ve Bölge İhtisas Kurullarının ise görevleri itibariyle yargı bağımsızlığına müdahale anlamına gelebilecek hususlardan içermektedir.

Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişi olarak kabul edilmesi, bilirkişilik yapmak üzere özel müesseselerin oluşmasına, bu işin ticari bir anlayışla şekillenmesine ve amaç dışı gelişmelerin meydana gelmesine zemin hazırlayacaktır.

Adli Tıp Kurumu Kanununda yapılan kapsamlı düzenlemelerde, Devlet Denetleme Kurulunun, Kurumun işleyişiyle ilgili olarak yaptığı denetim sonucu oluşturulan raporda belirtilen, özellikle kurumun bağımsız hareket etmesi yönündeki uyarılar dikkate alınmamıştır. Kurumun görev alanına giren konularda özel sektör ile protokol yapabileceği hükmü taşeronlaşmayı beraberinde getirebilecek bir düzenlemedir.

Bilirkişilerin eğitimi, denetimi ve performansı gibi konular bilirkişiliğin münhasır bir meslek ve eğitimin meslek içi eğitim olduğu, denetimin bilirkişiliğin teknik değerlendirmesine müdahale, bilirkişilerin özellikle hukuki nitelik içeren raporlarının yargıya müdahale anlamına gelebileceği, bu tür raporların dikkate alınması halinde ise ilgili hakimlin disiplin cezası alacağı hususu işleyişin sağlıklı kurgulanmadığını göstermektedir.

Bu Kanun Tasarısıyla bilirkişilik müessesesi bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmaktadır. Ancak yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile siyasallaşması başta olmak üzere yargının işleyişine ilişkin tüm sorunların bu Tasarı ile çözülebileceği yaklaşımı ya da tüm sorunları bilirkişilik sistemindeki çarpıklığa bağlamak yanlış bir değerlendirmedir.

Diğer taraftan Mevzuat Hazırlanmasına İlişkin Usul ve Esaslarda her tasarı hakkında düzenleyici etki analizi yapılması zorunlu kılınmış iken bu Tasarı hakkında bu yönde bir çalışma yapılmamıştır. Bu durum tasarının incelenmesi ve getirilen düzenlemelerin etkilerinin irdelenmesini zorlaştırmaktadır.

TASARININ MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

1 ve 2'nci maddelerde amaç, kapsam ve tanımlara yer verilmiştir. Bu kanunun adli, idari ve askeri yargıyı kapsayacağı ifade edilse de Anayasa, Sayıştay, uyuşmazlık ve seçim gibi diğer yargı yerlerine ilişkin bir eksiklik olmaması bakımından maddede “tüm yargı çeşitlerini” ibaresi konulması yerinde olacaktır. Bilirkişilik tanımı içinde özel hukuk tüzel kişilerinin yer alması bu amaçla ticari şirketlerin teşekkül etmesi suretiyle bilirkişiliğin ticarileşmesi ve kanunun amacı dışında bir işleve bürünmesine yol açabilecektir.

Ayrıca bilirkişilerin temel eğitime tabi tutulacak olması bununla birlikte söz konusu eğitimin niteliğinin belli olmaması sebebiyle bilirkişilik sistemiyle bağdaşmayacak şekilde eğitimin; bir meslek içi eğitim veya kişilerin alanları ile ilgili yetkinlik kazandırma eğitimimi olduğu sorularını akla getirmektedir. Oysa belirtilen durumun, bilirkişinin raporlama, süre ve benzeri şekli hususlarla ilgili bir bilgilendirmeden ibaret olması gerekmektedir.

3'ncü madde temel ilkeleri düzenlemekte olup burada yer alan hususların kural mı yoksa istisnaları da olabilir mi açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Varsa istisnalara Tasarıda açık olarak yer verilmesi ve ilkelerin uygulanabilirliğinin müeyyidelerle desteklenmesi gerekli görülmekte, belirtilen yükümlülüklerle ilgili müeyyidelerin de ilerleyen maddelerde açıkça düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde birden fazla mevzuatın getirdiği hukuki sorumluluk ve müeyyideler birbirine karışabilecektir.

4 ve 5'inci maddede Bilirkişilik Danışma Kurulu ile Kurulun görevleri düzenlenmektedir. Kurulun işlevsel bir özelliği yoktur ve danışma mahiyetinde fonksiyon ifa edecektir. Katılımcılık anlayışı içinde konunun birçok paydaşı kurulda görev almak üzere tanımlanmış ise de bazı meslek odalarının yer alması kurulun yapısı konusunda tartışma yaratacaktır. Öte yandan kurulun geniş bir üye yapısına sahip ve yılda sadece iki defa toplanacak olması, Danışma Kurulunun bu konudaki politikaların oluşturulmasına katkısını azaltacaktır. Daha dar kapsamlı ancak daha aktif katılımlı bir yapı, ilgili dairenin politika oluşturmasına aktif ve verimli katkı sağlayabilecektir.

6'ncı madde, Adalet Bakanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü içinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmasını ve dairenin görevlerini düzenlemektedir. Maddede kurulan dairenin görevlerinin amaç, kapsam ve ilkelerle ilgili maddelerde dikkat çekilen hususlar çerçevesinde başta eğitim ve bilirkişilik yapacak özel hukuk tüzel kişilerinin tespiti konuları olmak üzere yeniden düzenlenmesi yerinde olacaktır.

7,8 ve 9'uncu maddeler Bilirkişilik Bölge Kurullarının kuruluş, görev ve Bölge Kurul Başkanının görevlerini düzenlemektedir. Bölge Kurullarında yargının savunma ayağını temsilen Barolar Birliğinden bir avukat ile adli ve idari yargıya ilişkin denge bakımından Vergi Mahkemesinden bir kişinin de olması temsil açısından yerinde olacaktır. Ayrıca, Bölge Kurullarının bilirkişi taleplerinin değerlendirilmesi konusunda yetkili gördüğü kurum ve kişilerden görüş almasına da imkân verilmesi tereddüt edilen teknik konularda doğru karar verilmesine katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan bilirkişiliğin bir görev olarak düzenlenmesi, özel ihtisas gerektiren alanlarda ilgililer talepte bulunsalar dahi Bölge Kurullarının re'sen bilirkişi listesine isim dâhil edebilmesine imkân verilmesi yerinde olacaktır.

10 ve 14'üncü maddelerde bilirkişiliğe kabul, bilirkişilik sicili ve bilirkişilik listesi düzenlenmiştir. Bilirkişilerin listelerden seçilmesi zorunluluğu yetkin kişilerin gerekli prosedürleri yerine getirmekten imtina ettiği için bilirkişi olarak başvuruda bulunmaması durumunda hâkimler bilirkişi tayininde zor durumda kalabilecektir. Öte yandan 14'ncü maddede ve diğer maddelerde yer alan tutum ve davranış gibi belirsizlik ifade eden kavramların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bölge Kurullarının bilirkişilerin denetimi konusunun bilirkişilerin teknik analizini değerlendirmeye ve hâkimin yetki alanına müdahaleye ilişkin tereddütleri giderecek şekilde ve bilirkişilik faaliyetlerinin etkin işleyişi doğrultusunda yeniden tanzim edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, 12'nci maddenin 6'ncı fıkrasındaki liste dışı görevlendirmelerde ilgililerin 10'uncu maddeye atıf yapılarak bu maddede sayılan şartları taşımasının beklenmesi durumunda örneğin, beş yıl tecrübe şartı gibi hallerde aranan uzmanlık alanında bilirkişi temin edilemeyebilecektir. O sebeple özel bazı durumlarda hâkimin belirleyeceği bilirkişiler için bilirkişilik temel eğitimi alma ve uzmanlığını ibraz etmek kaydıyla (5) yıl tecrübe kriterinin aranmaması gerekebilecektir.

15 ve 18'inci maddelerde çeşitli ve son hükümlere yer verilmiş burada bölge kurulu kararlarına itiraz ile huzur hakkı, kadrolar ve yönetmelik çıkarmaya ilişkin

hususlar düzenlenmiştir. İhdas edilen kadrolar Adli Tıp Kurumuna ilişkin etki analizine dayanmamaktadır.

19 ve 56'ncı maddelerde ise değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümlere yer verilmiştir. Bu bölümde; bu Kanunla bilirkişilerle ilgili yapılan düzenlemelere paralel şekilde İcra İflas Kanunu, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu gibi ilgili diğer kanunlarda da düzenleme yapılmaktadır.

Tasarı ile Adli Tıp Kurumunda kapsamlı bir değişikliğe gidilmektedir. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Kanununda yapılan değişikliklerle Adli Tıp Üst Kurulu kurulmakta ve ilave ihtisas birimleri oluşturulmaktadır. Adli Tıp Kurumu'na ilişkin olarak Devlet Denetleme Kurulu tarafından oluşturulan raporda kurumun teşkilat yapısının, görevinin gerektirdiği bağımsızlık ilkesine uygun şekilde yapılandırılması önerilmiştir. Bu şekilde bilirkişilik görev ve yetkisi ile kurumun yapısı arasında doğrudan ilişki kurulmaktadır.

Diğer yandan taşra teşkilatındaki grup başkanlıklarının güçlendirilmesi ile çalışanların ağır çalışma şartlarının iyileştirilmesinin çalışma verimliliğini ve kurumun etkinliğini artıracakı vurgulanmıştır.

Ancak görev, yetki ve sorumlulukları artırılırken kurumun bu işlevi ile uyumlu, bağımsız bir kurum haline getirilmesi önerisi dikkate alınmamıştır. Bu durum, kurumun görev, yetki ve sorumlulukları ile uyumlu bir yapının teşekkül ettirilmediğini göstermektedir. Öte yandan, merkez teşkilatı güçlendirilmekte, tüm kadrolar merkez teşkilatına ihdas edilmektedir.

Tasarının 28'nci maddesinde kurumun görev alanıyla ilgili olarak kamu ve özel sektörle çeşitli konularda protokol yapılabileceği hükmüne yer verilmiştir. Bundan kurumun görev alanı ile ilgili incelemelerde özel sektörden taşeron kullanabileceği, bazı işlerin şirketlere ihale edilebileceği anlaşılmaktadır. Bu durum Adli Tıp'ta da şirketleşme, taşeronlaşma ve ticarileşmenin önünü açabilecek tehlikeli bir süreçle Kurumun bugünkü bağımsızlık, tarafsızlık, doğru ve hızlı değerlendirme ve sonuç üretme fonksiyonuna ilişkin tereddütleri ve sıkıntıları derinleştirecektir.

Sonuç olarak Tasarının geneli ve maddeleri hakkında ifade ettiğimiz yargılama sistemini olumsuz etkileyecek ve uygulamada sıkıntı yaratabilecek hususlar giderilmeden Tasarının bu haliyle yasalaşmasını doğru bulmuyoruz.

İsmail Faruk Aksu

İstanbul

BİLİRKİŞİLİK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

(2) Bu Kanun adli, idari ve askeri yargı alanında yürütülen her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.

(3) Kanunlarda bilirkişilik hizmeti verebileceği öngörülen kurumlar ile yargı mercilerinin talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
 - b) Bilirkişi: Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini,
 - c) Bölge kurulu: Bilirkişilik bölge kurullarını,
 - ç) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Bilirkişilik Daire Başkanlığını,
 - d) Danışma Kurulu: Bilirkişilik Danışma Kurulunu,
 - e) Temel eğitim: Kanunlarda yer alan esaslar ve Bakanlık tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilik faaliyeti öncesinde verilen zorunlu eğitimi,
- ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3- (1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

(4) Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye devredemez.

(5) Bilirkişi görevi sebebiyle kendisine tevdi edilen bilgi ve belgelerin veya öğrendiği sırların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, bilirkişilik görevi sona erdikten sonra da devam eder.

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

(7) Aynı konuda bir kez rapor alınması esastır.

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları

Bilirkişilik Danışma Kurulu

MADDE 4- (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Bilirkişilik Danışma Kurulu kurulmuştur.

(2) Danışma Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

- a) Adalet Bakanlığı Müsteşarı.
 - b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreteri.
 - c) Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü.
 - ç) Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü.
 - d) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından Yargıtay ceza ve hukuk dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.
 - e) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından Danıştay idari dava daireleri ve vergi dava dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.
 - f) Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelerin öğretim üyeleri arasından seçilen toplam üç kişi.
 - g) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam iki kişi.
 - ğ) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan ve birinci sınıf olan; adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim, bir Cumhuriyet savcısı ve idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi.
 - h) Adalet Bakanlığı tarafından Adli Tıp Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.
 - ı) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.
 - i) İçişleri Bakanlığı tarafından Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma Kriminal Daire Başkanlığında ve Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığında görev yapanlar arasından birer olmak üzere seçilen toplam iki kişi.
 - j) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından avukatlar arasından seçilen bir kişi.
 - k) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından mühendis veya mimarlar arasından seçilen bir kişi.
 - l) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler arasından seçilen bir kişi.
 - m) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.
 - n) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.
 - o) Türk Tabipleri Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.
- (3) Danışma Kurulunun Başkanı Adalet Bakanlığı Müsteşarıdır. Müsteşar gerekli gördüğünde yardımcılarından birini Kurula Başkanlık etmek üzere görevlendirebilir. Başkan, Danışma Kurulunu temsil eder ve Kurul toplantılarının gündemini belirler.

(4) İkinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde yer alan üyeler dışındaki Danışma Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

(5) Danışma Kurulu üyeliğinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması hâlinde, boşalmayı takip eden on beş gün içinde yeni üyenin seçimi yapılır.

(6) Danışma Kurulu toplantılarına, uzman kişiler ile kamu ya da özel kurum veya kuruluşların temsilcileri davet edilerek görüşleri alınabilir.

(7) Danışma Kurulu, her takvim yılında iki defa toplanır. Başkan gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir.

(8) Danışma Kurulunun sekreteryâ hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunlar hakkında çözüm önerilerinde bulunmak.

b) Daire Başkanlığının görev alanına giren konular hakkında önerilerde bulunmak.

c) Daire Başkanlığının ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında önerilerde bulunmak.

ç) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri

MADDE 6- (1) Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek.

b) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek.

c) Bilirkişilerin, görevlerini yürütürken uymaları gereken etik ilkeleri belirlemek.

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

d) Bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasları belirlemek, eğitim verecek eğitim ve öğretim kurumları ile diğer kurumların niteliklerini belirlemek ve bunlara izin vermek, bu kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

e) Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterliliklerini dikkate alarak bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulacaklara ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu kişilerin listesini oluşturmak ve yayımlamak.

f) Bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Bilirkişiliğe kabule ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ğ) Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi'ni belirlemek ve her yıl güncellemek.

h) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemek.

ı) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşınması gereken nitelikleri belirlemek.

i) Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek.

j) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini belirlemek ve listelerini oluşturmak.

k) Bilirkişiliğe kabul şartları bakımından 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde aranan asgari çalışma süresini, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre artırmak.

l) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak.

m) Görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları oluşturmak.

n) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetini yürütmek.

o) Bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek.

ö) Bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak.

p) Bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak.

r) Bilirkişilikle ilgili yayımlar ile bilimsel çalışmaları teşvik etmek ve desteklemek.

s) Bilirkişiliğe ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

ş) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla iş birliği yapmak.

t) Bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak ve yayımlamak.

u) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulları

MADDE 7- (1) Her bölge adliye mahkemesinin kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik bölge kurulu kurulur.

(2) Bölge kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan ve bölge kurulunun bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından seçilen bir kişi.

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge kurulunun bulunduğu il merkezi adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim ve bir Cumhuriyet savcısı ile idari yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan bir hâkim olmak üzere seçilen toplam dört kişi.

(3) Bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üye, bölge kurulunun başkanıdır. Başkanın yokluğunda en kıdemli üye başkana vekalet eder.

(4) Kurulun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere bölge adliye mahkemesinde bir yazı işleri müdürlüğü kurulur. Bu müdürlükte bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilen bir müdür ile yeteri kadar memur bulunur.

(5) Bölge kurulu, ayda bir toplanır. Kurul başkanı, kurulu her zaman toplantıya çağırabilir. Bölge kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

(6) Bölge kurullarının denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri

MADDE 8- (1) Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak.

b) Bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine karar vermek.

c) Sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak.

ç) Bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına karar vermek.

- d) İlgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek.
e) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulu başkanının görevleri

MADDE 9- (1) Bölge kurulu başkanının görevleri şunlardır:

- a) Bölge kurulunun uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak.
b) Bölge kurulu kararlarını uygulamak.
c) Bölge kurulu toplantılarının gündemini belirlemek ve toplantılara başkanlık etmek.
ç) Bilirkişiliğe kabul edilenlerin sicil ve listeye kayıt işlemlerini yürütmek.
d) Sicil ve listeden çıkarılmasına karar verilen bilirkişilerle ilgili işlemleri yürütmek.
e) Bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak.
f) Bilirkişilere veya bilirkişilik için başvuru yapanlara ilişkin ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri ilgili kurum veya kuruluşlardan istemek, gerektiğinde ilgilileri davet etmek ve dinlemek.
g) Bölge kurulu yazı işleri müdürlüğü personelini denetlemek.
ğ) Bölge kurulunun diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde çalışmasını sağlamak.
h) Bilirkişi raporlarını belirlenen esaslar dâhilinde arşivlemek.
ı) Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Bakanlığa sunmak.
i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.
(2) Bölge kurulu başkanı münhasıran bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirir; bölge kurulu başkanına başka bir görev verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilirkişiliğe Kabul, Bilirkişilik Sicili ve Bilirkişilik Listesi

Bilirkişiliğe kabul şartları

MADDE 10- (1) Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkum olmamak.
b) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.
c) Disiplin yönünden meslekten veya memuriyetten çıkarılmamış ya da sanat icrasından veya mesleki faaliyetten geçici ya da sürekli olarak yasaklanmamış olmak.
ç) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.
d) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak.
e) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak ya da daha fazla çalışma süresi belirlenmiş ise bu süre kadar fiilen çalışmış olmak.
f) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, mesleki yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.

g) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlenen yeterlilik koşullarını taşımak.

(2) Özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişiler bakımından da birinci fıkradaki şartlar aranır.

(3) Daha önce yaptığı başvurusu mesleki olarak yeterli nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle reddedilenler, bir yıl geçmedikçe yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamazlar.

(4) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu ve birinci fıkradaki şartları taşıdığını belgelendirmedikçe, bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilemez.

Bilirkişiliğe başvuru, seçilme usulü ve sicile kayıt

MADDE 11- (1) Bilirkişiliğe başvuru, ilgilinin yerleşim yerinin veya mesleki faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ya da adli veya idari yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna ilgili belgeler eklenmek suretiyle yazılı olarak yapılır. Adalet komisyonlarına yapılan başvurular, bölge kuruluna gönderilir.

(2) Başvuru dilekçesine eklenmesi zorunlu belgelerin eksik olması hâlinde, başvuru sahibine belgeleri tamamlaması için on beş gün süre verilir. Eksik belgelerin tamamlanması hâlinde bölge kurulu tarafından başvuru hakkında karar verilir.

(3) Bölge kurulu karar verirken sicile kayıt bakımından öncelikle başvuranın 10 uncu maddedeki şartları taşıyıp taşımadığını değerlendirir ve şartları taşıyanlar arasından başvuranın mesleki tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri dikkate alarak en liyakatlı olanları seçer.

(4) Bilirkişiliğe kabul edilenler, sicile üç yıl için kaydedilir.

Bilirkişilik sicilinin ve listesinin tutulması ile bilirkişinin görevlendirilmesi

MADDE 12- (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar ile gerekli görülen diğer bilgiler yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri.
- b) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.
- c) Yerleşim yeri.
- ç) Mesleği.
- d) Temel ve alt uzmanlık alanları.
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı.
- f) Bilirkişilik temel eğitim tarihi.
- g) Hazırlanan rapor sayısı.

(2) Bilirkişilik sicili, bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açılır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle bölge kurulu bilirkişi listesi oluşturulur. Bu listeler alenidir.

(4) Bilirkişiler, sicile kaydolmak şartıyla yemin ederek göreve başlar.

(5) Adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(6) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması

hâlinde, 10 uncu maddenin (ç) ve (d) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(7) Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemesi olarak baktıkları işlerde, tüm bölge kurullarının listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilir.

Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma

MADDE 13- (1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır:

a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi.

b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi.

c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması.

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması.

e) Bilirkişilik süresinin dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması.

f) Bilirkişinin sicilden çıkarılmayı talep etmesi.

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir.

Denetim ve inceleme

MADDE 14- (1) Bilirkişiler, göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya şikâyet üzerine denetlenir.

(2) Hâkim veya Cumhuriyet savcısı, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, bu hususu bölge kuruluna bildirir.

(3) Bölge kurulu yaptığı inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden şikâyet konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebilir. İlgililerce bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(4) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 12 nci maddenin altıncı fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanlar, 3 üncü maddede belirtilen temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduklarının tespit edilmesi hâlinde, bölge kurulu kararıyla bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İtiraz ve dava hakkı

MADDE 15- (1) Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edilir. Bölge kurulunun itirazın reddi kararına karşı yetkili idare mahkemesine dava açılabilir.

Huzur hakkı ve kurulların ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 16- (1) Danışma Kurulu üyelerine, her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(2) Bölge kurulu üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı ödenir.

(3) Kurulan bilim komisyonu üyelerinden, öğretim elemanları ile uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ayda dördü geçmemek üzere fiilen görev yapılan her gün için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(4) Bakanlık, Danışma Kurulu, bölge kurulu ve bilim komisyonu toplantılarına başka bir mahalden gelerek katılan üyelerin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre ödenir.

(5) Kurulların ve bilim komisyonunun ihtiyaçlarına yönelik harcamalar ile ödenecek huzur hakları ve huzur ücretleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

Kadrolar

MADDE 17- (1) Ekli (1), (2), (3), (4) ve (5) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

(2) Ekli (6) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Adli Tıp Kurumuna ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 18- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 19- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanun uyarınca görevlendirilecek bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 20- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır. Ancak yurt dışında kurulan askeri mahkemeler ve savcılıklar tarafından yapılan bilirkişi seçim ve görevlendirmelerinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesi ile listeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 21- 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 22- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişi seçimi” ibaresi metinden çıkarılmış ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 23- 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklar” ibaresi “Mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları” ve (b) bendinde yer alan “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde” ibaresi “tıpta uzmanlık mevzuatına uygun olarak” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 2659 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c- Adli Tıp Üst Kurulları;”

MADDE 25- 2659 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikisi” ibaresi “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2659 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurulları:

MADDE 6- Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında, ilgili adli tıp ihtisas kurulları başkan ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülen konular, daha önce Kurum merkezinde veya taşradaki adli tıp ihtisas dairelerinde karara bağlanmış ise Adli Tıp Üst Kurulları toplantılarına Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesi başkanı, yokluğunda vekili iştirak eder, konu hakkında açıklamada bulunur.

Adli Tıp Birinci Üst Kurulu: Adli Tıp Dördüncü ve Altıncı İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp İkinci Üst Kurulu: Adli Tıp İkinci, Üçüncü ve Beşinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üçüncü Üst Kurulu: Adli Tıp Birinci, Yedinci ve Sekizinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

İlgili ihtisas kurullarının iş alanlarına ilişkin dosyalar, bu Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülür.

Adli Tıp Üst Kurulları için yeteri kadar raportör bulundurulur.”

MADDE 27- 2659 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7- Adli Tıp Kurumunda sekiz ihtisas kurulu bulunur. İhtisas kurulları, bir başkan ve adli tıp uzmanı iki üye ile;

- a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Tıbbi Patoloji,
 - 2) İç Hastalıkları,
 - 3) Kardiyoloji,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
 - 6) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
 - 7) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 8) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Radyoloji,
 - 2) Göz Hastalıkları,
 - 3) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Göğüs Cerrahisi,
 - 6) Kalp ve Damar Cerrahisi,
 - 7) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
 - 8) Nöroloji,
 - 9) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 10) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 11) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 2) Genel Cerrahi,
 - 3) Nöroloji,
 - 4) İç Hastalıkları,
 - 5) Göğüs Hastalıkları,
 - 6) Kardiyoloji,
 - 7) Üroloji,
 - 8) Tıbbi Onkoloji,
 - 9) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
 - 10) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu;
 - 1) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için üç,
 - 2) Nöroloji için bir,
- e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Tıbbi Mikrobiyoloji,
 - 2) Tıbbi Farmakoloji,
 - 3) Tıbbi Biyokimya,

- 4) Analitik Kimya,
 - 5) İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları,
 - 6) Tıbbî Genetik,
 - 7) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji,
 - 8) Halk Sağlığı,
 - f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu;
 - 1) Kadın Hastalıkları ve Doğum için bir,
 - 2) Üroloji için bir,
 - 3) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
 - 4) Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
 - 5) Çocuk Cerrahisi için bir,
 - 6) Radyoloji için bir,
 - g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Genel Cerrahi,
 - 2) İç Hastalıkları,
 - 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
 - 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
 - 6) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
 - 7) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 8) Göz Hastalıkları,
 - 9) Kardiyoloji,
 - 10) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
 - 11) Tıbbî Onkoloji,
 - 12) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
 - 13) Üroloji,
 - 14) Kalp ve Damar Cerrahisi,
 - 15) Dış Hekimliği,
 - 16) Deri ve Zührevi Hastalıkları,
 - h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Genel Cerrahi,
 - 2) İç Hastalıkları,
 - 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
 - 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
 - 6) Kardiyoloji,
 - 7) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
 - 8) Acil Tıp,
 - 9) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji,uzmanlarından oluşur.
- İhtisas kurullarında yeteri kadar raportör bulundurulur.
- Adli Tıp İhtisas Kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 28- 2659 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurullarına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (f) bendi (h) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“f- 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlar dışındaki görevliler ile şube müdürü ve uzmanların yerlerini belirlemek,

g- Kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile protokol yapmak,”

MADDE 29- 2659 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinde yer alan “oranda artmış ve” ibaresi “oranda artmış veya” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“b- Zorunluluk hâlinde İhtisas Kurullarının başkan ve üyeleri ile daire başkanlarının yerlerini değiştirmek,”

“e- Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu ile Adli Tıp Kurumu Etik Kurulu üyelerini belirlemek,”

MADDE 30- 2659 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin başlığında yer alan “Genel Kurulunun” ibaresi “Üst Kurullarının” ve birinci fıkrasında yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, (f) bendine “kuruluşlarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “heyet hâlinde” ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Fizik İhtisas Dairesi ve Trafik İhtisas Dairesinin raporları Adli Tıp Üst Kurullarında incelemeye alınamaz. Bu dairelerden birinin verdiği raporlar ile diğer bilirkişi raporları arasında çelişki bulunması hâlinde mahkeme veya Cumhuriyet savcılıklarınca gerekçesi belirtilmek suretiyle talep edilmesi üzerine raporlar, ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kararlar katılanların oy çokluğuyla alınır, eşitlik hâlinde başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış olur.

Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinin genişletilmiş uzmanlar heyetinin çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 31- 2659 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Özel görevleri:

a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza

Kanununda belirtilen hayata karşı suçlar ile diğer ihtisas kurullarının görevine girmeyen işler,

b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu: Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ile işkence ve eziyet suçlarına ilişkin fiiller,

c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu: Malûliyetler, meslekte kazanma gücü kaybı, beden çalışma gücü kaybı, meslek hastalıkları, hapis cezalarının infazının ertelenmesi, sürekli hastalık, engellilik ve kocama sebepleri ile belirli kişilerin cezalarının hafifletilmesi veya kaldırılmasına ilişkin işlemler,

d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu: 5237 sayılı Kanunun 31 inci ve 33 üncü maddeleri hariç olmak üzere, ceza sorumluluğunu kaldırarak veya azaltan nedenler ile akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeleri kullanan kimselerin alışkanlığı ile ilgili bağımlılık derecesinin belirlenmesine ilişkin işlemler, uyuşturucu madde suçları ile ilgili olarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin işler, fiil ehliyetinin tespiti, vesayeti gerektiren hâller, koruma amacıyla özgürlüğü

kısıtlanması, tasarruf ehliyetine ilişkin işler, akıl hastalığı nedeniyle evliliğin iptali veya boşanmaya ilişkin işler,

e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu: Zehirlenmeler ile alerji ve immünolojiye, ilaç kimyasına, alışkanlık yapan diğer maddelere ilişkin işler, nesebin belirlenmesine ilişkin işler, çevreye karşı suçlar ile kamunun sağlığına karşı suçlar, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile adli biyoloji ve adli genetiği ilgilendiren işler,

f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu: Yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik ile çocuk düşürme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, genel ahlaka ve aile düzenine karşı suçlar, cinsel iktidar tespiti, fiile karşı kendisini savunup savunamayacağı hususları ile yaş belirlemesi ve cinsiyete ilişkin işler,

g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanmayan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler,

h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanan tıbbî uygulama hatalarına ilişkin işler,

hakkında bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek.”

MADDE 32- 2659 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasına “resim,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ses, görüntü, elektronik imza,” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkra da yer alan “olaylarla” ibaresi “olaylar ile bilişim alanındaki suçlarla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 33- 2659 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurullarının ve İhtisas Kurullarının çalışması:

MADDE 23- A) Adli Tıp Üst Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında ilgili ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri ile 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Üst Kurullara katılması gereken adli tıp ihtisas dairesi başkanı veya vekilinin iştiraki ile toplanır.

Adli Tıp Üst Kurullarına ihtisas kurulları başkan ve üyelerinin en az üçte ikisinin iştiraki zorunludur.

Kararlar çoğunlukla alınır. Başkanın yokluğunda Başkan Yardımcısı, onun da yokluğunda en kıdemli İhtisas Kurulu Başkanı Üst Kurula başkanlık eder. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır.

İhtisas kurullarından üst kurullara havale edilmiş dosyalar hakkında raportör üyenin raporunu okuyup gerekli açıklamayı yapmasından sonra o işle ilgili bulunan Kurul Başkanı, yok ise Kurul temsilcisi olan kıdemli üye ya da Kurul Başkanının uygun göreceği diğer bir üye Kurul görüşünü açıklar.

2 nci maddede sayılan yargı organlarınca gerekli görülen konuların üst kurullarda görüşülmesi hâllerinde, konu üst kurul raportörleri tarafından hazırlanarak Kurula sunulur. Kurul Başkanı izahat verdikten sonra konu hakkında tartışma açılır.

Konu ihtisas kurullarından hangisini ilgilendiriyor ise Başkan ve üyeleri o oturuma çoğunlukla iştirak etmek zorundadır. İncelenecek konunun uzman üyesi bulunmadıkça bu konuda müzakere açılmaz.

Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekili Adli Tıp Birinci Üst Kurulu toplantısına katılır ve oy kullanır.

B) Adli Tıp İhtisas Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp İhtisas Kurulları Başkanının başkanlığında işin niteliğine göre en az dört üye ile toplanır ve oy çokluğu ile karar alır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy

çokluğunu sağlamış sayılır. Üyelerden birinin mazeretinin bulunması veya yokluğu hâlinde eksiklik diğer kurullardan alınacak üye ile tamamlanır. Şu kadar ki tetkik edilecek konu, ilgili uzman üye hazır bulunmadıkça müzakere edilemez.

C) Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları lüzum görüldüğü hâllerde kararını vermeden önce incelediği konu ile ilgili bulunan evrakın onanmış örneklerini mahallinden isteyebileceği gibi aslı üzerinde de inceleme yapması zorunlu olduğunda bunları da isteyebilir.

Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları ilgili kişileri gerektiğinde muayeneye çağırabilir ve bunları usulüne göre dinleyebilir, her türlü tetkikatı yapar veya yaptırabilir.

Adli Tıp Üst Kurulları kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz.

Adli Tıp Üst Kurulları ve adli tıp ihtisas kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 34- 2659 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (I) ve (II) numaralı fıkralarında yer alan “Adli Tıp Genel Kurulu” ibareleri “Adli Tıp Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş ve (II) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 2659 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yirmitriyön lira” ibaresi “yüz milyon Türk Lirası” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan “ikinci görev aylığı ödenmeksizin” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Mesai saatleri dışında veya resmî tatil günlerinde ölü muayenesi veya otopsi işlemine katılan personele, bu fıkra kadro ve görev unvanları itibarıyla belirlenmiş olan tavan ek ödeme oranlarının %20’sine kadar, yönetmelikte belirlenen hükümler çerçevesinde ayrıca ek ödeme yapılır.”

MADDE 37- 2659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunla Adli Tıp Kurumu bünyesinde yeni kurulan ihtisas kurulları ile üst kurullar, 1/1/2017 tarihinde göreve başlar. Bu tarihe kadar kurulların oluşumu tamamlanır. Kurulların göreve başlayacakları tarihe kadar, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu ve ihtisas kurulları mevcut görevleri kapsamında çalışmaya devam eder. Belirtilen kurullar göreve başladığında dosyalar, 6 ncı ve 7 nci maddelerde belirlenen görevler kapsamında ilgili kurullara devredilir.”

MADDE 38- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 65 inci maddesinin ikinci fıkrasına (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (ı) bendi (j) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“ı) Bilirkişi seçimi ve görevlendirmesi sırasında kanunlarla belirlenen kurallara uymamak,”

MADDE 39- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilgililerin beyanını da dikkate alarak” ibaresinden sonra gelmek

üzere “Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kabul edilen değerlendirme standartlarına uygun,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 40- 2942 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Bu Kanun uyarınca mahkemelerce görevlendirilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre en az üç kişilik bilirkişi kurulunun oluşturulması zorunludur. Bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar ya da 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilen gayrimenkul değerlendirme uzmanları arasından seçilmesi zorunludur. Gayrimenkul değerlendirme uzmanları bakımından, bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartları; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise fiilen beş yıl görev yapma şartı aranmaz ve bu uzmanlar kayıtlı oldukları bilirkişilik bölge kurulunun yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın görevlendirilir.

Bilirkişilerin uzmanlık alanları, kamulaştırılacak taşınmazın niteliği gözönüne alınarak belirlenir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 inci ve 12 nci maddelerde yer alan hükümlere göre tayin ve takdir ederek gerekçeli raporunu onbeş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idare tarafından belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.

Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz mallara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut ittifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere ilişkin açılacak davalar ile uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulamasıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmaz mallar hakkında açılacak davalarda görevlendirilecek bilirkişilerin seçiminde bu madde ve taşınmaz malların değerinin tespitinde bu Kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 41- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 276 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla” ibaresi “üç yıldan yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelenmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 43- 5271 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve beşinci fıkrasına “bilirkişiler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

“(1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç) ve (d) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.”

MADDE 44- 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca, hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 45- 5271 sayılı Kanunun 67 nci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

MADDE 46- 5271 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 47- 5271 sayılı Kanunun 72 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 72- (1) Bilirkişiye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılan ve her yıl güncellenen tarife esas alınır.”

MADDE 48- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesinde yer alan hükümler uygulanır.”

MADDE 49- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 50- 6100 sayılı Kanunun 268 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden; burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç) ve (d) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı bulundukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

MADDE 51- 6100 sayılı Kanunun 269 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 52- 6100 sayılı Kanunun 271 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bilirkişilere,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 53- 6100 sayılı Kanunun 274 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 54- 6100 sayılı Kanunun 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Danışma Kurulu ve bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum veya kurullar tarafından seçilir ve Daire Başkanlığına bildirilir.

(2) Danışma Kurulunun ilk toplantı tarihi, üyelerin üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yürürlüğe konulur ve bu yönetmeliklerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bilirkişilik sicili ve listeleri oluşturulur.

(4) Bilirkişilik sicili ve listelerinin oluşturulmasını müteakip bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlık tarafından bir ilan yapılır. Bu ilan yapıncaya kadar mevcut bilirkişi listelerine göre bilirkişi görevlendirilmesine devam olunur ve bu bilirkişiler görevlerini tamamlar.

Yürürlük

MADDE 55- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 56- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ALT KOMİSYON METNİNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	5	-	5
TOPLAM		6	-	6

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	4	2	-	2
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	10	-	10
	TOPLAM		13	-	13

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
Hâkim	1	50	50
Hâkim	2	50	50
Hâkim	3	50	50
Hâkim	4	50	50
Hâkim	5	50	50
Hâkim	6	150	150
Hâkim	7	200	200
Hâkim	8	400	400
Hâkim ve Savcı	1	500	500
Hâkim ve Savcı	2	300	300
Hâkim ve Savcı	3	300	300
Hâkim ve Savcı	4	300	300
Hâkim ve Savcı	5	300	300
Hâkim ve Savcı	6	400	400
Hâkim ve Savcı	7	450	450
Hâkim ve Savcı	8	1.450	1.450
TOPLAM		5.000	5.000

(4) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAMI
GİH	Hâkim Adayı	3	60	60
GİH	Hâkim Adayı	4	60	60
GİH	Hâkim Adayı	5	60	60
GİH	Hâkim Adayı	6	120	120
GİH	Hâkim Adayı	7	300	300
GİH	Hâkim Adayı	8	2.400	2.400
	TOPLAM		3.000	3.000

(5) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GIH	Yazı İşleri Müdürü	2	5	-	5
GIH	Yazı İşleri Müdürü	4	10	-	10
GIH	Zabıt Katibi	6	20	-	20
GIH	Zabıt Katibi	10	15	-	15
GIH	Zabıt Katibi	12	25	-	25
	TOPLAM		75	-	75

(6) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADLÎ TIP KURUMU
TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
SH	İhtisas Kurulu Başkanı	1	2	-	2
SH	İhtisas Kurulu Üyesi	1	34	-	34
SH	Asistan	3	2	-	2
SH	Asistan	4	3	-	3
SH	Asistan	5	5	-	5
SH	Asistan	6	5	-	5
SH	Uzman	1	5	-	5
SH	Uzman	2	5	-	5
SH	Uzman	3	5	-	5
SH	Uzman	4	5	-	5
SH	Uzman	5	5	-	5
SH	Uzman	6	5	-	5
TH	Uzman	1	5	-	5
TH	Uzman	2	5	-	5
TH	Uzman	3	5	-	5
TH	Uzman	4	5	-	5
TH	Uzman	5	1	-	1

TH	Uzman	6	1	-	1
TH	Kimyager	1	3	-	3
TH	Kimyager	2	3	-	3
TH	Kimyager	3	3	-	3
TH	Kimyager	4	2	-	2
TH	Kimyager	5	2	-	2
TH	Kimyager	6	2	-	2
TH	Mühendis	1	5	-	5
TH	Mühendis	2	5	-	5
TH	Mühendis	3	5	-	5
TH	Mühendis	4	5	-	5
TH	Mühendis	5	10	-	10
TH	Mühendis	6	10	-	10
TH	Fizikçi	1	1	-	1
TH	Fizikçi	2	1	-	1
TH	Fizikçi	3	1	-	1
SH	Biyolog	1	2	-	2
SH	Biyolog	2	3	-	3
SH	Biyolog	3	5	-	5
SH	Biyolog	4	4	-	4
SH	Biyolog	5	5	-	5
SH	Biyolog	6	5	-	5
SH	Raportör	4	1	-	1
SH	Raportör	5	1	-	1
TH	Raportör	6	1	-	1
SH	Psikolog	3	1	-	1
SH	Psikolog	4	1	-	1
SH	Psikolog	5	1	-	1
SH	Psikolog	6	1	-	1
SH	Pedagog	3	1	-	1
SH	Pedagog	4	1	-	1
SH	Pedagog	5	1	-	1
SH	Pedagog	6	1	-	1
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	5	2	-	2
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	6	3	-	3
SH	Sağlık Teknikeri	5	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	6	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	7	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	8	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	9	5	-	5
SH	Laborant	5	4	-	4
SH	Laborant	6	4	-	4
SH	Laborant	7	4	-	4
SH	Laborant	8	4	-	4
SH	Laborant	9	4	-	4
TH	Tekniker	4	3	-	3
TH	Tekniker	5	3	-	3

TH	Tekniker	6	2	-	2
TH	Tekniker	7	3	-	3
TH	Tekniker	8	3	-	3
TH	Tekniker	9	2	-	2
TH	Kütüphaneci	9	1	-	1
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	3	10	-	10
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	4	5	-	5
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	5	5	-	5
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	5	-	5
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	3	-	3
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	8	4	-	4
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	8	-	8
GIH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10	-	10
GIH	Arşiv Memuru	9	1	-	1
GIH	Memur	5	4	-	4
GIH	Memur	6	3	-	3
GIH	Memur	7	3	-	3
GIH	Memur	8	3	-	3
GIH	Memur	9	3	-	3
GIH	Memur	10	4	-	4
SH	Hemşire	4	1	-	1
SH	Hemşire	5	1	-	1
SH	Hemşire	6	1	-	1
	TOPLAM		337		337

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

10/6/2016

Esas No: 1/687

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bilirkişilik Kanunu Tasarısı (1/687), 22/3/2016 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir. Tasarı, Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında gerçekleştirilen Komisyonumuzun 5/4/2016 tarihli 6'ncı toplantısında Hükümeti temsilen Adalet Bakanı Bekir Bozdağ ve Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay Başkanlığı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ile Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Ulukapı ve Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Yalçın Büyük'ün katılımlarıyla görüşülmüştür. Tasarı daha ayrıntılı incelenmek üzere dokuz üyeden müteşekkil Alt Komisyona havale edilmiştir.

Alt Komisyon; Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç başkanlığında 11/4/2016, 13/4/2016 ve 14/4/2016 tarihli toplantılarında Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay Başkanlığı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu temsilcileri ile Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Ulukapı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Talat Canbolat, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Nezih Kök ve Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Yalçın Büyük'ün katılımlarıyla gündemindeki Tasarısı görüşmüştür. Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor 20/4/2016 tarihinde Komisyonumuza tevdi edilmiştir.

Adalet Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekili Ahmet İyimaya başkanlığında, Alt Komisyon tarafından tanzim edilen rapor ve metin üzerinden gerçekleştirilen Komisyonumuzun 1/6/2016 ve 2/6/2016 tarihli toplantılarında Tasarı, Adalet Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay Başkanlığı, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Kamu İhale Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği temsilcileri ile Başkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ramazan Arslan, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Ulukapı, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Nezih Kök ve Adli Tıp Kurumu Başkanı Doç. Dr. Yalçın Büyük'ün katılımlarıyla görüşülmüştür.

Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İktüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Afyonkarahisar Milletvekili Ali Özkaya, Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç ile Bursa Milletvekili Hakan Çavuşoğlu özel sözcü seçilmişlerdir.

Komisyonumuzda, bilirkişilik müessesesinin günümüzde yargının en sorunlu alanlarından birini teşkil ettiği ve yargının önemli unsurlarından birini oluşturması hasebiyle, bilirkişilik müessesesiyle ilgili uygulamada yaşanan sorunların yargılamanın sıhhatine doğrudan etki ettiği ittifakla ifade edilerek, genel anlamda Alt Komisyon toplantılarında dile getirilen görüşler, Komisyonumuzdaki müzakereler esnasında da tekrarlanmıştır.

Müzakerelerde Tasarıya ilişkin genel olarak aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Tasarıdaki bilirkişilikle ilgili düzenlemeler, özünde mevcut usul kanunlarında yer alan düzenlemelerden çok farklı değildir. Örneğin hâkimin hangi hâllerde bilirkişiye başvuracağına ilişkin mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, meri Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Tasarı hükümleri arasında hâkimlerin özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlarda bilirkişiye başvurabileceği, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvuramayacağına ilişkin benzer hükümler yer almış ancak geçen süre zarfında hâkimin hukuki konularda ve çözümü özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen konularda bilirkişiye başvurmasına yönelik uygulamada bir değişiklik olmamış, bilirkişilik müessesesinin yargının en sorunlu alanlarından birisi olma durumu süregelmiştir. Taraf dilekçelerinin somutlaştırma kuralına uygun olarak verilmesi (HMK md. 194/1), hâkim tarafından tarafların anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususların tespit edilmesi (HMK md. 140/1), hâkimin tarafların da görüşünü alarak bilirkişiye sunulacak inceleme konusunu ve sorulacak soruları açıkça belirlemesi (HMK md. 273), tarafların uzman görüşüne başvurması (HMK md. 293) gibi usul hükümlerine işlerlik kazandırılmadıkça ve hâkimlerin uzmanlaşmalarına olanak tanınmak suretiyle iş yükleri azaltılmadıkça, getirilen düzenleme uygulamada bilirkişilik alanında yaşanan sorunlara çözüm olamayacaktır.

Tasarıyla başkanlığını Adalet Bakanlığı Müsteşarının yapacağı Bilirkişilik Danışma Kurulu oluşturulmakta ve Adalet Bakanlığı bünyesinde bilirkişilik temel eğitimine, denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisini haiz Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmaktadır. Dolayısıyla görevi gereği bağımsız ve tarafsız olması gereken bilirkişiler, bir nevi yürütmenin denetimi altında oluşturulan bir yapı içerisinde görevlerini ifa etmek zorunda bırakılmaktadır. Bilhassa idarenin taraf olduğu davalar da dikkate alındığında, bilirkişilerin bağımsız olarak görevlerini ifa etmesi ve tarafsız bir rapor sunmasını sağlayacak bir mekanizmanın oluşturulması gerekmektedir. Diğer taraftan geniş katımlı Danışma Kurulu, yılda iki kez toplanan ve yaptırımı olmayan tavsiye kararları alan işlevsiz bir yapı görünümündedir.

Hâkimlerin, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listeden bilirkişileri seçmek zorunda bırakılması, bir diğer ifadeyle bir listeye bağımlı hâle getirilmeleri, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkesine açık aykırılık teşkil etmektedir (Anayasa md. 138). Hâkimler, uzmanlığına güvendiği kişileri ehliyet ve liyakat esasına göre özgür iradeleriyle ve vicdani kanaatlerine göre bilirkişi olarak seçebilmelidirler. Aksi durumda hâkimler, bilirkişilik bölge kurullarının oluşturduğu listeye bağlı kalmak zorunda bırakılacak ve özellikle az sayıda bilirkişinin listede yer aldığı uzmanlık alanlarında uzmanlığına güvendiği kişileri listede olmadığı gerekçesiyle bilirkişi olarak seçemeyeceklerdir. Ayrıca akademisyenler ve hekimler gibi alanlarında uzman niteliğine sahip olduğunda şüphe bulunmayan kişiler, bilirkişilik eğitime tabi tutulma ve sicile kayıt olma zorunlulukları ile zaten var olan ücret düşüklüğü ve çalışma ortamındaki sorunlar nedeniyle bilirkişilik listesinde yer almayacaklar, dolayısıyla uygulamada yeterli ve nitelikli uzmana erişilememesi sorunu ortaya çıkacaktır. Bu nedenle, bilimsel yeterliliğe sahip akademisyenler bilirkişi listelerinin doğal üyesi olarak kabul edilmelidirler.

Bilirkişi, belli bir alanda uzmanlaşmış ve bu nedenle mahkemelerce uzmanlık alanı ile ilgili bilgisine başvurulmuş gerçek kişidir. Tasarı ile bilirkişiliğe kabul şartı olarak bilirkişilik temel eğitimini tamamlama şartının getirilmesi, bilirkişiliği adeta bir meslek hâline getirmektedir. Bilirkişilik, belli bir eğitim sonucunda elde edilecek bir meslek veya unvan değildir.

Bilirkişilik görevi esas itibarıyla gerçek kişiler tarafından yapılması gereken bir kamu görevidir. Tasarıyla özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişilik yapma imkânının getirilmesi, bilirkişilik kurumunun doğasıyla ve nitelikleriyle bağdaşmamaktadır. Getirilen düzenleme, uygulamada kâr amacına yönelik bilirkişilik şirketlerinin oluşmasına yol açacak ve bu durumda raporların sıhhati konusunda istifhamları da beraberinde getirecektir.

Tasarıda bilirkişilerin bölge kurullarına şikâyet üzerine denetlenmesi, bölge kurulu kararlarına karşı kararı veren bölge kuruluna itiraz ve bölge kurulunun itirazın reddi kararlarına karşı idare mahkemesinde dava açma şeklinde kurgulanan mekanizma, uygulamada tüm bilirkişi raporlarına karşı bu yolun kullanılacağı düşünüldüğünde yargının en önemli sorunlarından birisi olarak görülen yargılama sürelerini daha da uzatacak, makul sürede yargılanma ilkesine ilişkin yaşanan sorunları derinleştirecek ve yargıyı tikayacak niteliktedir. Bilirkişi raporları, bütün unsuruyla davaya bakan hâkim tarafından değerlendirilmesi gereken delillerdendir. Davayı etkileyecek bir kararı, yargılama felsefesine aykırı olarak, yargılamayı yapan mahkeme dışında bir mekanizmaya bırakarak davayı bölmek, hâkimlerin bağımsızlığı ilkesine ve adil yargılanma hakkına açık aykırılık teşkil edecektir. Bilirkişilerin göreviyle ilgili denetim ve incelemenin nasıl yapılacağına ilişkin geliştirilecek model, davanın herhangi bir süreciyle ilgili olmamalıdır.

Anayasadaki adli-idari yargı ayrımı sistematığına uygun olarak bilirkişilik bölge kurullarının idari yargı açısından, bölge idare mahkemeleri nezdinde de kurulması gerekmektedir. Bu şekildeki düzenleme, idari yargılamanın tabiatına ve gereklerine de uygun olacaktır. Tasarıdaki yapı korunacak ise, en azından idari yargının bölge kurullarındaki temsili, vergi yargısının özel niteliği de dikkate alınarak, vergi hâkimine de Kurulda yer verilmesi suretiyle artırılarak daha dengeli bir yapının oluşmasının sağlanması gerekir.

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte her alanda olduğu gibi hukuk alanında da hızlı bir değişim yaşanmakta, sağlık hukuku, spor hukuku, bilişim hukuku vb. yeni dallar ortaya çıkmaktadır. Kabul edilmelidir ki, günümüz şartlarında konuları birbirinden çok farklı davalara bakmak zorunda olan ve ağır iş yükü altında bulunan hâkimlerin, pratikte fazla karşılaşmayan konular ve yeni uzmanlık alanlarında yeterli bilgiye sahip olması mümkün olmayıp uzmanlaşmış hukukçu bilirkişilere başvurmaları bir zorunluluktur.

Adli Tıp Kurumunun başkanının, kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile protokol yapabileceğine ilişkin Tasarıdaki düzenleme, bilirkişi hizmetlerinin Adli Tıp Kurumu aracılığıyla adeta taşeronlaştırılmasına yol açacak ve Adli Tıp Kurumu hizmetlerinde var olan sorunların daha da artmasına neden olacaktır. Sorunların çözümü için Adli Tıp Kurumu bağımsız, tarafsız ve bilimsellik temelinde görev yapmasına imkân tanıyacak şekilde güvenilir bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Tasarının lehinde genel itibarıyla aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Bilirkişilik kurumu, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı (Any. md. 36, AİHS md. 6) ile yakından ilişkilidir. Uygulamada ve doktrinde öteden beri bilirkişilik uygulamalarına yoğun eleştiriler yöneltilmekte ve bilirkişilik alanında yaşanan sorunlar Devlet Denetleme Kurumu vb. çeşitli kurumlar tarafından hazırlanan raporlara konu edilmekte, neticesinde yargıya olan güven olumsuz manada etkilenmektedir.

Bilirkişilik uygulamalarında temel sorunlar olarak, mevzuatta açıkça yasaklanmasına rağmen hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgi ile çözümlenebilecek konularda bilirkişiye, bilhassa hukukçu bilirkişilere başvurulması ve özel veya teknik konularda görüş bildirmek yerine bilirkişilerin

raporlarında hukuki tavsiyette bulunmaları gelmektedir. Hukuki meselelerin en yetkin kişisi hâkimdir ve hukuk kurallarını resen araştırıp bulmak ve somut olaya uygulamak hâkimlik mesleğinin bir gereğidir. Mevzuatımızda, hâkim Türk hukukunu bizzatıhi araştırmak, bulmak ve uygulamakla yükümlü tutulmuş, genel hayat tecrübesi ve hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuk bilgisiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı hüküm altına alınmıştır. (Any md. 138/1, HMK md. 33, 266; CMK md. 63.; MÖHUK md. 2) Mevzuatta bulunan yasaklayıcı hükümlere rağmen uygulamada iş yoğunluğu ve Yargıtay içtihatları dolayısıyla hukuki konularda bilirkişi yardımına başvurulduğu görülmektedir. Diğer taraftan bilirkişi atamalarında uzmanlık alanlarına yeterince dikkat edilmemekte, bu durum birden fazla bilirkişi incelemesi yapılmasına yol açmaktadır. Bilirkişiye otomatik olarak gitme yönünde oluşan eğilim ve bilirkişilik alanında yaşanan diğer sorunlar neticesinde yargılama süreçleri uzamakta ve yargılamalar daha masraflı hâle gelmektedir. Tasarı ile bilirkişilik alanında uygulamada yaşanan sorunlara çözüm getirmek amacıyla, bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarının, bilirkişinin sahip olması gereken niteliklerinin, bilirkişilik etik kurallarının, bilirkişi rapor tekniklerinin belirlenmesi ile bilirkişi listelerinin oluşturulması ve denetimine kadar tüm süreci kapsayan etkin işleyen bir kurumsal yapının oluşturulması amaçlanmıştır.

Tasarıda, bilirkişilerin görevlerini bağımsız ve tarafsız olarak yerine getirmelerine engel oluşturacak nitelikte herhangi bir düzenleme söz konusu değildir. Mevcut bilirkişilik müessesesinin daha kontrollü ve denetimli olarak devam etmesine yönelik hükümlere yer verilmektedir. Bu bağlamda Tasarı ile bilirkişilikle ilgili tavsiye niteliğinde karar almak üzere, yüksek yargı organları, ilk derece mahkemeleri, üniversiteler, meslek odaları ve meslek birliklerinin temsilcilerinin yer aldığı Bilirkişilik Danışma Kurulu, bölge adliye mahkemelerinin bulunduğu yerlerde bilirkişilik listelerini oluşturmak, bilirkişilik yetki belgesi vermek, bilirkişileri sicil ve listeye kaydetmek gibi bilirkişilik hizmetlerini yerine getirecek bölge kurulları ve bilirkişilerin esas alacağı rehber ilkeleri belirleme, bilirkişi raporlarında bulunması gereken standartları tespit etme, bilirkişilik temel eğitimi ile bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirleme görevleri bulunan Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmaktadır. Bilirkişilik bölge kurulları ile ilgili olarak Adalet Bakanlığının bir tasarrufu bulunmamaktadır. Üyeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından seçilecek ve kararları idari yargı denetimine tabi olacaktır. Bilirkişilik Daire Başkanlığı ise diğer gelişmiş ülke uygulamalarında da örnekleri görüleceği üzere adalet hizmetlerinin iyi işlemlenmesinden birinci derece sorumlu merci olarak Bakanlık bünyesinde oluşturulmuştur. Başkanlığın görev alanına giren bilirkişilik temel eğitimi, bilirkişilerin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümler, uygulamada en çok eleştirilen teknik ve hukuki konu ayırımı ve temel hukuk kuralları ile raporlama teknikleri vb. hususlarda olacaktır. Yoksa bilirkişilere, Bakanlık bünyesinde mesleki eğitim verilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Bakanlık, bilirkişilik eğitimi verecek olanlarla (meslek örgütleri vs.) protokol yapacak ve eğitim bunlar tarafından verilecektir. Yine bilirkişilerin denetim ve performansına ilişkin usul ve esasların konusunu, etik ilkelerle birlikte raporların temel hukuk kurallarına ve raporlama tekniklerine uygunluğu gibi hususlarda objektif kriterler oluşturacaktır. Başkanlık, bilirkişilikle alakalı konularda uyulması gereken objektif kriterleri ortaya koyacaktır. Bilirkişilerin kabulü, sicile ve listeye kaydedilmesi, denetim ve performans ölçümü konularında icrai anlamda yetki, üyelerini hâkimlerin oluşturduğu bölge kurullarında yer alacaktır.

Mevcut işleyişte bilirkişiler, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonlarınca oluşturulan listelerde yer alan bilirkişiler arasından seçilmekte, bu listelerde uzmanlık alanında bilirkişi bulunmaması durumunda liste dışından bilirkişi görevlendirilebilmektedir. Getirilen düzenlemeyle Bilirkişilik Daire Başkanlığı, bilirkişilik görevine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını ve bu alanlara göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirleyecektir. Bölge kurulları da bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine ve sicil ve listeden çıkarılmasına karar verecektir. Hâkim veya Cumhuriyet savcısı, öncelikle bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak

suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından oluşturulan listelerden bilirkişi görevlendireceklerdir. Ancak, bu listede uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurulları listelerinden, bu listelerde de bulunmaması hâlinde liste dışından da bilirkişi görevlendirebileceklerdir. Yine alanlarında uzmanlıklarını ve bilimsel yeterliliklerini ispat etmiş kişiler, bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulabilecek, yargı mercileri bu nitelikteki kişilerden doğrudan istifade edebileceklerdir. Dolayısıyla Tasarıyla bilirkişi seçiminde hâkim ve savcılara, gerekli uzmanlık alanında bilirkişi görevlendirebilmelerine geniş bir yelpazede imkân tanınmaktadır. Önemli olan, bilimsel gerçekliğin kişiden kişiye değişmeyeceği gerçeğinden hareketle, hâkim veya savcının hukuki bilgisiyse çözemeyeceği teknik hususlarda ehil bilirkişilere ulaşabilmesidir. Buna imkân tanıyacak mekanizmalar Tasarıda mevcut olup, mahkemelerin bağımsızlığına ve hâkim veya savcılarının iradelerine etki edecek herhangi bir müdahale söz konusu değildir.

Günümüzde ihtilafların giderek karmaşık hâle gelmesi neticesinde sorunların çözümü, farklı ihtisas alanlarında koordineli çalışma ve bilgi toplama ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Buna dayanarak gerçek kişilerin yanında tüzel kişilere de uzmanlık alanlarında bilirkişi olarak başvurulabileceği düzenlenmiştir. Özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak bilirkişiler bakımından da gerçek kişi bilirkişilerde aranan şartlar cari olacaktır. Dolayısıyla gerçek kişi olarak veya özel hukuk tüzel kişisi bünyesinde faaliyette bulunan bilirkişiler bakımından aranan şartlar açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca Daire Başkanlığı tarafından özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevreleri belirlenecek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporları denetlenecektir. Dolayısıyla denetimsiz değil bilakis tüzel kişi olmaları hasebiyle daha denetimli bir ortam söz konusudur. Diğer taraftan mevzuatımızda zaten tüzel kişi bilirkişilere başvurulabilmesi imkânı mevcuttur (CMK md. 64) ve mukayeseli hukukta da örnekleri bulunmaktadır. Teknik konuların takdir hakkı içermediği ve oluşturulan denetim mekanizmaları dikkate alındığında, bilirkişilerin görevlerini bağımsız olarak yerine getirmesine engel bir durum bulunmamaktadır. Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek görevinin üyeleri hâkimlerden oluşan bölge kurullarına verilmesi amacıyla, Komisyonca kabul edilen önerge doğrultusunda yapılan değişiklik, bu konudaki endişeleri giderici niteliktedir.

Tasarıyla bilirkişilerin faaliyetlerinin denetlenmesi konusunda bölge kurullarına verilen yetki, bilirkişilerin performansları ve görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının güven sarsıcı nitelikte olup olmadığı ile ilgilidir. Raporların içeriği konusunda denetim yetkisi ise yargı mercilerininindir ve bölge kurulları tarafından denetlenmesi söz konusu değildir. Komisyonca kabul edilen önerge ile de bölge kurullarının bilirkişileri ve bilirkişi raporlarını idari yönden denetleyeceği, bilirkişi raporlarında yer alan özel ve teknik bilginin yeterliliği hususunda esas yönünden herhangi bir denetim ve inceleme yapamayacağı açıkça vurgulanmıştır. Bölge kurulları tarafından yapılan idari denetim, süre şartı gibi belli ilke ve yükümlülöklere aykırı davranılıp davranılmadığının tespiti ile sınırlı olacaktır. Dolayısıyla gerek bölge kurullarında gerekse de bölge kurulunun itirazın reddi kararlarına karşı idari yargıda, sanki özel ve teknik bilgi konusunda esas yönünden bir denetim ve inceleme yapılacağı ve yargılamanın uzayacağına ilişkin endişeler yerinde değildir.

Tasarı adli, idari ve askerî yargı alanında her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsamakta ve böylece tüm yargı alanlarında bilirkişilerin bölge kurulları tarafından oluşturulacak listelerden seçilmesi zorunlu hale getirilerek, uygulama birliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca Komisyon tarafından kabul edilen önerge ile bilirkişilik bölge kurullarına, vergi mahkemelerinde görev yapan bir hâkimin de katılması sağlanarak, vergi yargısının bölge kurullarında temsili sağlanmaktadır.

Hukuka uygun olarak hüküm verme işi, münhasıran hâkimin işi olmasına ve hukuk kurallarını resen araştırıp bulmak ve somut olaya uygulamak hâkimlik mesleğinin bir gereği olmasına rağmen uygulamada sıklıkla hukuki konularda bilirkişiyse başvurulduğu görölmektedir. Tasarıda,

hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı hususu, usul kanunlarında da benzer hükümler yer almasına rağmen bir farkındalık oluşturulması amacıyla Tasarıda temel bir ilke olarak vurgulanmış ve hukuk öğrenimi görmüş kişilerin hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirdiği takdirde bilirkişi olarak sicile kayıt edilebileceği düzenlenmiştir. Netice olarak Tasarıyla hâkimler açısından bilirkişiye başvurmada kriter, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olmayan teknik bir konunun olmasıdır.

Tasarı ile Adli Tıp Kurumu hizmetlerinin etkin bir şekilde yerine getirilmesi maksadıyla Kurum bünyesindeki Genel Kurul kaldırılarak yerine üç ayrı üst kurul oluşturulmakta, zaman içinde ortaya çıkan ihtiyaçlar karşısında ihtisas kurullarının sayısı artırılmakta, bazı kurul ve dairelerin görevleri güncellenmekte ve personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla yeni kadrolar ihdas edilmektedir. Tasarıyla getirilen düzenlemeler, Kurumun bütünüyle yeniden yapılandırılmasına ilişkin bir çalışma niteliğinde değildir. Diğer yandan özel sektördeki kurum ve kuruluşlar ile protokol yapma yetkisi hiçbir şekilde taşeronlaşma veya işi başkasına yaptırma amacı taşımamaktadır. Getirilen düzenleme TÜBİTAK ve üniversiteler gibi kuruluşlarla eğitim ve Ar-Ge amaçlı işbirliğine yöneliktir. Zaten hâlihazırda üniversitelerle protokoller yapılmakta, yapılan düzenlemeyle uygulamada yapılan protokollere yasal zemin oluşturulmaktadır. Görüşmeler esnasında Komisyonda kabul edilen önerge ile özel sektör kurum ve kuruluşları ile protokol yapmak, Adli Tıp Kurumu Başkanının görevleri arasından çıkarılarak bu konudaki istifhamlar giderilmektedir.

Komasyon müzakerelerinde yoğun şekilde üzerinde durulan ana sorun alanları şunlardır: “Gerekli olduğu hâllerde zaruret sınırında dahi hukukçu bilirkişiye başvurulamaması (I), uygulamada ve kimi hukuk düzenlemelerinde rastlanmasına karşın tüzel kişinin bilirkişi olarak seçilebilmesi ve bağlı sorunlar (II), oluşturulan kurulların tarafsızlık ve bağımsızlık unsurlarını etkileyecek derecede idareyle bağlantılandırılması (III), bilirkişi hatalarına karşı dava düzeni dışında farklı bir itiraz mekanizmasının getirilmesi (IV).”

Yargılama hukukunun temel tartışma konusu olan hukukçu bilirkişi sorununda şu düşünce de dile getirilmiştir:

“Davaya uygulanacak hukuku belirleme ve anlaşmazlığın nitelendirmesini yapma görevi, hakime aittir. Bu görev, devredilemez (Any. m. 6, 9, 138). Saf-(pür) hukuk sorunlarında bilirkişiye başvurulamaz (HMK. m. 33, 266/1.c.2, m. 279/4). Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının, “hukukçunun bilirkişi olarak görevlendirilemeyeceği” yönündeki hükümlerinin dayandığı temel, budur.

Hukukçunun hiçbir şekilde bilirkişi seçilemeyeceği yönünde mutlak bir sınırlamanın (hatta yasağın), çeşitli davaların bünyelerinde barındırdıkları ve bazan soyut olarak öngörülemeyen, kendine özgü zorluklarla bağdaştığı söylenemez. Sözgelimi halen yürürlük gücü olan, eski hukuka tabi vakıf ve ferâiz (miras) sorunlarında, mahiyetleri itibarıyla hukuki olmasına karşın hâkim, uzman hukukçuya başvurmaksızın kendi bilgisiyle sonuca ulaşamaz. Kezâ bir tenkis davasında, ilgili hukuka yabancı bir bilirkişi, salt-teknik bilgileriyle yeterli bir rapor tanzim edemez. Aynı şekilde, ölüm veya iş göremezlik zararları, sadece aktüeryal bilgi ve yetenekle belirlenemez. Denkleştirme, indirimde sıra, varsayım realizasyonları ve benzer sorunlar, hesap incelemesinin kaçınılmaz öğeleri olup bunlar olmaksızın tazminat metriği verileri, hükme esas alınacak bir rapor tanzimini mümkün kılmaz (Any. m. 19/son, TBK. m. 55.c.1). Örnekler çoğaltılabilir. İlke (sınırlama) ile istisna (esneklik), yargı uygulamalarıyla istikrar kazanacaktır. Kuralı esnetecek, yargıda yeni bir sorun alanının oluşmasını önleyecek ölçülü bir istisnanın getirilmesi şarttır. İlke olarak doğru olan, hukukçunun bilirkişi seçilememesi kuralını tamamlayacak ölçülü istisna (Tasarının 3/3 hükmüne ve ilgili diğer hükümlerine ilaveten) “Şu kadar ki anlaşmazlığa uygulanacak hukukun bilgisi olmaksızın, yalnızca teknik bilgi ile raporun tanziminin mümkün olmadığı hallerde bu kural uygulanmaz.” olmak gerekir.

Öte yandan raporun tanzimine etkili verilerin hakim tarafından önceden somutlanması, ihsası rey anlamına geleceğinden teknik verilerle sıkı bağlantılı hukukun rapora imtisası, ancak uzman hukukçu tarafından gerçekleştirilebilecektir. Evlenme şansı veya hatır taşımacılığı indirimi ve benzeri ön sorunlar bu kapsamdadır. Daha ötesi, gerek birden çok mevzuatın çatıştığı ve gerekse ilgili hukukun ancak bir otoritenin içinden çıkabileceği denli karmaşık olduğu hallerde hukukçu bilirkişiye başvurma zorunluluğuna özellikle işaret olunmaktadır (Prof. Karayalçın, Yaşar. Bilirkişi ve Hakem Odaları Birliği” ... Kanun Taslakları, Ank.2001). Esasen sorun, bir yönüyle hukuk öğretimi (I), iş (dava) yükü (II) ve uzmanlık yargısı (III) (İhtisas Mahkemesi) sorunudur. Yabancı hukukla mukayese ve resepsiyon ilişkisi bu bağlamda ele alınabilir. Sözgelimi adil yargılanma standardı yüksek herhangi bir ülkede, günde 50 davaya (işe) bakan hakim (mahkeme) örneğini bulmak zordur.

Belirtelim ki görevlendirme ara kararında “neden istisna kuralının uygulandığı”nın yeteri derecede gerekçelendirilmesi, bu alanda bir istikrarın oluşması bakımından önemlidir. Bu bağlamda Tasarının 3/6 hükmüne “hukukçu bilirkişinin niçin görevlendirildiği” hususunun eklenmesi uygun olur.

Dile getirilen bu anlayış, doğru olan kurala, hayatın olağan akışından kaynaklanan ve yargıda tıkanmayı önleyen, adil yargılanma amacına hizmet eden bir felsefe (zaruret) temelinde konumlanmaktadır.” Komisyon, bu görüşü paylaşmamış ve Tasarıdaki düzenlemeyi benimsemiştir. Müstakil bir kanun niteliğinde olan bu düzenlemenin geçiş sürecindeki gözlemlere göre daha da olgunlaşacağı açıktır.

Komisyonumuzda yapılan çalışmalar sonunda, maddeler üzerindeki değişiklikler ve kabuller aşağıdaki şekildedir.

Alt komisyon metninin 1 ila 5’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 6’ncı maddesi; özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek görevinin bölge kurullarına verilmesi amacıyla Daire Başkanlığının görevleri arasından çıkarılmasını öngören önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 7’nci maddesi, bilirkişilik bölge kurullarına, vergi mahkemelerinde görev yapan bir hâkimin de katılmasını sağlamak amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 8’inci maddesi; özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek görevi bölge kurullarına verilmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 9 ila 11’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Yargı mercilerinin ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanında bulunduğu yer bölge kurulunun veya diğer bölge kurullarının listelerinde bilirkişi bulunmaması hâlinde liste dışından görevlendirme yapılabilecektir. Beş yıl fiilen kendi alanında çalışmış olmak şartının liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından aranmayacağına ilişkin önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde alt komisyon metninin 12’nci maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 13’üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bölge kurulları, bilirkişileri ve bilirkişi raporlarını idari yönden denetleyecek, bilirkişi raporlarında yer alan özel ve teknik bilginin yeterliliği konusunda esas yönünden herhangi bir denetim ve inceleme yapamayacaktır. Bölge kurulları tarafından yapılan idari denetim sonucunda, bilirkişilik mevzuatında belirlenen süre şartına uyulmaması gibi ilke ve yükümlülöklere aykırı davranıldığıının tespiti hâlinde

Kanunda öngörülen müeyyideler uygulanacaktır. Bu hususun açıklığa kavuşturulması amacıyla verilen önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde alt komisyon metninin 14'üncü maddesi değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 15 ila 27'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 28'inci maddesi; 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 11'inci maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen (g) bendinde yer alan “ve özel sektör” ibaresinin çıkarılması ve Başkanın görev tanımının buna göre belirlenmesi amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 29 ila 37'nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 38'inci maddesi, bilirkişilikle ilgili mevzuata uygun davranmayan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının bakımından kınama cezası yerine uyarma cezası verilmesi amacıyla verilen önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 39'uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 40'ıncı maddesi; kamulaştırma işlemi tesis edilmeden yapılan fiili ve hukuki el atmalarla ilgili düzenleme, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun geçici 6'ncı maddesinde düzenlenmesi nedeniyle söz konusu hükmün bu maddede düzenlenmesi amacıyla maddenin son fıkrasının madde metninden çıkarılmasını öngören önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metnine 41'inci madde olarak kamulaştırma işlemi tesis edilmeden yapılan fiili ve hukuki el atmalarla ilgili açılacak bedel tespiti ile tam yargı davalarında da Kamulaştırma Kanununun 15'inci maddesinde düzenlenen bilirkişiliğe ilişkin hükümlerinin uygulanması amacıyla yeni madde ihdasına ilişkin verilen önerge Komisyonumuzca kabul edilmiş ve 41'inci madde olarak ihdas edilmiştir.

Alt komisyon metninin 41 ve 42'nci maddeleri, 42 ve 43'üncü maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yargı mercilerinin ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanında bulunduğu yer bölge kurulunun veya diğer bölge kurullarının listelerinde bilirkişi bulunmaması hâlinde liste dışından görevlendirme yapılabilecektir. Beş yıl fiilen kendi alanında çalışmış olmak şartının liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından aranmayacağına ilişkin önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde alt komisyon metninin 43'üncü maddesi, 44'üncü madde olarak değiştirilerek kabul edilmiştir.

Alt komisyon metninin 44 ila 49'uncu maddeleri, 45 ila 50'nci maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Yargı mercilerinin ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanında bulunduğu yer bölge kurulunun veya diğer bölge kurullarının listelerinde bilirkişi bulunmaması hâlinde liste dışından görevlendirme yapılabilecektir. Beş yıl fiilen kendi alanında çalışmış olmak şartının liste dışından görevlendirilecek bilirkişiler bakımından aranmayacağına ilişkin önerenin Komisyonumuzca kabul edilmesi neticesinde alt komisyon metninin 50'nci maddesi, değiştirilerek 51'inci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 51 ila 56'ncı maddeleri, 52 ila 57'nci maddeler olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarı oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri görüşmeler sırasında ve yapılan değişiklikler doğrultusunda redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Ahmet İyimaya</i> Ankara	Başkanvekili <i>Hakkı Köylü</i> Kastamonu (Toplantıya katılamadı)	Sözcü <i>Serap Yaşar</i> İstanbul (Son toplantıya katılamadı)
Kâtip <i>Adnan Boynukara</i> Adıyaman	Üye <i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Necati Yılmaz</i> Ankara (Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhi eklidir)
Üye <i>Mahmut Poyrazlı</i> Balıkesir	Üye <i>Namık Havutça</i> Balıkesir (Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhi eklidir)	Üye <i>Yılmaz Tunç</i> Bartın (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mizgin Irgat</i> Bitlis (Son toplantıya katılamadı)	Üye <i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cahit Özkan</i> Denizli
Üye <i>Cemal Okan Yüksel</i> Eskişehir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Gökdağ</i> Gaziantep (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Sabri Öztürk</i> Giresun
Üye <i>Celal Adan</i> İstanbul (Son toplantıya katılamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir (Son toplantıya katılamadı)	Üye <i>Ömer Süha Aldan</i> Muğla (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>Murat Göktürk</i> Nevşehir
Üye <i>Hilmi Bilgin</i> Sivas	Üye <i>İbrahim Halil Yıldız</i> Şanlıurfa (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Aycan İrmaz</i> Şırnak (Toplantıya katılamadı)
	Üye <i>Bedia Özgökçe Ertan</i> Van (Muhalefet şerhimiz vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞI'NA

Komisyon gündeminde bulunan Bilirkişilik Kanun Tasarısı hakkında değerlendirme, eleştiri, itiraz ve katkılarımız aşağıda sunulmaktadır.

Bilirkişilik Kanun Tasarısı komisyon gündemine geldiği günden bu yana, STK'lerden akademisyenlere, yargı mensuplarından bürokratlara değin çeşitli çevreler tasarının ortak bir ifade ile bilirkişiliğin ticarileşmesine olanak sağlayan düzenlemeleri içerdiğini söyleyegelmişlerdir. Öyle ki Komisyon Başkanı Sayın Ahmet İyimaya dâhil, iktidar cephesinden dahi bu noktaya hak verilmiş, düzenlemenin bu durumun ortadan kaldırılacak şekilde yeniden ele alınması gereği ifade edilmiştir. Bilirkişiliğin bir pazara dönüşmesinin önünün açılması ve 'fiili durumun' bu yasa ile disipline edildiğine işaretle aslında bir tekelleşmenin zeminin hazırlanması bu süreçte en çok dikkati çekilen husus olmuştur. Ancak tasarı alt komisyon safhasında yeterince tartıştırılmamış, mevcut durumda hayli örselenmiş bulunan toplumsal adalet duygusunun rehabilitasyonu için büyük fırsatları içerebilecek bu tasarı hakkında tarafların görüşlerine gerekli ihtimam gösterilmemiştir ve ana komisyon safhasında ise alt komisyonun yeterli çalışmayı yapmış olduğu ön kabulü ile tasarıya yine gerekli zaman ayrılmamış, muhalefet edilen noktalar görmezden gelinmiştir. Alt komisyon faaliyetleri sonucunda vermiş bulunduğumuz kapsamlı muhalefet şerhinde önermiş bulunduğumuz, dikkati çektiğimiz noktalar, toplumsal fayda gözeten tekliflerimiz de esas komisyonda yine benzer bir tutum ile karşılanmış ve tasarı tüm açıkları, tartışmalı durumu ile komisyondan geçirilmiştir. Böyle olunca komisyon başkanının nihai yaklaşımı da şahsının başta ifade ettiği gerekliliklere karşılık gelmemiştir.

Tasarının Bilirkişilik faaliyetlerini ticarileştirebilecek bir düzenlemeyi içerdiğini ifadeyle ortaklaşılın noktada ise bilirkişiliğin özel hukuk tüzel kişilerince yapılmasının önüne geçilmesi değil durumun sorumluluğunun başka bir organa devri şeklinde bir 'çözüm' geliştirilmiştir. Böyle olunca bilirkişiliğin bir meslek olarak icrasının önünde hiçbir engel bırakılmadığı gibi, komisyon toplantılarında bu eleştirilere cevaben gerek Adalet Bakanı gerek onun bürokratlarınca sürekli olarak ifade edilen 'fiili duruma' göre az sayıda da olsa mevcut özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetleri yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur. Bu da iktidarın mevcut düzenlemelerin açıklarından istifade edilerek yaratılan fiili durumlara yasal zeminler hazırlama alışkanlığının bir örneği daha olarak Adalet Komisyonu hanesine yazılmıştır.

Alt komisyon çalışmalarına karşı vermiş olduğumuz geniş muhalefet şerhinde ve buna paralel olarak üst komisyon aşamasında vermiş olduğumuz değişiklik önergelerinde ifade ettiğimiz gibi:

- Bilirkişilik faaliyetleri ancak ve ancak gerçek kişilerce yürütülebilmeli (2/b).
- Tasarıda adı geçen 'temel eğitim' hiçbir şekilde bilirkişilik faaliyetlerinin esaslarına ilişkin olmamalı (2/e),
- Hukukçu bilirkişilik reel durum dikkate alınarak gerekçeli olarak olanaklı kılınmalı (3/3),
- Aynı konuda ek bilirkişi raporu mutlak hüküm değil yine gerekçeli olarak ek raporun yolu açılmalı (3/7),
- Tarif olunan Bilirkişilik Danışma Kurulu bir üst kurul olarak tasarlanmalı (4/1) ve ayda en az bir defa toplantı gerçekleştirmeli (4/7)
- Buna bağlı olarak Bilirkişilik Danışma Üst Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı yetkisinde bulunan tüm yetkiler devralmalı (5)
- Bilirkişilik Daire Başkanlığı'nın yetkileri değil sorumlulukları olmalı ve bu sorumluluklar Bilirkişilik Danışma Üst Kurulu ve Bölge Kurullarının sekretarya hizmetleri ile sınırlı olmalıdır (6).

Yukarıda belirtilen itirazlarımız bilirkişilik kanun tasarısının ana hatları itibarıyla gözden geçirilmesi elzem olan belirleyici maddelerine ilişkindir. Kurulması muhtemel bir bilirkişilik pazarı, tasarının bu hali ile su götürmez bir gerçektir ve önüne geçilmesi gereklidir. Fakat tasarının geline nokadaki güncel halinde buna karşılık gelecek herhangi bir düzenleme yapılmamış, muhalefetimiz dikkate alınmamış, önergelerimiz kabul olmamış, mutabık kalınan açıklar konusunda da bir adım atılmamıştır. Bununla beraber tasarı özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişilik yolunu açarken bu konuda belirleyici olarak ilk etapta Adalet Bakanlığı'na bağlı olacak Bilirkişilik Daire Başkanlığı'nı işaret ederken üst komisyon bu yetkiyi Bilirkişilik Bölge Kurullarına devretmiştir. Bu da ticari bir kimliğe bürünecek bilirkişiliğin, yargının da geldiği durum göz önünde bulundurulunca o ya da bu şekilde yürütmenin kontrolünden çıkması karşısında atılmış bir adım olarak dikkati çekmektedir.

Tasarı bu hali ile bizim de mevcut bir ihtiyaç olarak ifade ettiğimiz bilirkişilik düzenlemesinin karşılığı olmaktan çok başka sorulara mahal verecek, yargı sisteminde tıkanmalara yol açacak ve birçok diğer alanda olduğu gibi yargıda da bir sektörleşmeyi getirecektir. Bilirkişilik sisteminin gözden geçirilmesi, düzenlenmesi ve bir sistematik içinde yeniden yapılandırılmasına duyulan ihtiyaç bu tasarı ile giderilmeyecek, tasarı bu hali ile başka ihtiyaçlar doğuracaktır. Alt komisyon çalışmaları neticesinde sunduğumuz muhalefet şerhi kapsamında bulunan tavsiyelerimiz dikkate alınmadığından alt komisyon muhalefet şerhimizi de kabul edilen önergeler çerçevesinde güncelleyerek yinelemek sureti ile muhalif olduğumuzu arz ederiz.

Tanım itibariyle özel ve teknik bilgiyi gerektiren konularda oy ya da görüş bildirmekle sınırlı biçimde gerçekleştirilen bir faaliyet, meslek olmaktan ziyade, meslekî verilerin somut bir plânda ifade edilmesi, bir mesleğin türevi ya da yansıma biçimi olarak ifade edilebilecek olan bilirkişilik müessesesi, yargı işleyişi açısından yaşamsal bir anlam ihtiva etmektedir. Hâkimin adil bir karar verebilmesi için gerekli temeli oluşturacak olguların saptanması aşamasında temel tespitlerin yapıldığı aşama olarak tarif edilebilecek bu alan belki de yargı işleyişinde anahtar konumdadır. Bu noktada yaşanabilecek yanlışlıklar da öncelikle taraflar bakımından hak arayışını akamete uğratabilecek sonrasın da ise toplumsal olarak adalet duygusu bakımından yıpranmalara sebep olacaktır. Ne kademedede olursa olsun, yargıyı içerecek hiçbir düzenleme adalet duygusunu görmezden gelmemelidir. Bu açıdan, hali hazırda bir düzensizlik içinde ifa olunan bilirkişilik görevinin bu kanun tasarısı ile başta eksikliklerinin ve düzensizliklerinin giderilmesi, bir standarda kavuşturulması ve sonuç olarak ulusal ve uluslararası kamuoyunda yargı bağımsızlığı bakımından içinde bulunduğumuz durumun temize çıkarılması amacına hizmet etmesi gereği gözden kaçırılmamalı ve tüm düzenlemeler bu gereğe yönelik adımlar olarak tasarlanmalıdır.

Adalet duygusunun gözetilmesi ve vatandaş düzeyinde yargıya güvenin (yeniden) tesisi ancak bu yolla mümkündür. Sistemin doğurduğu sorunlarının çözümü, farklı yorumlara ve sorunlara gebe metinler yolu ile mümkün değildir. Bu yöntem ancak ve ancak tarihsel sorumluluk içeren bir görevden tarihsel bir eksiklik ile sonuçlanacak bir şekilde imtina etmeyi getirir.

Bilirkişilik evrensel değerlerden ayrı düşünülemez bir faaliyet alanı olarak ve yukarda saydığımız önem çerçevesinde tartışmasız, bağımsız bir yapı içinde konumlandırılmalıdır. Yargısal alana özgü bir işlev üstlenen bilirkişilik bu açıdan **yürütme ile değil yargı ile ilişkilendirilerek** tesis edilmelidir. Bu açıdan bunun bir *hizmet* değil *görev* olarak tahayyülü daha yerindedir. Bu anlamda bilirkişilik faaliyetinin bir kamu görevi olarak tarifi de en az diğer hususlar kadar önem teşkil etmektedir. Bilirkişilik bahsinde yürütmenin herhangi bir dahli olacak ise bu ancak ve ancak böyle bir yapının doğal ya da dolaylı olarak bir kazanç kapısına dönüştürülmesi, ticari bir faaliyet alanı olmasının önünün alınması olarak belirlenebilir. Bunun ötesinde en ufak bir belirleyici yetki, bağımsızlığa gölge düşürecek, bağımsızlığı şaibeli raporlar doğrultusunda alınan kararların sorgulanmasına ve doğal olarak yargıya güvende derin yaralara yol açacaktır

Bilirkişilik Kanun tasarısı bu bakımdan andığımız tanım karşısında tasarıda yer verildiği hali ile esasında tam olarak bir tezatın metnidir. Tasarı bu hali ile çözüm olmaktan ziyade çözüm ihtiyacı yaratan bir düzeni önermektedir.

2015 AB Türkiye İlerleme raporunda ifade edildiği üzere ‘*Bilirkişilik sistemi, hâlâ paralel bir adli sistem olarak ve genel kaliteyi iyileştirmeden işlevini sürdürmekte*’ iken yargı sisteminin hâkimlerin ihtisaslaşmasına engel teşkil eden ve iş yükü bakımından orantısız bir trafiğe sahip yapısı nedeni ile bilirkişilik müessesesinin güçlendirilmesi, bilirkişilerin hâkimlere ikame edilmesine mahal vermeyecek şekilde gerçekleştirilmelidir. İhtisaslaşamamış hâkimlerin işlerini bilirkişilere yıkarasına,

gereğinden fazla ve her durumda bilirkişilere başvurması uygulamada gelenekselleşmiş olsa da bunun sorunsal niteliği gözden kaçırılmamalı ve bu tasarının bu duruma çözüm arar nitelikte olması gerekmektedir. Adli iş yüküne bulunacak çözümleri, kanunun izahta yetersiz kaldığı ve açık bıraktığı noktalarda, sistemin taraflarının fiili olarak kendi çabaları ile çözmelerini beklemek kanun yapma mantığına aykırılık teşkil ettiği gibi uzun vadede iyileştirilmesi imkânsız yaralara sebebiyet verebilecektir. Öyle ki yargı işleyişindeki aksaklıklar ve buna bağlı şaibeler insan hakları ihlalleri ile sonuçlanabilecek mahiyette olduklarından gündelik siyasetin böylesi düzenlemeleri araçsallaştırması, ötelemesi ve manipüle etmesi siyasi etik bağlamında da sorunludur. Bahse konu tasarının AB-Türkiye müzakereleri bakımında önemi bir sır değilken, tasarının geçirilircesine ve iktidarın otoritesini tahkim edercesine düzenlenmesi, ne temel haklar bakımından bir çözümü ne diplomatik müzakereler açısından bir özeni içermektedir. Buna ek olarak yargı bağımsızlığının tartışmaya açıldığı bir ortamda, her ne kadar ‘takdiri delil’ sayılsalar da, davaların gidişatına büyük oranda şekil veren bilirkişi raporlarının, doğrudan yürütme erkinin güdümünde tutulması hiçbir şekilde bağımsızlık mevhumu ile açıklanamaz.

Sonuç olarak bu tasarının mantığı için genel geçer bir analiz yapmak gerekirse: **Bilirkişiliğin düzenlenmesine ihtiyaç vardır ve fakat bu ihtiyaç doğrudan bilirkişilik müessesinden kaynaklı değildir.** Bilirkişilik sorunu adli sistemin çıkmazlarından yükselmiş bir sonuç-sorundur. Bu sonuçların ilk etapta kaynaklarının ele alınması gerekmektedir. Hak arayışına mecbur bırakılan yurttaşlar, adliyelerdeki iş yükü, hakimlerin ihtisaslaşamaması, bunlara bağlı olarak artan dava dosyaları ve uzayan dava süreleri bu sorunlardan sayılabilir. Bu sorunların giderilmesi için atılabilecek adımların sadece bir tanesi bilirkişilik müessesine ilişkindir, sair çözümler ülkede yerleştirilecek toptan bir adalet mevhumu ve yönetim anlamında çıkar odaklı değil kamu yararı saikleri ile hareket etmek yolu sonucunda mümkündür. Bilirkişilik aygıtının, sistemin açmazlarına çözüm getirmesi beklenen bu tasarıda tarif olunan biçimi, sistemin açıklarından istifade etmeyi getirecek bir nitelik taşımaktadır. Şirketleşme, taşeronlaşma, idareye bağımlı bir yargı inşası ve kararların manipülasyonu da buna bağlı sonuçlardan sayılabilir.

Yinelemek gerekirse, 2015 AB ilerleme raporunda noksanlığına işaret edilen bilirkişilik yasası, bir ihtiyaç olarak önümüzde durmaktadır. Ancak tasarının bu hali açık bir şekilde AB’nin işaret ettiği eksikleri gidermek için kelimenin tam anlamı ile göstermelik mahiyettedir. Şüphesiz ki AB böylesi bir noksanlığı alelade bürokratik bir noksanlık olarak ifade etmemektedir. Bu eksiklikler, hak ihlalleri ve adli süreçlerin doğurduğu muhtelif sorunlara atıfla altı çizilen sorunlardır ve işaret edilen eksiklik bilirkişiliğin *tarafsızlığının* tahkim edilmesi çağrısını içermektedir. Kaldı ki böyle bir çağrıya bağlı kalmaksızın, bu durum evrensel bir ilke olarak kendi gerçekliği ile karşımızda durmaktadır. Bu açıdan bu yasanın toplumsal fayda niyeti, siyasal çıkar niyetinin gölgesinde kalmaktadır.

Tasarının maddeleri ile ilgili katkılarımız ve eleştirilerimizi bahisten hemen önce söylenmesi gereken önemli bir şey ise alt komisyonun müzakere usulüne ilişkindir. Komisyon toplantıları geçirilircesine, kendisine tevdi edilen bu görevi

şeklen tamamlamak üzere hızlı bir şekilde çalıştırılmış olup, yer yer katılımcıların yorumlarına doğrudan milletvekilleri tarafından verilen tepkiler, yine katılımcıların da söz hakkına şeklen alan açılıp kulak verilmemesi alt komisyonun çalışma biçimindeki eksikliklerdir.

Bu kanun tasarısının tabii amacı bilirkişilik faaliyetlerine, sürecin işleyişi ve tesisine dair bir standart getirmek olmalıdır. bunun yanı sıra böylesi bir standardın bilirkişiliğin kamu görevi vasfından da uzak olmaması gereklidir. Ancak yukarıda andığımız tüm bu görüşler ışığında ele alındığı taktirde, bahse konu tasarının **2. maddesinin b bendi** örneğinde görüldüğü gibi kanunun uygulanmasında yetkilendirilmesine imkân tanınan özel hukuk tüzel kişilerinin varlığı ile sistemin iyileştirilmesinden çok sakatlanması söz konusudur. Bu maddenin yoruma açık yapısı, bilirkişiliğin tecimsel bir faaliyete dönüştürülebileceği yorumunu da mümkün kılmaktadır. bu bakımdan daha net bir ifade ile bilirkişiliğin kamu görevi olarak yeniden tarifine ihtiyaç vardır. Alt komisyon müzakereleri esnasında iktidar partisi vekillerinin ifade ettiği ve kanunlar genel müdürlüğünün de teyit ettiği hali ile *‘uygulamada zaten var’* şeklinde bir yaklaşım ile bilirkişiliği özel hukuk tüzel kişilerinin de kapsandığı bir yasa ile düzenlemek bu açıdan sakıncalıdır, üstelik yukarıda anıldığı üzere bağımsızlık ve kamu görevi niteliklerinden uzak kalmak bir yana şirketleşme ve buna bağlı olarak tekelleşme riskleri de söz konusudur. Yine **2. maddenin e bendinde** ifade edildiği üzere ‘bilirkişilik faaliyetleri öncesi verilen temel eğitim’ muğlak bir tanımlamadır. Öyle ki bilirkişilerin kendi alanlarında uzman olan kişiler olduğu düşünülecek olursa, bu eğitimin nasıl bir eğitim olduğu açıkça ifade edilmelidir. Sözgelimi bu eğitim basit bir işleyiş eğitimi olmayacak ise bu eğitimin kimler tarafından ne amaçla verileceği de belirtilmelidir.

Kanun tasarısının **3. maddesinin 1 fıkrasında** bilirkişinin görevini yerine getirirken *‘dürüstlük kuralları çerçevesinde, bağımsız, tarafsız ve objektif’* olması gereğinin altı çizilmiştir ancak bunun esaslarına ve kıstaslarına dair bir ifadeye yer verilmemiştir. Yine **3. maddenin 3. fıkrasında** yer yer verildiği şekli ile *‘hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz’* ifadesi reel durum göz önünde bulundurulmaksızın tasarlanmış görünmektedir. Zira hakimlik mesleğinin kapsamında bulunan hukuki bilgi söz konusu dahi olsa girişte andığımız sisteme dair sorunlar nedeni ile hakimlerin kasıtlı kasıtsız bilirkişi ihtiyacı söz konusudur. Diğer bir deyişle ifade etmek gerekirse, hukukçu bilirkişilik yargının mevcut sorunlu durumunun bir neticesi olan bir ihtiyaca karşılık gelmektedir. Tasarının düzenlediği hali ile şayet hakimler hukuki hesaplamaları kendileri yapmak durumunda kalacaklar ise, halihazırda yargı personelinin şikâyetçi olduğu iş yükü katlanmış olacaktır. Dolayısıyla da adalet arayışı bakımından aksaklıklar yaşanabilecektir. Şayet hukukçu bilirkişiliğin önüne geçilmek isteniyorsa bu adımdan önce hakimlik müessesinin geliştirilmesi, adalet sisteminin işlerlik kazanması gerekmektedir. Öte yandan bu duruma 1981 yılında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’na (HUMK) giren, 2011 yılında da tahkim edilen ‘hukukçu bilirkişi yasağının’ bugüne dek uygulanamamış olması da altını çizdiğimiz durumun bir teyidi olacaktır. Konuya ilişkin bir yaklaşım ise, hakimın hukuk formasyonu olan ve hakimle aynı dili konuşan bir hukukçu bilirkişiden yardım almasının doğal ve

faydalı olduğu yönündedir. Bu açıdan ilgili maddenin fiili duruma ile ilişkisi irdelenmelidir. Komisyon toplantılarında muhalefet edilen muhtelif konularda iktidar mensuplarının *'uygulamada zaten var'* şeklinde açıklama getirdiği konular ile beraber, uygulamada olan ancak uygulanamayan bu durumu da göz önünde bulundurmamak gerekmektedir. Zira kanun yapma mantığı böyle bir açıklamadan ziyade işlerliği olan düzenlemeler yapmak, yanlış işleyenleri de düzeltmeyi gerektirir. Yanlış işleyen, işlemeyen şeylerin hukuki kapsama kavuşturulması, sistemin araçsallaştırılmasıdır.

Benzer şekilde **aynı maddenin 8. fıkrası** *'Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi veya bu sisteme entegre bilişim sistemleri ya da yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamayacağına'* hükmederken bilirkişilik kısıtlamaları getirmektedir ancak sistemin ana sorunu burada yine görmezden gelinmektedir ve adli iş yükü bakımından bir tedbir söz konusu değildir. Buna ek olarak bilirkişiliğe kabul esaslarının belirlendiği **10. maddenin 3. fıkrası**, hukukçu bilirkişilik tartışmasında diğer bir hüküm ile hukuk dışında bir uzmanlığını belgeleyemeyenlerin listeye kabul edilmeyeceğini belirtir. Bu da yine hukukçu bilirkişilik tartışmasında meselenin bütünlüklü olarak ele alınmadığının başka bir göstergesidir.

Tasarının **3. maddesinin 5. fıkrasında** bilirkişiler bakımından bir gizlilik yükümlülüğü getirmektedir ancak bunun ihlali açısından açıklayıcı bir ibare bulunmamaktadır. Bilirkişiler gizliliği ihlal durumunda herhangi bir cezai sorumluluk içinde olacaklar mıdır ve bu durumda ne tür yaptırımlar tasarlanmaktadır açıklanmaya muhtaçtır.

Tasarının **3. maddesinin 7. fıkrası**, aynı konuda bir kez rapor alınmasını *'esas'* olarak belirlemiştir. Bundan hareketle bu hükmün bir de istisnası olacağını anlamak mümkündür ancak bu istisnaların esaslarına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Hakim bilirkişi raporunun yetersiz olduğuna hükmedecek olursa hangi şartlarda aynı konuda ikinci bir rapor talep edebilecektir? Bu esas mutlak bir hükme mi işaret etmektedir? Bu anlamda açıklamaya muhtaç bir durum daha söz konudur ve bir istisna tanzimi şarttır.

Tasarının düzenlemeyi vadettiği üç yapı söz konusudur: Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları. Bu yapılar, tasarımları itibarıyla yürütme ve yargının kesişimi sayılabilecek ve hatta idari yapıya yargı işleyişinin adımlarından bir tanesinin üzerinde bir konum sağlayan bir nitelik taşımaktadır. Bilirkişiliğin tarafsızlığının adli süreçteki önemini yinelemeksizin ifade etmek gerekirse, tasarının **4. madde** ile saydığı Danışma Kurulu ilk bakışta geniş bir temsiliyete sahip bir yapıdır, öyle ki buradaki amacın geniş katılım olduğu inancı ile kimi kurumlar kendilerinin de temsil edilmesini talep etmişlerdir ancak durum yine görüldüğü gibi değildir. İlk olarak sayılan kurumlar kadar sayılmayan kurumlar söz konusudur ve buna dair bir kriter zaten söz konusu değildir. İkinci olarak ise Bilirkişilik Danışma Kurulu adı ile oluşturulacak yapı kelimenin tam anlamı ile tartışma götürmeksizin *kadük* bir yapı olarak karşımızdadır. 28 kişilik bu kurul yılın belirli zamanlarında toplanıp belirli kararlar alıp, belirli incelemeler ışığında ancak ve ancak kimi tavsiyelerde bulunabilecektir. Gelgelelim bu tavsiyelerin herhangi bir

edimi ya da yaptırımı olmayacaktır. Bu açıdan Danışma Kurulu olarak tasarlanan yapının gereği sorguya açıktır, bunun yanı sıra böyle bir yapının tasarlanma amacı da şüphe taşımaktadır. Tasarıda dikkat çektiğimiz temel risklerin bu kurulun çeşitliliği ile peçelenmeye çalışılması ihtimali akla uzak değildir. Baştan sonra yetkisiz ve sorumluluksuz bir organın bu tasarıda yer alması başka hiçbir şekilde izah edilebilir değildir. Bu yapı, tasarının geçmiş halindeki ‘üst kurul’ olarak görevlendirilmediği sürece benzer sorulara sorulmaya devam edilecek, bununla da kalmayıp yürütmenin adil bir sistem inşası konusundaki tavırlarına bir şaibe daha ekleyecektir. Son olarak Danışma Kurulu’nun bu hali ile tamamen bağımlı olduğunu da hatırlatmak gerekecektir.

Yaptırım gücü olmamasına rağmen başkanlığını Adalet Bakanlığı müsteşarının yapacağı bu kurul bu hali ile bile neden yürütmenin idaresine tutulmaktadır gibi bir soru da sormak imkân dahilindedir. En açık soru ifadesi ile: Bu kurul bilirkişilik faaliyetleri bakımında hangi gerçek işi üstlenecektir?

Bilirkişilik Danışma Kurulu’na başkanlık edecek Adalet Bakanlığının, bilirkişilik faaliyetleri ile ilgili belirleyiciliğinin, önceki satırlarımızda ifade edilen tüm açıklar, riskler ve kasıtları ile beraber tasarının **6. maddesinde** tarif edilen Bilirkişilik Daire Başkanlığı marifet ile sağlanması planlanmaktadır. Esasen Danışma Kurulu’na verilmesi uygun olan yetkiler Daire Başkanlığı elinde tutulmuş, başkanlık bu anlamda bilirkişilik müessesinde yürütülecek tüm faaliyetler noktasında bir komiser gibi hareket edecektir. Yargıya değgin bir anlam ihtiva eden bilirkişilik hususunda başta söylediğimiz gibi, idarenin ancak ve ancak bir nedenle dahli söz konusu olabilir o da bu görevin ticarete konu olmasının önüne geçmektir. Fakat tasarı, tarif ettiği konularda, üstünde çalışılan tek noktanın tam da bilirkişiliğin inşaat ve medya sektöründe yaşanan tekelleşmenin aracı haline getirilmesi olduğu izlenimi vermektedir.

Komisyon görüşmelerinde tasarı lehinde belirtilen görüşlerden bir tanesi, bilirkişiliğin pozitif bir eylem olduğu, bu bakımdan kim ya da hangi kurum buna dair bir raporlama yaparsa yapsın, sonucun bilimsel niteliğinden hareketle hiçbir şekilde bağımsızlığa ya da tarafsızlığa ilişkin bir şüpheyi mahal olmayacağını savunarak, bakanlık bünyesinde oluşturulacak daire başkanlığının bir kasıttan uzak olduğunu ifade etmiştir. Fakat birden fazla yoruma açık ve hatta tasarlandığı ifade edilenin dışında uygulamalara gebe metinler, yetkililerin iyi niyet beyanları ile müdafaa edildiği takdirde sistemin tıkanmaması imkânsız değildir. Kanun yapma mantığı gereği, hükümlerin işaret ettikleri açık ve sarıh olmalıdır, amaçları ve niyetleri bakımından tek bir şüpheyi dahi yer vermeyecek düzeltmelere açık olmalıdır. Bu açıdan, tasarının koşulsuz müdafaa bu bakımdan talihsizdir ve gündelik siyasetin kasıtları, ajandası ve hedefi doğrultusunda hareket etmek bunun bir göstergesidir. Sonuç olarak bu tavır en açık deyiş ile tam bir *müdafaa hamlesi* olarak karşımızdadır. Tasarının temellendirilmesi sonu gelmez ‘zaten’ ile başlayan cümleler ile yapılacaksa, bu tasarının gereğinin de izahı şarttır.

‘Zaten’ ile başlayan müdafaa cümlelerden birine daha örnek vermek gerekirse, yine tasarı lehinde ifade edilen bir yaklaşım, özel ya da kamu tüzel ya da gerçek kişiler fark etmeksizin, bilirkişilik faaliyetlerinde bulunabilmenin ön koşulunun ‘zaten’ bilirkişi siciline kayıt olmak olduğu ifadeleri ile şirketleşme ve tekelleşmenin önünün açılması ve yargı bağımsızlığı zaviyesinden ortaya konulan muhalefetin ‘yersizliği’ çelişmektedir.

Sicile kaydın belirleyicisi bakanlık iken ve bakanlığın hangi özel hukuk tüzel kişilerine yetki vereceği günümüz siyasal atmosferinde şüphe götürmezken, listelere güven duyulması çağrısı iyi niyetten öteye hiçbir şey ifade etmemektedir. Öte yandan liste dışı bilirkişi atamak da tasarı ile mümkün kılınırken, yetkililerin buna işaretlerle telaşa mahal olmadığını ifadeleri yine iyi niyetli bir yaklaşımdır ancak tasarı metni bakımından şaibeli. Tasarının bu açıdan ciddi noksanlıkları bulunmaktadır. Yargı işleyişinin önünü açmak, onu işler hale getirmek yürütmenin bir görevi, sorumluluğu olarak ele alınmalıdır, bir yetki olarak değil. Bu tasarı böylesi bir yetki toplamından menkul görünmektedir. Bu yetkilerin muğlak ifadelerle tanımlanması ise ayrı bir ağırdır.

Tasarı ile tarif olunan üç yapıdan sonuncusu olan Bilirkişilik Bölge Kurulları, Danışma Kurulu’na görece daha yetkili bir organ olup, Daire Başkanlığı’ndan bağışık değildir. Söz gelimi **Madde 8, 1. fıkranın ç bendinde** belirtildiği üzere bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılması bu kurullar yetkisindedir ancak bunun koşullarının belirlendiği organ, muğlak bir ‘performans değerlendirme’ şart ile Daire Başkanlığı’dır. Diğer bir muğlak ifade ise bilirkişiliğe kabul esasları arasında sayılan, **10. maddenin 1. fıkrasının d bendidir**. Alanında uzman olduğu kabul edilen bilirkişinin ne tür bir temel eğitimden geçmek koşulu ile listeye kabul edileceği belirtilmemiştir ancak kanun yapıcının iyi niyeti ile ‘basit bir raporlama eğitimi’ açıklaması getirilmiştir. Durumun ifadesinde açıklık, kanun yapma mantığı gereği diğer bir zaruriyettir.

Listeye kabul gibi listeden çıkarılma da benzer muğlaklıklar içerir. Tasarının **13. maddesinin 1. fıkrasının c bendinde** ‘etik ilkeler, güven duygusu sarsıcı tutum ve davranışlar’ gibi somut olmayan ifadeler ile bunların listeden çıkarılmak ile sonuçlanacağına hükmedilmiştir; **ç bendinde** ise 3. maddeye atıfla burada anılan ilkelere aykırılığın altı çizilmiştir ancak 3. madde de yine ‘dürüstlük kuralları’ gibi soyut bir ifadeyi tercih etmiştir. Kanun metninin özel metinler gibi yoruma açık ve zamana direnci olmayacak şekilde tasarlanması yanlışlığına burada bir kez daha düşünülmüştür.

Tasarı bu hali ile çözüm odaklı objektif bir yapıdan ziyade yargı alanında bir kontrolün aralarını çatmak amacı güdüyormuş gibi görünmektedir. Yargısal alana ile yürütme alanının çakışması bağlamında en ufak bir endişeye mahal vermeyecek yeni hükümlere ihtiyaç vardır.

Bütün bu görüşler çerçevesinde temel önerimiz, sistemin doğurduğu sorunlara göre çözümler üreterek sistemi yeniden üretmek değil, sistemin aksadığı noktaların tespiti konusuna eğilmek ve bunlara kalıcı çözümler bulmaktır. Bilirkişilik konusunda sorunlar olduğu gözden kaçmaz bir durumdur, fakat tasarının bu hali sorunu basit ve tekil bir sorun olarak ele alarak hareket etmektedir, bunun yanı sıra ileride yeni tasarılar ihtiyacı yaratacak düzenlemeler içermektedir.

Zeynel Emre

İstanbul

Namık Havutça

Balıkesir

Mehmet Gökdağ

Gaziantep

Cemal Okan Yüksel

Eskişehir

Necati Yılmaz

Ankara

Ömer Süha Aldan

Muğla

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye'nin yargılama sistemine bakıldığında en önemli sorunlardan birinin, adil yargılanma hakkını ve hak arama özgürlüğünü yakından ilgilendiren “bilirkişilik” konusu olduğu herkesçe bilinmektedir. Nitekim bu mesele yakın zamana kadar Avrupa Birliği'nin de gündeminde yer almış ve Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2015 İlerleme Raporu'nda hâkimlerin bilirkişilik müessesine gereğinden fazla başvurduğu, düşük kalitedeki bilirkişi raporları ve düşük ücretlerin sorun teşkil etmeye devam ettiği belirtilmiştir. Rapora göre bilirkişilik sisteminin gözden geçirilmesi ve bütünlüklü bir yasal mevzuat oluşturulması gerekmektedir. Türkiye hükümeti de AB'nin önerileri doğrultusunda bilirkişilik sistemindeki eksikliklerin tespit edilmesi için geçmişte birtakım girişimlerde bulunmuştur. Örneğin, Adalet Bakanlığı ile Avrupa Birliği arasında 2013-2015 yılları arasında “Geliştirilmiş Bilirkişilik Sistemi Eşleştirme Projesi” yürütülmüş ve projenin sonucunda bu alanda yaşanan sorunların çözümü için bilirkişilerin sertifikasyonu, eğitimi, denetimi ve performans ölçümlerinin yapılması, bilirkişilere yönelik düzenleyici ve denetleyici bir yapının kurulması ihtiyacı vurgulanmıştır.

Özetle, bilirkişilik konusuna ilişkin kapsamlı bir düzenlemenin gerekliliği tartışmasızdır. Hükümetçe hazırlanarak komisyona sunulan ve üzerinde görüşülen tasarının başlığına bakıldığında, söz konusu soruna çözüm getirileceği algısı oluşmaktadır. Ancak tasarı metni okunduğunda tasarının bu haliyle mevcut sorunları çözmek bir yana, daha çok soruna yol açacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Her şeyden önce belirtmek gerekir ki, kanun tasarısının adı içerdiği hükümlere uyarlık göstermemektedir. Tasarı, hukuk sistemi içerisinde dağınık vaziyette yer alan düzenlemelerin bir bütün altında toplanması, bilirkişiliğe ilişkin bazı temel standartların belirlenmesi, hukuki konularda bilirkişi atanmaması gibi hususları açısından olumlu gözükmemektedir. Tasarının adı, uygulamadaki tüm sorunları çözerek adil yargılanma hakkının sağlanmasının önündeki engellerden birinin aşılabacağı inancını getirse de, içerik bu tasarının da hükümetçe hazırlanan tüm diğer tasarılar gibi yürütmenin alanını genişleterek yargıya daha fazla hükmetme çabasını gözler önüne sermektedir.

Bilirkişilik müessesesi ile ilgili olarak herkesçe bilinen sorunların nasıl çözüleceği uzun yıllardır tartışılmaya devam etmektedir. Tasarı, bu tartışmaları gidermekten çok yeni tartışmalara yol açmıştır. Ayrıca tasarıda bilirkişilik kurumu tüm boyutlarına, sorunlarına ilişkin değil, daha çok bilirkişiliğin kurumsal yapılanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır. Ne yazık ki bu durum kanunu çıkarmadaki temel amacın, bilirkişilere amirlik yapması için Adalet Bakanlığı'na yani yürütmeye bağlı bir kurum yaratmak olduğunu düşündürmektedir. Oysaki temel amaç, yargılamanın bir unsuru olan bilirkişilik kurumunun diğer unsurlarla olan sorunları arasında neden-sonuç ilişkisi göz ardı edilmeden, uygulamada tartışılabilen sorunların çözümü olmalıdır.

Komisyon görüşmeleri sırasında tasarıya ilişkin birçok haklı eleştiri, önerge sunulmuş, ancak söz konusu önergeler iktidarın oy çokluğuna sahip olması, baskı kurma çabaları, tasarıyı kanunlaştırmaya yönelik aceleci tutumları ve daha fazla hâkimiyet kurma isteği nedeniyle reddedilmiştir. Farklı fikirlerin tartışılmadığı, akademik ve hukuki tartışmalardan çok siyasi kaygıların güdüldüğü komisyon toplantılarında görüşülen ve birçok temel hak ve özgürlüğü

görmezden gelip sadece devlet menfaatini gözeten bu yasa tasarısı tüm itirazlarımıza rağmen Adalet Komisyonu'nca kabul edilmiştir. Komisyonunda kabul edilen kanun tasarısının maddelerine ilişkin tespit ettiğimiz sorun alanları aşağıda yer almaktadır:

- **Tasarının 2. Maddesinin** (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tanımlarda, bilirkişiliğin kurumsal yapısının Adalet Bakanlığı bünyesinde oluşturulacağı anlaşılmaktadır. Ancak yargısal bir mekanizma olan bilirkişilik kurumunun diğer yargı organları gibi bağımsız olması gerekir. Bu nedenle herhangi bir yürütme organından bağımsız bir yapılanmanın sağlanabilmesi için bilirkişiler ile Adalet Bakanlığı arasındaki kurumsallık bağıni oluşturan maddelerin değiştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu bu husus, Bilirkişilik Daire Başkanlığını düzenleyen madde ve ilgili diğer maddelerde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Tasarıda en çok tartışılması gereken hususlardan biri de özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişiliğin yolunun açılmasıdır. Bilirkişiliğin tanımının yapıldığı (b) bendinde, özel hukuk tüzel kişileri de yer almaktadır. Bilirkişilik, yapısı gereği ancak gerçek kişiler tarafından yapılabilecek bir faaliyetdir. Her şeyden önce, uzmanlık, dürüstlük ve güvenilirlik, gerçek kişilere özgü, onları tanımlayıcı özelliklerdir. Bilirkişilik görevi, bir kamu görevidir; bilirkişi de bir kamu görevlisi konumundadır. Yine tevdi edilen görevi bizzat yerine getirme, yemin etme, sır saklama, sadakat ve özenle görevi ifa etme, yasaklılık ve ret kurumları, ancak gerçek kişiler bakımından işlerlik kazanabilir. Bunların dışında, bilirkişilik görevi, bir kamu görevidir; bilirkişi de, hem idare hukuku hem de Türk Ceza Kanunu anlamında bir kamu görevlisi konumundadır. Özel ve teknik bilgiye dayalı aydınlatma ve bilgilendirme yükümlülüğünün yerine getirildiği ve bu yüzden başkasına devredilmemesi gereken bir kamu görevi olan bilirkişiliğin tüzel kişilerce de yapılması bilirkişiliğin bu nitelikleriyle bağdaşmayacaktır. Özel ve teknik bilgiye sahip bilirkişinin şirket bünyesinde görev yaparken bilirkişilik görevini ticaret hukukunun teamülleri gereğince de bağımsız bir biçimde yerine getirmesi mümkün olmayacaktır. Ayrıca, özel hukuk tüzel kişilerine böyle bir görevin verilmesi, bilirkişilik alanında bir pazarın açılmasına ve yargının en önemli ayaklarından biri olan bilirkişiliğin rant aracı haline gelmesine neden olabilir. Kaldı ki; Tasarı'nın, bilirkişiliğe kabul şartlarını belirleyen 11. maddesinde de gerçek kişiler temel alınarak bir düzenleme yapılmış; tüzel kişiler bakımından ise, bu bağlamda durumun ne olacağına dair herhangi bir hüküm belirlenmemiştir.

Ayrıca, bilirkişilerin alanında uzman kişiler olduğu için bilgisine başvurulacak kişiler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, (e) bendinde yer alan temel eğitimin sadece bilirkişilik mevzuatına ilişkin eğitimi kapsadığı vurgulanmalıdır. Aksi takdirde, temel eğitimi alan ancak herhangi bir uzmanlığı bulunmayan kişilerin de bu eğitimden sonra bilirkişi olabileceği algısı doğabilir.

- **Tasarının 3. Maddesinin** 7. fıkrasında aynı konuda bir kez rapor alınmasının esas olduğu belirtilmiştir. Madde ile amaçlanan usul ekonomisini sağlamak ve yargılama sürelerini kısaltarak Türkiye'nin adil yargılanma hakkının ihlallerini azaltmaktır. Ancak söz konusu bu hüküm hukuk uygulamasına bakıldığında gerçekçi durmamakta ve ihtiyaçları karşılamaktan uzak gözükmektedir. Bu nedenle maddeye ilk rapor ile

giderilemeyen eksik bazı hususların bulunması, tarafların rapora itirazlarının bilirkişice değerlendirilmesi gibi hususlarda ilgili makamca gerekçesi belirtilmek suretiyle ek rapor alınması gerekebileceğine dair düzenleme getirilmesi gerekmektedir.

- Bilirkişilik Danışma Kurulu'nun düzenlendiği **4. Maddede** kurulun üye oluşumuyla ilgili düzenlemeye bakıldığında üyelerin pek çoğunun yargı mensubu olduğu görülecektir. Oysaki bilirkişilik kurumu salt yargı mensubu hâkim ve savcılar için getirilmiş bir kurum değildir. Kanun tasarısı bilirkişiyi hâkimin tasarruf edebildiği biri olarak görmektedir. Oysaki bilirkişilik adil yargılanmanın gerçekleştirilebilmesi için tarafların ve mahkemenin başvurabildiği objektif bağımsız bir yoldur. Bu nedenle bilirkişilik kurumunun görevini daha iyi yerine getirebilmesi için mevcut tasarıdaki kurulda yargı mensuplarından daha çok ya da en azından aynı sayıda olacak şekilde ilgili meslek kuruluşları ve oda temsilcilerinin de yer alması gerekirken sayıları bir hayli azdır. Meslek odalarına Bilirkişilik Danışma Kurulunda birer temsilci bulundurma dışında bir rol verilmemiştir. Mesleki ve teknik bilgisine başvuru meslek mensuplarının yürüttükleri bir hizmeti meslek odalarından bağımsız merkezi idarenin denetimi altına alma yaklaşımı, bilirkişiliği bürokrasinin bir aracı haline getirilebilir. Bu nedenle, bilirkişilik görevini asıl yapacak olan meslek kuruluş ve odalarının temsilcilerinin sayısının artırılması gerekmektedir.

Ayrıca, yargı ile bu derece yakından ilgili ve adaletin sağlanmasında ciddi rol oynayacak müessesenin başkanının Adalet Bakanlığı Müsteşarı olması yukarıda da belirtildiği üzere yargı bağımsızlığı ilkesi ile uyumsuzdur. Bu nedenle kurulun kendi başkanını seçmesi, bağımsızlık ilkesine daha uygun olacaktır.

- **Tasarının 6. Maddesi** Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevlerini düzenlemektedir. Maddenin 1. fıkrasında daire başkanlığının, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesi içerisinde yapılması öngörülmüştür. Yukarıda da belirtildiği üzere, Adalet Bakanlığı ve genel olarak yürütmenin bilirkişilik yapılanması içerisinde çıkarılması gerektiği düşünüldüğünde, söz konusu düzenleme bilirkişilik kurumunun amacına uygun değildir. Kurumsallaşmanın yürütmeden bağımsız bir şekilde gerçekleştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle de Bilirkişilik Danışma Kurulu'na bağımsız bir statü kazandırılması gerekmektedir.

Maddede Daire Başkanlığına bilirkişilerin niteliklerini, değerlendirme ölçütlerini, temel ve alt uzmanlık alanlarını belirlemek ve temel bilirkişilik eğitimi vermek gibi görevler verilmiştir. Bilirkişilikle ilgili eğitim verilmesi bilirkişilerin mesleki eğitimlerini tecrübelerini hiçe sayarak, bilirkişiliğin bir meslek olarak görüldüğü anlamına gelmektedir. Oysaki bilirkişiler mesleklerinde uzmanlaşmış kişilerin mesleki deneyimleri nedeniyle yürüttükleri bir faaliyettir.

Tasarının bu maddesi bilirkişiliği bir meslek olarak nitelendirmektedir. Bir meslekten söz edilebilmesi için, özel bilgiye ihtiyaç gösteren ve öğrenilen bir sanatın, az veya çok sürekli bir biçimde icra ediliyor olması gerekir. Bilirkişilik ise, bu nitelikleri

taşınamakta; tamamen arızî veya tesadüfî olarak gerçekleştirilen bir faaliyet konumunda olup bir süreklilik arz etmemektedir. Zaten ancak alanında uzmanlaşmış kişiler bilirkişi olabileceğinden, bir meslek olmayan bilirkişilik için bir mesleki eğitim düzenlemesi ve mesleki düzeylerini denetimlerin yapılması yersizdir. Kaldı ki, çoğu üyesi yargı mensubu olan kurulun her konuda yeterince bilgisi olup, her konuya ilişkin ayrı ayrı bilirkişilik yeterlilik koşullarını düzenlemesini beklemek hayatın olağan akışına ve bilime de aykırıdır.

Bilirkişilik Daire Başkanlığının tek başına tüm bilirkişilik alanlarına ilişkin karar vermesi beklenemez. Ayrıca çözüm odaklı, daha güvenilir ve objektif bir yapılanmadan söz edilebilmesi için tüm ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle tasarısının 6. maddesinin 2. fıkrasının (s) bendinde ilgili kuruluşların görüşlerinin alınmasına ilişkin düzenleme yapılması gerekmektedir.

Kurulun bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemesi, ilgili makamların belirli uzmanlık alanlarında sınırlı sayılı kişi içerisinde seçim yapmaya zorlayacaktır. Bunun yanı sıra belirli bir konuda daha yetkin olan bilirkişinin seçilmesine de engel teşkil edecektir. Bu nedenle (h) bendinin tasarıdan çıkarılması gerekmektedir. Ayrıca, özel hukuk tüzel kişilerin bilirkişi faaliyeti yürütmesi yukarıda açıklanan nedenlerle mümkün olamayacağından tasarının (ı), (i),ve (j) bentlerinin tasarıdan çıkarılması gerekmektedir.

- **8. Maddenin** 1. fıkrasının (ç) bendine göre, bilirkişilerin sicil ve listeden çıkartılması da bölge kurullarının görevleri arasında sayılmıştır. Tasarıya göre bilirkişilik bölge kurullarında karar verecek mekanizma sadece hâkim ve savcılardan oluşmaktadır. Bilirkişilerin sadece hâkim ve savcılardan oluşan bir kurulca sicil ve listeden çıkartılmasına karar vermesi, objektiflik ve bağımsızlık kriterlerinin sağlanmasına engel olmaktadır. Ayrıca hâkim ve savcıların bilirkişilerin uzmanlık alanları ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları, bu değerlendirmeyi objektif ve bilimsel ilkelere uygun bir şekilde yapmalarının önüne geçecektir.

- Bilirkişiliğe kabul şartlarını düzenleyen **10. Maddenin (a) bendinde** devletin güvenliğine karşı işlenmiş suçları işleyenlerin bilirkişi olamayacağı belirtilmiştir. Bu tür suçlar, her zaman için siyasi manipülasyonlarla en sık başvuru gerektirenlerden biri olmuş ve muhalif kesimlerin etkisiz hale getirilmesi amacıyla kullanılmıştır. Bu maddenin, iktidar aleyhine rapor veren bilirkişiler için suiistimal edilme riski vardır. Bu nedenle söz konusu şartın kaldırılması gerekmektedir.

Ek olarak, bilirkişilerin mesleklerinde uzmanlaşmış kişiler olduğu dikkate alındığında, kurulca eğitime sokulması bilirkişiliğin ruhuna aykırıdır. Bu nedenle, bilirkişilik temel eğitimi alma şartının yer aldığı (d) bendinin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

- Bölge kurulunun mesleki tecrübe, katıldığı meslek içi eğitimler ve uzmanlığını gösteren belgeler dikkate alınarak bilirkişiler arasında en liyakatli olanları seçeceğine dair düzenleme bilirkişilik kurumunun amacına aykırıdır. Şöyle ki, bilirkişilik kurumu

kişilerin mesleki anlamda yarıştırılması amacını gütmemektedir. Her kişinin farklı uzmanlık alanı olduğunu, bilirkişiliğin bir meslek olmayıp, meslekteki uzmanlık nedeniyle buna bağlı olarak kazanılan bir sıfat olduğu dikkate alındığında **11. maddenin** üçüncü fıkrasının tasarı metninden çıkarılması gerekmektedir.

- Bilirkişilerin kendi ilgi alanlarında uzmanlaşmış kişiler olduğu dikkate alınarak bilirkişilik temel eğitimi adı altında bir eğitim gereksiz olacağı daha önce de vurgulana bir nokta olmuştur. Bu nedenle, **12. maddenin** 1. fıkrasının (f) bendinin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.
- **Tasarının 13. Maddesinin** (d) bendinde performans değerlendirmesi sonucunda yetersiz bulunması halinde bilirkişinin sicilden çıkarılması öngörülmüştür. Ancak bölge kurullarının üyeleri içerisinde bilirkişilerin mesleki yeterliliklerini ölçebilecek bir üye bulunmamakta, tamamen savcı ve hâkimlerden oluşmaktadır. Bu durum bilirkişilerin bağımsızlığını ve adil yargılanma hakkını olumsuz yönde etkileyecektir. Ayrıca, bölge kurulunda bulunan hâkimlerin bilirkişinin çalıştığı dosya hakkında bilgi sahibi olmaması da objektif değerlendirme yapılmasının önünde engel teşkil edecektir.
- **Tasarının 15. Maddesine** İlişkin Olarak, bölge kurulunun vermiş olduğu karara karşı tekrar bölge kuruluna itirazda bulunmanın uygulamada hiçbir faydası olmayacağı gibi süreci uzatması anlamında zararı söz konusu olacaktır. Bu nedenle karara itirazın Danışma Kurulu tarafından incelenmesi daha yerinde olacaktır. İdari Yargılama Usulü Kanununda 60 gün olarak belirlenen dava süresine ilişkin esasa Bilirkişilik Kanunu tasarısında da uyulması gerekmektedir. Bu kurala uymamanın gerekçesi tarafımızca anlaşılabilir değildir. Tasarı bu haliyle idari yargılama hukukundaki hak arama özgürlüğünü kısıtlamakta ve adil yargılanma ilkesini ihlal etmektedir. Bu nedenle 30 gün olarak belirlenen sürenin 60 güne çıkarılması gerekmektedir.
- **Tasarının 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36 ve 37. maddelerinde** Adli Tıp Kurumu (ATK) ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. İşlevsiz ve usulsüz olduğu için defalarca eleştirilmesine rağmen, AKP iktidarı torba yasa tasarılarını meclis gündemine getirmeye devam etmektedir. Meclis iradesinin, kanun yapma ilke ve usullerinin yok sayıldığı diğer torba yasa tasarılarıyla aynı mantıkla hazırlanan Bilirkişilik Kanun Tasarısı ile getirilen düzenlemeler, ne yazık ki Adli Tıp Kurumu'nun tarafsız ve bağımsız bir biçimde ve bilimsellik ilkesine uygun görev yapamamasına ilişkin sorunları çözmek için yeterli değildir. Kurumun adil yargılanma hakkına uygun ve tarafsız bir bilirkişilik hizmeti verebilir hale getirilmesi için onu Adalet Bakanlığı bünyesinden çıkarıp bağımsız kılacak ayrıca bir yasanın hazırlanması gerekir. Bu nedenle, söz konusu maddelerin tasarı metninden çıkarılmasını öneriyoruz.
- **40. Madde** ile kamulaştırma davalarında gayrimenkul değer takdirinin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne (TMMOB) bağlı meslek odalarının bildirdiği listelerdeki meslek mensupları ile Sermaye Piyasası Kurulu'na kayıtlı faaliyet gösteren lisanslı değerlendirme kuruluşlarınca yaptırılmasını öngören Kamulaştırma Kanunu'nun 15. maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. Kamulaştırma Kanunu'nun bu maddesine dayalı olarak yürürlüğe konulan yönetmelikler ve Odaların binlerce üyesine verdiği meslek içi eğitimleri gibi uygulamalar ortadan kalkmış olacaktır. TMMOB temsilcilerinin de

komisyon toplantılarında ifade ettiği üzere, meslek odalarının bilirkişilik hizmetlerindeki denetimi ve etkinliği nedeniyle kamulaştırma davalarındaki bilirkişilik sistemi en sorunsuz alan iken, bu maddenin yürürlükten kaldırılması sonucunda kamulaştırma davalarındaki bilirkişilik hizmetleri sermaye piyasasına hizmet vermek üzere eğitilmiş kişilere teslim edilecektir. Bankalara, sigorta şirketlerine açık anlatımla sermayenin lehine ipotekli gayrimenkullerin değerlendirme yöntemi kamu idarelerince yapılacak kamulaştırma işlemlerine de uygulanacaktır. Bu durum, kamu gücü kullanılarak yurttaşın sahip olduğu gayrimenkulün değerinin altında kamulaştırılmasına yol açacaktır.

- Tasarının **48. Maddesinin** kabul edilmesi durumunda, Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamındaki kamulaştırma davalarında 40. Maddede itiraz ettiğimiz noktaların gerçekleşme riski vardır. Örneğin, sokağa çıkma yasakları sırasında önemli bir bölümü tahrip olan Diyarbakır Sur ilçesi gibi tarihi dokusuyla ön plana çıkan birçok il ve ilçede yer alan yapıların kamulaştırılması girişimlerinde TMMOB'un etkisizleştirilmesi ve bilirkişilik hizmetlerinin denetimden yoksun özel sektöre devredilmesi, yüzlerce yıllık tarih ve kültürün yok edilmesine yol açacaktır. Bu nedenle, tıpkı 40. Maddede olduğu gibi 5366 sayılı kanunda değişiklik öngören söz konusu maddenin de tasarısı metninden çıkarılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, ne bilirkişilik sisteminde ne de Adli Tıp Kurumu'nda mevcut olan sorunların çözümüne hizmet etmeyeceği için 1/687 esas sayılı Bilirkişilik Kanunu Tasarısının bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumu bildiririm.

Bedia Özgökçe Ertan
Van

MUHALEFET ŞERHİ

1/687 Esas numaralı Bilirkişilik Kanunu Tasarısı'na ilişkin Adalet Komisyonu muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Bilirkişilik sisteminin aksaklıklarının ortadan kaldırılarak adaletin hızlı, güvenilir ve adil bir şekilde tesis edilmesine katkı sağlayacak bir yapıya büründürülmesini gerekli görüyoruz. Ancak, geneli ve maddeleri üzerinde aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle; adaletin bağımsız, hızlı ve adil işleyişine yeterli katkı sağlayamayacağı gerekçesi ile Tasarının bu haliyle kanunlaşmasına karşıyız.

TASARININ GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Söz konusu Tasarıda, bilirkişilik ile ilgili genel düzenlemeler yer almakta, bilirkişiliğin temel ilkeleri, bilirkişilerin nitelikleri, seçimi ve denetimi ile teşkilatlanma ve Adli Tıp Kurumuna ilişkin bazı düzenlemelere yer verilmekte, diğer kanunlardaki bilirkişilikle ilgili hükümlerin bu kanuna uygunluğu sağlanmaktadır. Kanunla kendilerine bilirkişilik yetkisi verilmiş olan kurumlar ise Tasarının kapsamı dışında bırakılmaktadır.

Türkiye’de halen bilirkişilik sisteminin sağlıklı işlemediği bir gerçektir. Özellikle bilirkişilerin seçimi ve denetimi başta olmak üzere işleyişe ilişkin hususların düzenlenerek adaletin tesisine katkı sağlayacak bir yapıya dönüştürülmesini gerekli görüyoruz.

Nitekim Milliyetçi Hareket Partisi olarak 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Milletvekili Seçim Beyannamelerimizde “Adli, idari ve askeri yargıdaki ceza, hukuk ve idari yargılama usulünde bilirkişilik müessesesi ile bilirkişilerin seçimi ve denetimi yeniden düzenlenerek adaletin gerçekleşmesine katkı sağlayacak bir yapıya kavuşturulacaktır” demek suretiyle, hem bu alandaki eksikliklere dikkat çekilmiş, hem de çözüm yoluna işaret edilmiştir.

Tasarı bazı düzenlemeleri itibarıyla mevcut durumdaki problemlerin nasıl giderileceği hususunda akla soru işareti getirmekte, yer yer mevcut halden daha sıkıntılı durumların ortaya çıkmasına zemin oluşturacak bir yapı kurulmaktadır.

Kapsamından görevlere, oluşturulan kurullardan teşkilatlanmaya, görev ve sorumluluklardan denetime ve işleyişe ilişkin birçok konuda sakıncalı olabilecek düzenlemeler Tasarıda yer almaktadır.

Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişi olarak kabul edilmesi, bilirkişilik yapmak üzere özel müesseselerin oluşmasına, bu işin ticari bir anlayışla şekillenmesine ve amaç dışı gelişmelerin meydana gelmesine zemin hazırlayacaktır. Özel hukuk tüzel kişilerinin aktif olarak bilirkişilik sistemine sokulması ise bu çarpıklığı derinleştirecektir. Bu amaçla şirketler oluşturulacak, sistem ticarileşecek, rüşvet ve yolsuzluk iddiaları yaygınlaşacak ve yargı kararları doğru bile olsa tartışılacak, inanırlılığı ve güvenilirliği hep sorgulanacaktır.

Adli Tıp Kurumu Kanununda yapılan kapsamlı düzenlemelerde, Devlet Denetleme Kurulunun, Kurumun işleyişiyle ilgili olarak yaptığı denetim sonucu oluşturulan raporda

belirtilen, özellikle kurumun bağımsız hareket etmesi yönündeki uyarılar dikkate alınmamıştır.

Bilirkişilerin eğitimi, denetimi ve performansı gibi konular bilirkişiliğin münhasır bir meslek ve eğitimin meslek içi eğitim olduğu, denetimin bilirkişiliğin teknik değerlendirmesine müdahale, bilirkişilerin özellikle hukuki nitelik içeren raporlarının yargıya müdahale anlamına gelebileceği, bu tür raporların dikkate alınması halinde ise ilgili hakimın disiplin cezası alacağı hususu bütünüyle bakıldığında sistemin sağlıklı kurgulanmadığını göstermektedir.

Bu Kanun Tasarısıyla bilirkişilik müessesesi bir çerçeveye oturtulmaya çalışılmaktadır. Ancak yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile siyasallaşması başta olmak üzere, yargının işleyişine ilişkin tüm sorunların bu Tasarı ile çözülebileceği yaklaşımı, ya da tüm sorunları bilirkişilik sistemindeki çarpıklığa bağlamak yanlış bir değerlendirmedir.

Diğer taraftan Mevzuat Hazırlanmasına İlişkin Usul ve Esaslarda her tasarı hakkında düzenleyici etki analizi yapılması zorunlu kılınmış iken bu Tasarı hakkında bu yönde bir çalışma yapılmamıştır. Bu durum tasarının incelenmesi ve getirilen düzenlemelerin etkilerinin irdelenmesini zorlaştırmaktadır.

TASARININ MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

1'nci maddede bu kanunun adli, idari ve askeri yargıyı kapsayacağı ifade edilse de Anayasa, Sayıştay, uyuşmazlık ve seçim gibi diğer yargı yerlerine ilişkin bir eksiklik olmaması bakımından maddede "tüm yargı çeşitlerini" ibaresi konulması yerinde olacaktır. Bilirkişilik tanımı içinde özel hukuk tüzel kişilerinin yer alması bu amaçla ticari şirketlerin teşekkül etmesi suretiyle bilirkişiliğin ticarileşmesi ve kanunun amacı dışında bir işleve bürünmesine yol açabilecektir.

2'nci maddede tanımlara yer verilmiştir. Bu maddede özel hukuk tüzel kişilerinin de bilirkişi olabilecekleri öngörülmüştür. Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik yapmasına ilişkin hüküm, bu Tasarının bize göre üzerinde durulması ve düzeltilmesi gereken en kritik noktalarından birisidir.

Bilirkişilik bilindiği gibi teknik bilgisi nedeniyle başvuru alan kişi olup birden fazla teknik bilgili insanın bir arada karar vermesi gereken durumların olması halinde farklı alanlardan uzmanlardan oluşan bilirkişilerin Hakimın takdiriyle bir araya getirilmesi mümkün bulunmaktadır. Bu sebeple bazı hallerde bir kurumsal organizasyon ihtiyacı olabilir yönündeki gerekçe doğru değildir. Bu uygulamanın halen Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu çerçevesinde yapılabildiği görüşü ise bu düzenleme için gerekçe olmadığı gibi bu Tasarı görüşmelerinin mevcut durumun gözden geçirilmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Bilirkişilik çerçeve kanunu kapsamına alınarak özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik yapması imkânı, beraberinde bu alanda şirketleşmeyi ve ticarileşmeyi artıracaktır. Halen bilirkişilik müessesininin şikâyet edilen yönleri, bu düzenleme ile daha şiddetli bir olumsuzluk ortaya koyacaktır. Sayın Adalet Bakanı bilirkişilerin baktıkları yıllık dosya sayısı hakkında Adalet komisyonunda bilgi verirken, yılda 3.797 dosyaya bakmış

görülen bilirkişiler olduğunu, bunların sağlıklı bir bilirkişilik yaptığını kabul etmenin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Ancak Kanun Tasarısının bu şekilde yasalaşması halinde anılan yapı, şirketler yoluyla kurumsal hale getirilmiş olacak ve sorun hem büyüyecek hem de derinleşecektir.

Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişi olarak kabul edilmesi, bilirkişilik yapmak üzere özel müesseselerin oluşmasına, bu işin ticari bir anlayışla şekillenmesine ve amaç dışı gelişmelerin meydana gelmesine zemin hazırlayacaktır. Bu amaçla şirketler oluşturulacak, sistem ticarileşecek, rüşvet ve yolsuzluk iddiaları yaygınlaşacak ve yargı kararları doğru bile olsa tartışılacak, inanılabilirliği ve güvenilirliği hep sorgulanacaktır.

Bu nedenle özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişi olarak belirlenmesine imkan veren hükmün Tasarı kapsamında çıkartılmasını zorunlu görüyoruz.

3'ncü madde temel ilkeleri düzenlemekte olup burada yer alan hususların kural mı yoksa istisnaları da olabilir mi açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Varsa istisnalara Tasarıda açık olarak yer verilmesi ve ilkelerin uygulanabilirliğinin müeyyidelerle desteklenmesi gerekli görülmekte, belirtilen yükümlülüklerle ilgili müeyyidelerin de ilerleyen maddelerde açıkça düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde birden fazla mevzuatın getirdiği hukuki sorumluluk ve müeyyideler birbirine karışabilecektir.

Maddede, hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı belirtilmekle birlikte, burada çerçevesi tanımlanmak suretiyle zaruret halinde ve zaruret miktarında bilirkişiye başvuru yolunun açılmasının bazı hallerde gerekebileceği değerlendirilmektedir.

4 ve 5'inci maddelerde Bilirkişilik Danışma Kurulu ile Kurulun görevleri düzenlenmektedir. Bakanlık içerisinde sürekli bir Kurul olarak istişari manada görüş verecek olan Kurul, tarafların katılımı anlamında önemli olmakla birlikte, hem yapısı hem de görevleri itibarıyla ilgili daire başkanlığı gölgesinde kalacak bir yapı olarak görülmektedir. Bu sebeple, Kurulması öngörülen Bilirkişilik Danışma Kurulunun işlevsel bir özelliği yoktur. Öte yandan kurulun geniş bir üye yapısına sahip ve yılda sadece iki defa toplanacak olması, Danışma Kurulunun politika oluşturmaya katkısını azaltacaktır. Daha dar kapsamlı ancak daha aktif katılımlı bir yapı, ilgili dairenin politika oluşturmaya aktif ve verimli katkı sağlayabilecektir.

Kurula katılacak olanların çerçevesinin hangi kriter esas alınarak belirlendiği belli değildir. Bu durumda bazı Sivil Toplum Kuruluşlarının neden yer almadığı sorusu da cevapsız kalmaktadır. Görevlerinin, 6'ncı madde ile kurulan Daire Başkanlığının görevleriyle paralel olduğu görülmektedir. Bir yandan Kurulun tarafsızlığı öngörülürken, başkanı ve kurulun ekseriyeti bakanlık yetkililerinden oluşmaktadır. Bakanlık mensuplarının tarafsızlık ilkesine uygun hareket edip etmeyeceği konusunda ciddi tereddütler ortaya çıkması ise beklenen katkının sağlanamamasına yol açacaktır.

6'ncı madde, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü içinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulmasını ve dairenin görevlerini düzenlemektedir. Adalet Bakanlığı

bünyesinde kurulan Bilirkişilik Dairesi görevleri itibariyle yargı bağımsızlığına müdahale anlamına gelebilecek hususlar içermektedir. Dairenin görevlerinin amaç, kapsam ve ilkelerle ilgili maddelerde dikkat çekilen hususlar çerçevesinde başta eğitim ve bilirkişilik yapacak özel hukuk tüzel kişilerinin tespiti konuları olmak üzere yeniden düzenlenmesi yerinde olacaktır. Bilirkişi eğitimlerinin tek bir kurul tarafından verilmesi mümkün olmayacağı gibi mesleklerinde uzman olan bilirkişilerin nasıl ve kimler tarafından eğitileceği de belli değildir.

Diğer taraftan, 6. maddenin (1) fıkrası ile kurulması öngörülen Bilirkişi Daire Başkanlığının görev ve yetkilerine bakıldığında, yargı alanına girebilecek hususlar da görevler arasında sayılmıştır. Her ne kadar gerekçe ve yetkililerin açıklamalarında daireye verilen görevlerin yargılama alanı dışında kalan düzenleyici işlemlerle sınırlı olduğu ifade edilse de maddenin özensiz yapısından kurtararak yargıya müdahale anlamına gelmeyecek şekilde tanzimi gerekmektedir. Ayrıca maddeye, dairenin belirleyeceği usul ve esaslara ilişkin olarak ilgili kurum ve kuruluşlardan görüş almasına ilişkin bir hükmün eklenmesi de gerekli görülmektedir.

7, 8 ve 9'uncu maddeler Bilirkişilik Bölge Kurullarının kuruluş ve görevlerini düzenlemektedir. Bilirkişilik Bölge Kurullarında savunmayı temsilen kimsenin yer almamasını bir eksiklik olarak değerlendirmekteyiz. Bu nedenle, Bölge Kurullarında yargının savunma ayağını temsilen Barolar Birliğinden bir avukatın komisyonda olmasını temsil açısından zaruri görmekteyiz. Ayrıca, Bölge Kurullarının bilirkişi taleplerinin değerlendirilmesi ve listeye dahil konusunda gerekli hallerde yetkili gördüğü kurum ve kişilerden görüş almasına da imkân verilmesi, tereddüt edilen teknik konularda doğru karar verilmesine katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan bilirkişiliğin bir görev olarak düzenlenmesi, özel ihtisas gerektiren alanlarda ilgililer talepte bulunmasalar dahi hakim tarafından re'sen bilirkişi olarak belirlenmelerinin imkan dahilinde olması yerinde olacaktır.

10'uncu madde bilirkişiliğe kabul şartlarını düzenlemektedir. Bilirkişi olarak görevlendirilen kişilerin kendi konularında uzman olduğu dikkate alındığında bilirkişilik eğitime tabi tutulmalarına gerek olmadığı düşünülmektedir.

Ayrıca bilirkişilerin temel eğitime tabi tutulacak olması bununla birlikte söz konusu eğitimin niteliğinin belli olmaması sebebiyle bilirkişilik sistemiyle bağdaşmayacak şekilde eğitimin; bir meslek içi eğitim veya kişilerin alanları ile ilgili yetkinlik kazandırma eğitimi mi olduğu sorularını akla getirmektedir. Oysa belirtilen durumun, bilirkişinin raporlama, süre ve benzeri şekli hususlarla ilgili bir bilgilendirmeden ibaret olması gerekmektedir.

12'inci maddede bilirkişilik sicili ve listesinin tutulması düzenlenmiştir. Bilirkişilerin listelerden seçilmesi zorunluluğu, yetkin kişilerin gerekli prosedürleri yerine getirmekten imtina etmesine yol açabilecek ve bilirkişi olarak başvuruda bulunmamalarına sebep olabilecektir. Bu durumda hâkimler bilirkişi tayininde zor durumda kalabilecektir.

13'üncü maddede bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma düzenlenmiştir. (d) bendinde belirtilen Bölge Kurulu tarafından yapılacak olan performans değerlendirmesi sonucu "yeterli bulunmama" hükmünün açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Burada performansın hangi kriterlere göre ve kimler tarafından değerlendirileceği açık değildir.

14'ncü maddede yer alan "tutum ve davranış" gibi belirsizlik ifade eden kavramların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Bölge Kurullarının bilirkişilerin denetimi konusunun bilirkişilerin teknik analizini değerlendirmeye ve hâkimin yetki alanına müdahaleye ilişkin tereddütleri giderecek şekilde ve bilirkişilik faaliyetlerinin etkin işleyişi doğrultusunda yeniden tanzim edilmesi gerekmektedir.

15'inci maddede Bölge Kurulu kararlarına karşı 30 gün içinde itiraz edilebilmesine karşın itirazın ne kadar süre içinde sonuçlandırılacağı belli olmadığı için mahkemeye gidilmesi ve sonuç alınması süreci uzayacaktır.

17'inci madde ile kadrolar düzenlenmektedir. İhdas edilen kadrolar bir etki analizine dayalı olarak öngörülmediği için yerinde olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Mevcut kadro unvanlarının kullanılmadığı bu nedenle yeni kadro ihdası yapıldığı gerekçesi ise, 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kadrolarda Bakanlar Kurulu kararı ile sınıf, unvan ve derece değişikliği yapabilmesinin mümkün olması karşısında, yersizdir.

Tasarının 28'nci maddesinde Adli Tıp Kurumunun görev alanıyla ilgili olarak kamu ve özel sektörle çeşitli konularda protokol yapılabileceği hükmüne yer verilmişken, bu konuda Adalet Komisyonunda dile getirdiğimiz kurumun görev alanı ile ilgili incelemelerde özel sektörden taşeron kullanabileceği, bazı işlerin şirketlere ihale edilebileceği endişesi karşısında özel sektör ibaresi çıkarılmıştır. Aksi takdirde bu düzenleme Adli Tıp'ta da şirketleşme, taşeronlaşma ve ticarileşmenin önünü açabilecek, tehlikeli bir süreçle Kurumun bugünkü bağımsızlık, tarafsızlık, doğru ve hızlı değerlendirme ve sonuç üretme fonksiyonuna ilişkin tereddütleri ve sıkıntıları derinleştirecek bir düzenleme olacaktır.

19'ncü maddeden 56'ncı maddeye kadar ise değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümlere yer verilmiştir. Bu bölümde; bu Kanunla bilirkişilerle ilgili yapılan düzenlemelere paralel şekilde İcra İflas Kanunu, Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanunu, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu gibi ilgili diğer kanunlarda da düzenleme yapılmaktadır.

Devam eden maddelerle Adli Tıp Kurumunda kapsamlı bir değişikliğe gidilmektedir. Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Kanununda yapılan değişikliklerle Adli Tıp Üst Kurulu kurulmakta ve ilave ihtisas birimleri oluşturulmaktadır. Adli Tıp Kurumu'na ilişkin olarak Devlet Denetleme Kurulu tarafından oluşturulan raporda kurumun teşkilat yapısının, görevinin gerektirdiği bağımsızlık ilkesine uygun şekilde yapılandırılması önerilmiştir. Bu şekilde bilirkişilik görev ve yetkisi ile kurumun yapısı arasında doğrudan ilişki kurulmaktadır.

Diğer yandan taşra teşkilatındaki grup başkanlıklarının güçlendirilmesi ile çalışanların ağır çalışma şartlarının iyileştirilmesinin çalışma verimliliğini ve kurumun etkinliğini artıracığı vurgulanmıştır.

Ancak görev, yetki ve sorumlulukları artırılırken kurumun bu işlevi ile uyumlu, bağımsız bir kurum haline getirilmesi önerisi dikkate alınmamıştır. Yine Adli Tıp Kurumu uzmanları ve diğer kurum çalışanlarının çalışma şartları ile mali ve sosyal haklarının iyileştirilmesine ilişkin beklentiler Tasarı ile karşılanamamaktadır. Bu durum, kurumun görev, yetki ve sorumlulukları ile uyumlu bir yapının teşekkül ettirilmediğini göstermektedir.

Sonuç olarak Tasarının geneli ve maddeleri hakkında ifade ettiğimiz, yargılama sistemini olumsuz etkileyecek ve uygulamada sıkıntı yaratabilecek hususlar giderilmeden Tasarının bu haliyle yasalaşmasını doğru bulmadığımızı arz ederiz.

Celal Adan
İstanbul

İsmail Faruk Aksu
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

BİLİRKİŞİLİK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

(2) Bu Kanun adli, idari ve askerî yargı alanında yürütülen her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.

(3) Kanunlarda bilirkişilik hizmeti verebileceği öngörülen kurumlar ile yargı mercilerinin talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

b) Bilirkişi: Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini,

c) Bölge kurulu: Bilirkişilik bölge kurullarını,

ç) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Bilirkişilik Daire Başkanlığını,

d) Danışma Kurulu: Bilirkişilik Danışma Kurulunu,

e) Temel eğitim: Kanunlarda yer alan esaslar ve Bakanlık tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilik faaliyeti öncesinde verilen zorunlu eğitimi,

ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3- (1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BİLİRKİŞİLİK KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; bilirkişilerin nitelikleri, eğitimi, seçimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ile bilirkişilik için etkin ve verimli bir kurumsal yapı oluşturulmasıdır.

(2) Bu Kanun adli, idari ve askerî yargı alanında yürütülen her türlü bilirkişilik faaliyetini kapsar.

(3) Kanunlarda bilirkişilik hizmeti verebileceği öngörülen kurumlar ile yargı mercilerinin talebi üzerine bilimsel ve teknik görüş bildiren kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun kapsamı dışındadır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

b) Bilirkişi: Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru alan gerçek veya özel hukuk tüzel kişisini,

c) Bölge kurulu: Bilirkişilik bölge kurullarını,

ç) Daire Başkanlığı: Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Bilirkişilik Daire Başkanlığını,

d) Danışma Kurulu: Bilirkişilik Danışma Kurulunu,

e) Temel eğitim: Kanunlarda yer alan esaslar ve Bakanlık tarafından belirlenen ilkeler kapsamında bilirkişilik faaliyeti öncesinde verilen zorunlu eğitimi,

ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 3- (1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

(4) Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye devredemez.

(5) Bilirkişi görevi sebebiyle kendisine tevdi edilen bilgi ve belgelerin veya öğrendiği sırların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, bilirkişilik görevi sona erdikten sonra da devam eder.

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

(7) Aynı konuda bir kez rapor alınması esastır.

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi veya bu Sisteme entegre bilişim sistemleri ya da yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları

Bilirkişilik Danışma Kurulu

MADDE 4- (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Bilirkişilik Danışma Kurulu kurulmuştur.

(2) Danışma Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Adalet Bakanlığı Müsteşarı.

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreteri.

c) Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü.

ç) Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü.

d) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından Yargıtay ceza ve hukuk dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

(4) Bilirkişi, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen başka bir kimseye devredemez.

(5) Bilirkişi görevi sebebiyle kendisine tevdi edilen bilgi ve belgelerin veya öğrendiği sırların gizliliğini sağlamakla yükümlüdür. Bu yükümlülük, bilirkişilik görevi sona erdikten sonra da devam eder.

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

(7) Aynı konuda bir kez rapor alınması esastır.

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilirkişilik Danışma Kurulu, Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve Bilirkişilik Bölge Kurulları

Bilirkişilik Danışma Kurulu

MADDE 4- (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Bilirkişilik Danışma Kurulu kurulmuştur.

(2) Danışma Kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Adalet Bakanlığı Müsteşarı.

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Sekreteri.

c) Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürü.

ç) Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü.

d) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından Yargıtay ceza ve hukuk dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

e) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından Danıştay idari dava daireleri ve vergi dava dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.

f) Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelerin öğretim üyeleri arasından seçilen toplam üç kişi.

g) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam iki kişi.

ğ) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan ve birinci sınıf olan; adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim, bir Cumhuriyet savcısı ve idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi.

h) Adalet Bakanlığı tarafından Adli Tıp Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.

ı) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.

i) İçişleri Bakanlığı tarafından Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma Kriminal Daire Başkanlığında ve Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığında görev yapanlar arasından birer olmak üzere seçilen toplam iki kişi.

j) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından avukatlar arasından seçilen bir kişi.

k) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından mühendis veya mimarlar arasından seçilen bir kişi.

l) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler arasından seçilen bir kişi.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

e) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından Danıştay idari dava daireleri ve vergi dava dairelerinden seçilen birer üye olmak üzere toplam iki kişi.

f) Yükseköğretim Kurulu tarafından üniversitelerin öğretim üyeleri arasından seçilen toplam üç kişi.

g) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam iki kişi.

ğ) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından, istekleri bulunan ve birinci sınıf olan; adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim, bir Cumhuriyet savcısı ve idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi.

h) Adalet Bakanlığı tarafından Adli Tıp Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.

ı) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunda görev yapanlar arasından seçilen bir kişi.

i) İçişleri Bakanlığı tarafından Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma Kriminal Daire Başkanlığında ve Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Daire Başkanlığında görev yapanlar arasından birer olmak üzere seçilen toplam iki kişi.

j) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından avukatlar arasından seçilen bir kişi.

k) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından mühendis veya mimarlar arasından seçilen bir kişi.

l) Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği Yönetim Kurulu tarafından serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirler arasından seçilen bir kişi.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

m) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

n) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

o) Türk Tabipleri Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

(3) Danışma Kurulunun Başkanı Adalet Bakanlığı Müsteşarıdır. Müsteşar gerekli gördüğünde yardımcılarında birini Kurula Başkanlık etmek üzere görevlendirebilir. Başkan, Danışma Kurulunu temsil eder ve Kurul toplantılarının gündemini belirler.

(4) İkinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde yer alan üyeler dışındaki Danışma Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

(5) Danışma Kurulu üyeliğinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması halinde, boşalmayı takip eden onbeş gün içinde yeni üyenin seçimi yapılır.

(6) Danışma Kurulu toplantılarına, uzman kişiler ile kamu ya da özel kurum veya kuruluşların temsilcileri davet edilerek görüşleri alınabilir.

(7) Danışma Kurulu, her takvim yılında iki defa toplanır. Başkan gerekli gördüğü hallerde Danışma Kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir.

(8) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunlar hakkında çözüm önerilerinde bulunmak.

b) Daire Başkanlığının görev alanına giren konular hakkında önerilerde bulunmak.

c) Daire Başkanlığının ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında önerilerde bulunmak.

ç) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

m) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

n) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

o) Türk Tabipleri Birliği Yönetim Kurulu tarafından seçilen bir kişi.

(3) Danışma Kurulunun Başkanı Adalet Bakanlığı Müsteşarıdır. Müsteşar gerekli gördüğünde yardımcılarında birini Kurula Başkanlık etmek üzere görevlendirebilir. Başkan, Danışma Kurulunu temsil eder ve Kurul toplantılarının gündemini belirler.

(4) İkinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde yer alan üyeler dışındaki üyelerin görev süresi üç yıldır. Görev süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

(5) Danışma Kurulu üyeliğinin ölüm, emeklilik, istifa, atama ve benzeri nedenlerle boşalması hâlinde, boşalmayı takip eden on beş gün içinde yeni üyenin seçimi yapılır.

(6) Danışma Kurulu toplantılarına, uzman kişiler ile kamu ya da özel kurum veya kuruluşların temsilcileri davet edilerek görüşleri alınabilir.

(7) Danışma Kurulu, her takvim yılında iki defa toplanır. Başkan gerekli gördüğü hâllerde Danışma Kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir.

(8) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilir.

Bilirkişilik Danışma Kurulunun görevleri

MADDE 5- (1) Danışma Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin yürütülmesinde yaşanan sorunlar hakkında çözüm önerilerinde bulunmak.

b) Daire Başkanlığının görev alanına giren konular hakkında önerilerde bulunmak.

c) Daire Başkanlığının ve bölge kurullarının yıllık faaliyetleri hakkında önerilerde bulunmak.

ç) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri

MADDE 6- (1) Bilirkişilik hizmetlerinin et-

kin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek.

b) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek.

c) Bilirkişilerin, görevlerini yürütürken uymaları gereken etik ilkeleri belirlemek.

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

d) Bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasları belirlemek, eğitim verecek eğitim ve öğretim kurumları ile diğer kurumların niteliklerini belirlemek ve bunlara izin vermek, bu kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

e) Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterliliklerini dikkate alarak bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulacaklara ilişkin usul ve esasları belirlemek.

f) Bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Bilirkişiliğe kabule ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ğ) Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi belirlemek ve her yıl güncellemek.

h) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemek.

ı) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşıması gereken nitelikleri belirlemek.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri

MADDE 6- (1) Bilirkişilik hizmetlerinin et-

kin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerine ilişkin temel ve alt uzmanlık alanlarını tespit etmek.

b) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirlemek.

c) Bilirkişilerin, görevlerini yürütürken uymaları gereken etik ilkeleri belirlemek.

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

d) Bilirkişilik temel eğitimine ilişkin usul ve esasları belirlemek, eğitim verecek eğitim ve öğretim kurumları ile diğer kurumların niteliklerini belirlemek ve bunlara izin vermek, bu kurum ve kuruluşları listelemek ve elektronik ortamda yayımlamak.

e) Alanlarındaki uzmanlıkları ve bilimsel yeterliliklerini dikkate alarak bilirkişilik temel eğitiminden veya listeye kaydolmaktan muaf tutulacaklara ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu kişilerin listesini oluşturmak ve yayımlamak.

f) Bilirkişilerin denetimine ve performansına ilişkin usul ve esasları belirlemek.

g) Bilirkişiliğe kabule ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ğ) Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi belirlemek ve her yıl güncellemek.

h) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin aylık olarak bakacağı iş sayısını belirlemek.

ı) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşıması gereken nitelikleri belirlemek.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

i) Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek.

j) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini belirlemek ve listelerini oluşturmak.

k) Bilirkişiliğe kabul şartları bakımından 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde aranan asgari çalışma süresini, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre artırmak.

l) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak.

m) Görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları oluşturmak.

n) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetini yürütmek.

o) Bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek.

ö) Bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak.

p) Bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak.

r) Bilirkişilikle ilgili yayınlar ile bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

s) Bilirkişiliğe ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

ş) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak.

t) Bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak ve yayımlamak.

u) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulları

MADDE 7- (1) Her bölge adliye mahkemesinin kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik bölge kurulu kurulur.

(2) Bölge kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan ve bölge kurulunun bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından seçilen bir kişi.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

i) Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini belirlemek.

j) Bilirkişiliğe kabul şartları bakımından 10 uncu maddenin birinci fıkrasının (e) bendinde aranan asgari çalışma süresini, temel ve alt uzmanlık alanlarına göre artırmak.

k) Yıllık faaliyet raporunu ve izleyen yıl faaliyet planını hazırlamak.

l) Görev alanına giren konularda bilim komisyonları veya çalışma grupları oluşturmak.

m) Danışma Kurulunun sekretarya hizmetini yürütmek.

n) Bilirkişilikle ilgili uygulamaları izlemek, sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek.

o) Bilirkişilik alanında her türlü istatistiki veriyi toplamak ve bu alana ilişkin planlamaları yapmak.

ö) Bilirkişilik sicilini ve listesini tutmak.

p) Bilirkişilikle ilgili yayınlar ile bilimsel çalışmalarını teşvik etmek ve desteklemek.

r) Bilirkişiliğe ilişkin ulusal ve uluslararası kongre, sempozyum ve panel gibi bilimsel organizasyonları düzenlemek veya desteklemek.

s) Görev alanıyla ilgili kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak.

ş) Bilirkişilik listelerinden çıkarılanlar ile bilirkişilik yapmaktan yasaklananların listesini tutmak ve yayımlamak.

t) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

Bilirkişilik bölge kurulları

MADDE 7- (1) Her bölge adliye mahkemesinin kurulu bulunduğu yerde bir bilirkişilik bölge kurulu kurulur.

(2) Bölge kurulu aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından istekleri bulunan ve bölge kurulunun bulunduğu yer bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından seçilen bir kişi.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge kurulunun bulunduğu il merkezi adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim ve bir Cumhuriyet savcısı ile idari yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan bir hâkim olmak üzere seçilen toplam dört kişi.

(3) Bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üye, bölge kurulunun başkanıdır. Başkanın yokluğunda en kıdemli üye başkana vekalet eder.

(4) Kurulun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere bölge adliye mahkemesinde bir yazı işleri müdürlüğü kurulur. Bu müdürlükte bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilen bir müdür ile yeteri kadar memur bulunur.

(5) Bölge kurulu, ayda bir toplanır. Kurul başkanı, kurulu her zaman toplantıya çağırabilir. Bölge kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

(6) Bölge kurullarının denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri

MADDE 8- (1) Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak.

b) Bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine karar vermek.

c) Sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak.

ç) Bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına karar vermek.

d) İlgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek.

e) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

b) Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge kurulunun bulunduğu il merkezi adli yargı ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerinde görev yapan birer hâkim ve bir Cumhuriyet savcısı ile idari yargı ilk derece idare ve vergi mahkemelerinde görev yapan birer hâkim olmak üzere seçilen toplam beş kişi.

(3) Bölge adliye mahkemesi üyeleri arasından Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından seçilen üye, bölge kurulunun başkanıdır. Başkanın yokluğunda en kıdemli üye başkana vekalet eder.

(4) Bölge kurulunun sekretarya hizmetlerini yerine getirmek üzere bölge adliye mahkemesinde bir yazı işleri müdürlüğü kurulur. Bu müdürlükte bölge adliye mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilen bir müdür ile yeteri kadar memur bulunur.

(5) Bölge kurulu, ayda bir toplanır. Bölge kurulunun başkanı, bölge kurulunu her zaman toplantıya çağırabilir. Bölge kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

(6) Bölge kurullarının denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Bilirkişilik bölge kurullarının görevleri

MADDE 8- (1) Bölge kurullarının görevleri şunlardır:

a) Bilirkişilik hizmetlerinin ilgili mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak.

b) Bilirkişiliğe kabule ve bilirkişilerin sicile ve listeye kaydedilmesine karar vermek.

c) Sicile kayıtlı bilirkişilerin temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilik listelerini oluşturmak.

ç) Bilirkişilerin sicil ve listeden çıkarılmasına karar vermek.

d) İlgili mevzuat çerçevesinde bilirkişilerin denetimini yapmak ve performansını ölçmek.

e) Özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek, izinlerini iptal etmek, bilirkişiliğe ilişkin faaliyet ve raporlarını denetlemek.

f) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bilirkişilik bölge kurulu başkanının görevleri

MADDE 9- (1) Bölge kurulu başkanının görevleri şunlardır:

- a) Bölge kurulunun uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak.
 - b) Bölge kurulu kararlarını uygulamak.
 - c) Bölge kurulu toplantılarının gündemini belirlemek ve toplantılara başkanlık etmek.
 - ç) Bilirkişiliğe kabul edilenlerin sicil ve listeye kayıt işlemlerini yürütmek.
 - d) Sicil ve listeden çıkarılmasına karar verilen bilirkişilerle ilgili işlemleri yürütmek.
 - e) Bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak.
 - f) Bilirkişilere veya bilirkişilik için başvuru yapanlara ilişkin ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri ilgili kurum veya kuruluşlardan istemek, gerektiğinde ilgilileri davet etmek ve dinlemek.
 - g) Bölge kurulu yazı işleri müdürlüğü personelinin denetlemek.
 - ğ) Bölge kurulunun diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde çalışmasını sağlamak.
 - h) Bilirkişi raporlarını belirlenen esaslar dahilinde arşivlemek.
 - ı) Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Bakanlığa sunmak.
 - i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.
- (2) Bölge kurulu başkanı münhasıran bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirir; bölge kurulu başkanına başka bir görev verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilirkişiliğe Kabul, Bilirkişilik Sicili ve Bilirkişilik Listesi

Bilirkişiliğe kabul şartları

MADDE 10- (1) Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan do-

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bilirkişilik bölge kurulu başkanının görevleri

MADDE 9- (1) Bölge kurulu başkanının görevleri şunlardır:

- a) Bölge kurulunun uyumlu, verimli ve düzenli çalışmasını sağlamak.
 - b) Bölge kurulu kararlarını uygulamak.
 - c) Bölge kurulu toplantılarının gündemini belirlemek ve toplantılarına başkanlık etmek.
 - ç) Bilirkişiliğe kabul edilenlerin sicil ve listeye kayıt işlemlerini yürütmek.
 - d) Sicil ve listeden çıkarılmasına karar verilen bilirkişilerle ilgili işlemleri yürütmek.
 - e) Bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak veya yaptırmak.
 - f) Bilirkişilere veya bilirkişilik için başvuru yapanlara ilişkin ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri ilgili kurum veya kuruluşlardan istemek, gerektiğinde ilgilileri davet etmek ve dinlemek.
 - g) Bölge kurulu yazı işleri müdürlüğü personelinin denetlemek.
 - ğ) Bölge kurulunun diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği hâlinde çalışmasını sağlamak.
 - h) Bilirkişi raporlarını belirlenen esaslar dahilinde arşivlemek.
 - ı) Yıllık faaliyet raporu hazırlayarak Bakanlığa sunmak.
 - i) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.
- (2) Bölge kurulu başkanı münhasıran bu Kanunda belirtilen görevleri yerine getirir; bölge kurulu başkanına başka bir görev verilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilirkişiliğe Kabul, Bilirkişilik Sicili ve Bilirkişilik Listesi

Bilirkişiliğe kabul şartları

MADDE 10- (1) Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak gerçek kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan do-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

layı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkum olmamak.

b) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.

c) Disiplin yönünden meslekten veya memuriyetten çıkarılmamış ya da sanat icrasından veya mesleki faaliyetten geçici ya da sürekli olarak yasaklanmamış olmak.

ç) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.

d) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak.

e) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak ya da daha fazla çalışma süresi belirlenmiş ise bu süre kadar fiilen çalışmış olmak.

f) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, mesleki yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.

g) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlenen yeterlilik koşullarını taşımak.

(2) Daha önce yaptığı başvurusu mesleki olarak yeterli nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle reddedilenler, bir yıl geçmedikçe yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamazlar.

(3) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu ve birinci fıkradaki şartları taşıdığını belgelendirmediği takdirde, bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilemez.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

layı bir yıldan fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, gerçeğe aykırı bilirkişilik veya tercümanlık yapma, yalan tanıklık ve yalan yere yemin suçlarından mahkum olmamak.

b) Daha önce kendi isteği dışında bilirkişilik sicilinden çıkarılmamış olmak.

c) Disiplin yönünden meslekten veya memuriyetten çıkarılmamış ya da sanat icrasından veya mesleki faaliyetten geçici ya da sürekli olarak yasaklanmamış olmak.

ç) Başka bir bölge kurulunun listesine kayıtlı olmamak.

d) Bilirkişilik temel eğitimini tamamlamak.

e) Bilirkişilik yapacağı uzmanlık alanında en az beş yıl fiilen çalışmış olmak ya da daha fazla çalışma süresi belirlenmiş ise bu süre kadar fiilen çalışmış olmak.

f) Meslek mensubu olarak görev yapabilmek için mevzuat tarafından aranan şartları haiz olmak ve mesleğini yapabilmek için gerekli olan uzmanlık alanını gösteren diploma, mesleki yeterlilik belgesi, uzmanlık belgesi veya benzeri belgeye sahip olmak.

g) Bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanlarına göre belirlenen yeterlilik koşullarını taşımak.

(2) Özel hukuk tüzel kişilerinin bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişiler bakımından da birinci fıkradaki şartlar aranır.

(3) Daha önce yaptığı başvurusu mesleki olarak yeterli nitelikte bulunmadığı gerekçesiyle reddedilenler, bir yıl geçmedikçe yeniden bilirkişilik yapmak için başvuruda bulunamazlar.

(4) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu ve birinci fıkradaki şartları taşıdığını belgelendirmediği takdirde, bilirkişilik siciline ve listesine kaydedilemez.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bilirkişiliğe başvuru, seçilme usulü ve sicile kayıt

MADDE 11- (1) Bilirkişiliğe başvuru, ilginin yerleşim yerinin veya mesleki faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ya da adli veya idari yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna ilgili belgeler eklenmek suretiyle yazılı olarak yapılır. Adalet komisyonlarına yapılan başvurular, bölge kuruluna gönderilir.

(2) Başvuru dilekçesine eklenmesi zorunlu belgelerin eksik olması halinde, başvuru sahibine belgeleri tamamlaması için onbeş gün süre verilir. Eksik belgelerin tamamlanması halinde bölge kurulu tarafından başvuru hakkında karar verilir.

(3) Bölge kurulu karar verirken sicile kayıt bakımından öncelikle başvuranın 10 uncu maddedeki şartları taşıyıp taşımadığını değerlendirir ve şartları taşıyanlar arasından başvuranın mesleki tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri dikkate alarak en liyakatli olanları seçer.

(4) Bilirkişiliğe kabul edilenler, sicile üç yıl için kaydedilir.

Bilirkişilik sicilinin ve listesinin tutulması ile bilirkişinin görevlendirilmesi

MADDE 12- (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar ile gerekli görülen diğer bilgiler yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri.
- b) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.
- c) Yerleşim yeri.
- ç) Mesleği.
- d) Temel ve alt uzmanlık alanları.
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı.
- f) Bilirkişilik temel eğitim tarihi.
- g) Hazırlanan rapor sayısı.

(2) Bilirkişilik sicili, bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açılır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle bölge kurulu bilirkişi listesi oluşturulur. Bu listeler alenidir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bilirkişiliğe başvuru, seçilme usulü ve sicile kayıt

MADDE 11- (1) Bilirkişiliğe başvuru, ilginin yerleşim yerinin veya mesleki faaliyetlerini yürüttüğü yerin bağlı olduğu bölge kuruluna ya da adli veya idari yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonuna ilgili belgeler eklenmek suretiyle yazılı olarak yapılır. Adalet komisyonlarına yapılan başvurular, bölge kuruluna gönderilir.

(2) Başvuru dilekçesine eklenmesi zorunlu belgelerin eksik olması hâlinde, başvuru sahibine belgeleri tamamlaması için on beş gün süre verilir. Eksik belgelerin tamamlanması hâlinde bölge kurulu tarafından başvuru hakkında karar verilir.

(3) Bölge kurulu karar verirken sicile kayıt bakımından öncelikle başvuranın 10 uncu maddedeki şartları taşıyıp taşımadığını değerlendirir ve şartları taşıyanlar arasından başvuranın mesleki tecrübesini, katıldığı meslek içi eğitimleri veya uzmanlığı gösteren belgeleri dikkate alarak en liyakatli olanları seçer.

(4) Bilirkişiliğe kabul edilenler, sicile üç yıl için kaydedilir.

Bilirkişilik sicilinin ve listesinin tutulması ile bilirkişinin görevlendirilmesi

MADDE 12- (1) Bilirkişilik sicilinde aşağıdaki hususlar ile gerekli görülen diğer bilgiler yer alır:

- a) Bilirkişinin adı ve soyadı ile iletişim bilgileri.
- b) Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası.
- c) Yerleşim yeri.
- ç) Mesleği.
- d) Temel ve alt uzmanlık alanları.
- e) Çalıştığı kurum veya kuruluşun adı.
- f) Bilirkişilik temel eğitim tarihi.
- g) Hazırlanan rapor sayısı.

(2) Bilirkişilik sicili, bölge kurulları ile hâkim ve Cumhuriyet savcılarının erişimine açılır.

(3) Bilirkişilik siciline kayıtlı kişilerin ad ve soyadları, temel ve alt uzmanlık alanları ve meslekleri gösterilmek suretiyle bölge kurulu bilirkişi listesi oluşturulur. Bu listeler alenidir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(4) Bilirkişiler, sicile kaydolmak şartıyla yemin ederek göreve başlar.

(5) Adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(6) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde, 10 uncu maddedeki şartları taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(7) Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemeleri olarak baktıkları işlerde, tüm bölge kurullarının listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilir.

Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma

MADDE 13- (1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi halinde sicilden ve listeden çıkarılır:

a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi.

b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi.

c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması.

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Bilirkişiler, sicile kaydolmak şartıyla yemin ederek göreve başlar.

(5) Adli, idari ve askeri yargıda görev alacak bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden görevlendirilir. Ancak kendi bölge kurulu bilirkişi listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(6) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurulları bilirkişilik listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, 10 uncu maddenin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(7) Yüksek mahkemelerin ilk derece mahkemeleri olarak baktıkları işlerde, tüm bölge kurulları bilirkişilik listelerinde kayıtlı bilirkişiler arasından görevlendirme yapılabilir.

Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma

MADDE 13- (1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır:

a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi.

b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi.

c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması.

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

e) Bilirkişilik yetki belgesinin süresi dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması.

f) Bilirkişinin sicilden çıkarılmayı talep etmesi.

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hallerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir.

Denetim ve inceleme

MADDE 14- (1) Bilirkişiler, göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya şikâyet üzerine denetlenir.

(2) Hâkim veya Cumhuriyet savcılar, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, bu hususu bölge kuruluna bildirir.

(3) Bölge kurulu yaptığı inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden şikâyet konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebilir. İlgililerce bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(4) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 12 nci maddenin altıncı fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanlar, 3 üncü maddede belirtilen temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduklarının tespit edilmesi halinde, bölge kurulu kararıyla bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirilir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

e) Bilirkişilik süresinin dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması.

f) Bilirkişinin sicilden çıkarılmayı talep etmesi.

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir.

Denetim ve inceleme

MADDE 14- (1) Bilirkişiler, göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya şikâyet üzerine denetlenir.

(2) Hâkim veya Cumhuriyet savcısı, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, bu hususu bölge kuruluna bildirir.

(3) Bölge kurulları, bilirkişi raporlarını özel veya teknik bilgi yönünden denetleyemez.

(4) Bölge kurulu yaptığı inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden inceleme konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebilir. İlgililerce bu talebin yerine getirilmesi zorunludur.

(5) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 12 nci maddenin altıncı fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanlar, 3 üncü maddede belirtilen temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunduklarının tespit edilmesi hâlinde, bölge kurulu kararıyla bilirkişilik yapmaktan yasaklanabilir. Bu karar, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İtiraz ve dava hakkı

MADDE 15- (1) Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren onbeş gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edilir. Bölge kurulu tarafından otuz gün içinde karar verilmemesi durumunda bu sürenin bitiminden; itirazın reddedilmesi halinde ise ret kararının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde yetkili idare mahkemesine dava açılabilir.

Huzur hakkı ve kurulların ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 16- (1) Danışma Kurulu üyelerine, her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(2) Bölge kurulu üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı ödenir.

(3) Kurulan bilim komisyonu üyelerinden, öğretim elemanları ile uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ayda dördü geçmemek üzere fiilen görev yapılan her gün için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(4) Bakanlık, Danışma Kurulu, bölge kurulu ve bilim komisyonu toplantılarına başka bir mahalden gelerek katılan üyelerin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre ödenir.

(5) Kurulların ve bilim komisyonunun ihtiyaçlarına yönelik harcamalar ile ödenecek huzur hakları ve huzur ücretleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İtiraz ve dava hakkı

MADDE 15- (1) Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edilir. Bölge kurulunun itirazın reddi kararına karşı yetkili idare mahkemesine dava açılabilir.

Huzur hakkı ve kurulların ihtiyaçlarının karşılanması

MADDE 16- (1) Danışma Kurulu üyelerine, her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(2) Bölge kurulu üyelerine, ayda dört toplantıyı geçmemek üzere her toplantı için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarda huzur hakkı ödenir.

(3) Kurulan bilim komisyonu üyelerinden, öğretim elemanları ile uhdesinde kamu görevi bulunmayanlara ayda dördü geçmemek üzere fiilen görev yapılan her gün için (2250) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunacak tutarda huzur hakkı veya huzur ücreti ödenir.

(4) Bakanlık, Danışma Kurulu, bölge kurulu ve bilim komisyonu toplantılarına başka bir mahalden gelerek katılan üyelerin gündelik, yol gideri, konaklama ve diğer zorunlu giderleri, 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre ödenir.

(5) Kurulların ve bilim komisyonunun ihtiyaçlarına yönelik harcamalar ile ödenecek huzur hakları ve huzur ücretleri Bakanlık bütçesinden karşılanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kadrolar

MADDE 17- (1) Ekli (1), (2), (3), (4) ve (5) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

(2) Ekli (6) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Adli Tıp Kurumuna ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 18- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 19- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanun uyarınca görevlendirilecek bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 20- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 21- 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Kadrolar

MADDE 17- (1) Ekli (1), (2), (3), (4) ve (5) sayılı listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerin Adalet Bakanlığına ait bölümlerine eklenmiştir.

(2) Ekli (6) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Adli Tıp Kurumuna ait bölümüne eklenmiştir.

Yönetmelik

MADDE 18- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Değiştirilen ve Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

MADDE 19- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Bu Kanun uyarınca görevlendirilecek bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.”

MADDE 20- 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanır. Ancak yurt dışında kurulan askerî mahkemeler ve savcılıklar tarafından yapılan bilirkişi seçim ve görevlendirmelerinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesi ile listeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 21- 4/7/1972 tarihli ve 1602 sayılı Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Kanununun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 22- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişi seçimi” ibaresi yürürlükten kaldırılmış ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 23- 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklar” ibaresi “Mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile kamu kurum ve kuruluşları” ve (b) bendinde yer alan “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde” ibaresi “tıpta uzmanlık mevzuatına uygun olarak” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 2659 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c- Adli Tıp Üst Kurulları;”

MADDE 25- 2659 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikisi” ibaresi “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2659 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurulları:

MADDE 6- Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında, ilgili adli tıp ihtisas kurulları başkan ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülen konular, daha önce Kurum merkezinde veya taşradaki adli tıp ihtisas dairelerinde karara bağlanmış ise Adli Tıp Üst Kurulları toplantılarına Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesi başkanı, yokluğunda vekili iştirak eder, konu hakkında açıklamada bulunur.

Adli Tıp Birinci Üst Kurulu: Adli Tıp Dördüncü ve Altıncı İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 22- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ve bilirkişi seçimi” ibaresi metinden çıkarılmış ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bilirkişiler hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

MADDE 23- 14/4/1982 tarihli ve 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Mahkemeler ile hâkimlikler ve savcılıklar” ibaresi “Mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları” ve (b) bendinde yer alan “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü çerçevesinde” ibaresi “tıpta uzmanlık mevzuatına uygun olarak” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 2659 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“c- Adli Tıp Üst Kurulları;”

MADDE 25- 2659 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ikisi” ibaresi “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 2659 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurulları:

MADDE 6- Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında, ilgili adli tıp ihtisas kurulları başkan ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülen konular, daha önce Kurum merkezinde veya taşradaki adli tıp ihtisas dairelerinde karara bağlanmış ise Adli Tıp Üst Kurulları toplantılarına Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesi başkanı, yokluğunda vekili iştirak eder, konu hakkında açıklamada bulunur.

Adli Tıp Birinci Üst Kurulu: Adli Tıp Dördüncü ve Altıncı İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Adli Tıp İkinci Üst Kurulu: Adli Tıp İkinci, Üçüncü ve Beşinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üçüncü Üst Kurulu: Adli Tıp Birinci, Yedinci ve Sekizinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

İlgili ihtisas kurullarının iş alanlarına ilişkin dosyalar, bu Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülür.

Adli Tıp Üst Kurulları için yeterli raporör bulundurulur.

MADDE 27- 2659 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7- Adli Tıp Kurumunda sekiz ihtisas kurulu bulunur. İhtisas kurulları, bir başkan ve adli tıp uzmanı iki üye ile;

- a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Tıbbî Patoloji,
 - 2) İç Hastalıkları,
 - 3) Kardiyoloji,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
 - 6) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
 - 7) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 8) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Radyoloji,
 - 2) Göz Hastalıkları,
 - 3) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Göğüs Cerrahisi,
 - 6) Kalp ve Damar Cerrahisi,
 - 7) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
 - 8) Nöroloji,
 - 9) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 10) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 11) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 2) Genel Cerrahi,
 - 3) Nöroloji,
 - 4) İç Hastalıkları,
 - 5) Göğüs Hastalıkları,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Adli Tıp İkinci Üst Kurulu: Adli Tıp İkinci, Üçüncü ve Beşinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

Adli Tıp Üçüncü Üst Kurulu: Adli Tıp Birinci, Yedinci ve Sekizinci İhtisas Kurulları başkanları ve üyelerinden oluşur.

İlgili ihtisas kurullarının iş alanlarına ilişkin dosyalar, bu Adli Tıp Üst Kurullarında görüşülür.

Adli Tıp Üst Kurulları için yeterli raporör bulundurulur.”

MADDE 27- 2659 sayılı Kanunun 7 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7- Adli Tıp Kurumunda sekiz ihtisas kurulu bulunur. İhtisas kurulları, bir başkan ve adli tıp uzmanı iki üye ile;

- a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Tıbbî Patoloji,
 - 2) İç Hastalıkları,
 - 3) Kardiyoloji,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
 - 6) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
 - 7) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 8) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Radyoloji,
 - 2) Göz Hastalıkları,
 - 3) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
 - 4) Genel Cerrahi,
 - 5) Göğüs Cerrahisi,
 - 6) Kalp ve Damar Cerrahisi,
 - 7) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
 - 8) Nöroloji,
 - 9) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 10) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
 - 11) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu birer;
 - 1) Ortopedi ve Travmatoloji,
 - 2) Genel Cerrahi,
 - 3) Nöroloji,
 - 4) İç Hastalıkları,
 - 5) Göğüs Hastalıkları,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

- 6) Kardiyoloji,
- 7) Üroloji,
- 8) Tıbbî Onkoloji,
- 9) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- 10) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu;
- 1) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için üç,
- 2) Nöroloji için bir,
- e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Tıbbî Mikrobiyoloji,
- 2) Tıbbî Farmakoloji,
- 3) Tıbbî Biyokimya,
- 4) Analitik Kimya,
- 5) İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları,
- 6) Tıbbî Genetik,
- 7) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikro-
biyoloji,
- 8) Halk Sağlığı,
- f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu;
- 1) Kadın Hastalıkları ve Doğum için bir,
- 2) Üroloji için bir,
- 3) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
- 4) Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
için iki,
- 5) Çocuk Cerrahisi için bir,
- 6) Radyoloji için bir,
- g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Genel Cerrahi,
- 2) İç Hastalıkları,
- 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
- 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
- 6) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- 7) Ortopedi ve Travmatoloji,
- 8) Göz Hastalıkları,
- 9) Kardiyoloji,
- 10) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
- 11) Tıbbî Onkoloji,
- 12) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
- 13) Üroloji,
- 14) Kalp ve Damar Cerrahisi,
- 15) Diş Hekimliği,

- 6) Kardiyoloji,
- 7) Üroloji,
- 8) Tıbbî Onkoloji,
- 9) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları,
- 10) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu;
- 1) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için üç,
- 2) Nöroloji için bir,
- e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Tıbbî Mikrobiyoloji,
- 2) Tıbbî Farmakoloji,
- 3) Tıbbî Biyokimya,
- 4) Analitik Kimya,
- 5) İmmünoloji ve Alerji Hastalıkları,
- 6) Tıbbî Genetik,
- 7) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikro-
biyoloji,
- 8) Halk Sağlığı,
- f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu;
- 1) Kadın Hastalıkları ve Doğum için bir,
- 2) Üroloji için bir,
- 3) Ruh Sağlığı ve Hastalıkları için iki,
- 4) Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
için iki,
- 5) Çocuk Cerrahisi için bir,
- 6) Radyoloji için bir,
- g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu birer;
- 1) Genel Cerrahi,
- 2) İç Hastalıkları,
- 3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
- 4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
- 5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
- 6) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
- 7) Ortopedi ve Travmatoloji,
- 8) Göz Hastalıkları,
- 9) Kardiyoloji,
- 10) Kulak Burun Boğaz Hastalıkları,
- 11) Tıbbî Onkoloji,
- 12) Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi,
- 13) Üroloji,
- 14) Kalp ve Damar Cerrahisi,
- 15) Diş Hekimliği,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- 16) Deri ve Zührevi Hastalıkları,
h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu birer;
1) Genel Cerrahi,
2) İç Hastalıkları,
3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
6) Kardiyoloji,
7) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
8) Acil Tıp,
uzmanlarından oluşur.

İhtisas kurullarında yeteri kadar raportör bulundurulur.

Adli Tıp İhtisas Kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 28- 2659 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurullarına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (f) bendi (h) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“f- 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlar dışındaki görevliler ile şube müdürü ve uzmanların yerlerini belirlemek,

g- Kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile protokol yapmak,”

MADDE 29- 2659 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinde yer alan “oranda artmış ve” ibaresi “oranda artmış veya” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“b- Zorunluluk halinde İhtisas Kurullarının başkan ve üyeleri ile daire başkanlarının yerlerini değiştirmek,”

“c- Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu ile Adli Tıp Kurumu Etik Kurulu üyelerini belirlemek,”

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

- 16) Deri ve Zührevi Hastalıkları,
h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu birer;
1) Genel Cerrahi,
2) İç Hastalıkları,
3) Kadın Hastalıkları ve Doğum,
4) Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları,
5) Anesteziyoloji ve Reanimasyon,
6) Kardiyoloji,
7) Beyin ve Sinir Cerrahisi,
8) Acil Tıp,
9) Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikro-

biyoloji,

uzmanlarından oluşur.

İhtisas kurullarında yeteri kadar raportör bulundurulur.

Adli Tıp İhtisas Kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 28- 2659 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurullarına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve mevcut (f) bendi (h) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“f- 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlar dışındaki görevliler ile şube müdürü ve uzmanların yerlerini belirlemek,

g- Kurumun görev alanına giren faaliyetlerle ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ile protokol yapmak,”

MADDE 29- 2659 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinde yer alan “oranda artmış ve” ibaresi “oranda artmış veya” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“b- Zorunluluk hâlinde İhtisas Kurullarının başkan ve üyeleri ile daire başkanlarının yerlerini değiştirmek,”

“c- Adli Tıp Kurumu Eğitim ve Bilimsel Araştırma Komisyonu ile Adli Tıp Kurumu Etik Kurulu üyelerini belirlemek,”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 30- 2659 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin başlığında yer alan “Genel Kurulunun” ibaresi “Üst Kurullarının” ve birinci fıkrasında yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, (f) bendine “kuruluşlarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “heyet halinde” ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Fizik İhtisas Dairesi ve Trafik İhtisas Dairesinin toplu ilgili olmayan raporları Adli Tıp Üst Kurullarında incelemeye alınamaz. Bu dairelerin, mahkemeler, hâkimlikler ve Cumhuriyet savcılıkları tarafından sebebi açıkça belirtilmek suretiyle kapsamı itibarıyla yeterince kanaat verici nitelikte bulunmadığı bildirilen raporları, ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince incelenir ve kesin karara bağlanır. Kararlar katılanların oy çokluğu ile alınır, eşitlik halinde başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış olur.

Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinin genişletilmiş uzmanlar heyetinin çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 31- 2659 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“II- Özel görevleri:

a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu: Türk Ceza Kanununda belirtilen hayata karşı suçlar ile diğer ihtisas kurullarının görevine girmeyen işler,

b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu: Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ile işkence ve eziyet suçlarına ilişkin fiiller,

c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu: Malûliyetler, meslekte kazanma gücü kaybı, beden çalışma gücü kaybı, meslek hastalıkları, hapis cezalarının infazının ertelenmesi, sürekli hastalık, engellilik ve kocama sebepleri ile belirli kişilerin cezalarının hafifletilmesi veya kaldırılmasına ilişkin işlemler,

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 30- 2659 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin başlığında yer alan “Genel Kurulunun” ibaresi “Üst Kurullarının” ve birinci fıkrasında yer alan “Genel Kurulu” ibaresi “Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkranın (e) bendi yürürlükten kaldırılmış, (f) bendine “kuruluşlarının” ibaresinden sonra gelmek üzere “heyet hâlinde” ibaresi ve aynı maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Fizik İhtisas Dairesi ve Trafik İhtisas Dairesinin raporları Adli Tıp Üst Kurullarında incelemeye alınamaz. Bu dairelerden birinin verdiği raporlar ile diğer bilirkişi raporları arasında çelişki bulunması hâlinde mahkeme veya Cumhuriyet savcılıklarınca gerekçesi belirtilmek suretiyle talep edilmesi üzerine raporlar, ilgili ihtisas dairesinin en az yedi uzmanının katılımı ile oluşan genişletilmiş uzmanlar heyetince incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Kararlar katılanların oy çokluğuyla alınır, eşitlik hâlinde başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış olur.

Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinin genişletilmiş uzmanlar heyetinin çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 31- 2659 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“ Özel görevleri:

a) Adli Tıp Birinci İhtisas Kurulu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda belirtilen hayata karşı suçlar ile diğer ihtisas kurullarının görevine girmeyen işler,

b) Adli Tıp İkinci İhtisas Kurulu: Vücut dokunulmazlığına karşı suçlar ile işkence ve eziyet suçlarına ilişkin fiiller,

c) Adli Tıp Üçüncü İhtisas Kurulu: Malûliyetler, meslekte kazanma gücü kaybı, beden çalışma gücü kaybı, meslek hastalıkları, hapis cezalarının infazının ertelenmesi, sürekli hastalık, engellilik ve kocama sebepleri ile belirli kişilerin cezalarının hafifletilmesi veya kaldırılmasına ilişkin işlemler,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu: Türk Ceza Kanununun 31 inci ve 33 üncü maddeleri hariç olmak üzere, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler ile akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeleri kullanan kimselerin alışkanlığı ile ilgili bağımlılık derecesinin belirlenmesine ilişkin işlemler, uyuşturucu madde suçları ile ilgili olarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin işler, fiil ehliyetinin tespiti, vesayeti gerektiren haller, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, tasarruf ehliyetine ilişkin işler, akıl hastalığı nedeniyle evliliğin iptali veya boşanmaya ilişkin işler,

e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu: Zehirlenmeler ile alerji ve immünolojiye, ilaç kimyasına, alışkanlık yapan diğer maddelere ilişkin işler, nesebin belirlenmesine ilişkin işler, çevreye karşı suçlar ile kamunun sağlığına karşı suçlar, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile adli biyoloji ve adli genetiği ilgilendiren işler,

f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu: Yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik ile çocuk düşürtme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, genel ahlaka ve aile düzenine karşı suçlar, cinsel iktidar tespiti, fiile karşı kendisini savunup savunamayacağı hususları ile yaş belirlemesi ve cinsiyete ilişkin işler,

g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanmayan tıbbi uygulama hatalarına ilişkin işler,

h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanan tıbbi uygulama hatalarına ilişkin işler, hakkında bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek.”

MADDE 32- 2659 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasına “resim,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ses, görüntü, elektronik imza,” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkrafta yer alan “olaylarla” ibaresi “olaylar ile bilişim alanındaki suçlarla” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

d) Adli Tıp Dördüncü İhtisas Kurulu: 5237 sayılı Kanunun 31 inci ve 33 üncü maddeleri hariç olmak üzere, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler ile akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirlerine ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeleri kullanan kimselerin alışkanlığı ile ilgili bağımlılık derecesinin belirlenmesine ilişkin işlemler, uyuşturucu madde suçları ile ilgili olarak tedavi ve denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin işler, fiil ehliyetinin tespiti, vesayeti gerektiren haller, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, tasarruf ehliyetine ilişkin işler, akıl hastalığı nedeniyle evliliğin iptali veya boşanmaya ilişkin işler,

e) Adli Tıp Beşinci İhtisas Kurulu: Zehirlenmeler ile alerji ve immünolojiye, ilaç kimyasına, alışkanlık yapan diğer maddelere ilişkin işler, nesebin belirlenmesine ilişkin işler, çevreye karşı suçlar ile kamunun sağlığına karşı suçlar, yenilecek ve içilecek şeylere ilişkin işler, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler ile adli biyoloji ve adli genetiği ilgilendiren işler,

f) Adli Tıp Altıncı İhtisas Kurulu: Yaş küçüklüğü, sağır ve dilsizlik ile çocuk düşürtme, düşürme veya kısırlaştırma, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, genel ahlaka ve aile düzenine karşı suçlar, cinsel iktidar tespiti, fiile karşı kendisini savunup savunamayacağı hususları ile yaş belirlemesi ve cinsiyete ilişkin işler,

g) Adli Tıp Yedinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanmayan tıbbi uygulama hatalarına ilişkin işler,

h) Adli Tıp Sekizinci İhtisas Kurulu: Ölümle sonuçlanan tıbbi uygulama hatalarına ilişkin işler, hakkında bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek.”

MADDE 32- 2659 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasına “resim,” ibaresinden sonra gelmek üzere “ses, görüntü, elektronik imza,” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkrafta yer alan “olaylarla” ibaresi “olaylar ile bilişim alanındaki suçlarla” şeklinde değiştirilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 33- 2659 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurullarının ve İhtisas Kurullarının çalışması:

MADDE 23- A) Adli Tıp Üst Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında ilgili ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri ile 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Üst Kurullara katılması gereken adli tıp ihtisas dairesi başkanı veya vekilinin iştiraki ile toplanır.

Adli Tıp Üst Kurullarına ihtisas kurulları başkan ve üyelerinin en az üçte ikisinin iştiraki zorunludur.

Kararlar çoğunlukla alınır. Başkanın yokluğunda Başkan Yardımcısı, onun da yokluğunda en kıdemli İhtisas Kurulu Başkanı Üst Kurula başkanlık eder. Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır.

İhtisas kurullarından üst kurullara havale edilmiş dosyalar hakkında raportör üyenin raporunu okuyup gerekli açıklamayı yapmasından sonra o işle ilgili bulunan Kurul Başkanı, yok ise Kurul temsilcisi olan kıdemli üye ya da Kurul Başkanının uygun göreceği diğer bir üye Kurul görüşünü açıklar.

2 nci maddede sayılan yargı organlarıncı gerekli görülen konuların üst kurullarda görüşülmesi hallerinde, konu üst kurul raportörleri tarafından hazırlanarak Kurula sunulur. Kurul Başkanı izahat verdikten sonra konu hakkında tartışma açılır.

Konu ihtisas kurullarından hangisini ilgilendiriyor ise Başkan ve üyeleri o oturuma çoğunlukla iştirak etmek zorundadır, incelenecek konunun uzman üyesi bulunmadıkça bu konuda müzakere açılmaz.

Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekili Adli Tıp Birinci Üst Kurulu toplantısına katılır ve oy kullanır.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 33- 2659 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Adli Tıp Üst Kurullarının ve İhtisas Kurullarının çalışması:

MADDE 23- A) Adli Tıp Üst Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp Üst Kurulları, Adli Tıp Kurumu Başkanının başkanlığında ilgili ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri ile 6 ncı maddenin ikinci fıkrası uyarınca Üst Kurullara katılması gereken adli tıp ihtisas dairesi başkanı veya vekilinin iştiraki ile toplanır.

Adli Tıp Üst Kurullarına ihtisas kurulları başkan ve üyelerinin en az üçte ikisinin iştiraki zorunludur.

Kararlar çoğunlukla alınır. Başkanın yokluğunda Başkan Yardımcısı, onun da yokluğunda en kıdemli İhtisas Kurulu Başkanı Üst Kurula başkanlık eder. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır.

İhtisas kurullarından üst kurullara havale edilmiş dosyalar hakkında raportör üyenin raporunu okuyup gerekli açıklamayı yapmasından sonra o işle ilgili bulunan Kurul Başkanı, yok ise Kurul temsilcisi olan kıdemli üye ya da Kurul Başkanının uygun göreceği diğer bir üye Kurul görüşünü açıklar.

2 nci maddede sayılan yargı organlarıncı gerekli görülen konuların üst kurullarda görüşülmesi hâllerinde, konu üst kurul raportörleri tarafından hazırlanarak Kurula sunulur. Kurul Başkanı izahat verdikten sonra konu hakkında tartışma açılır.

Konu ihtisas kurullarından hangisini ilgilendiriyor ise Başkan ve üyeleri o oturuma çoğunlukla iştirak etmek zorundadır. İncelenecek konunun uzman üyesi bulunmadıkça bu konuda müzakere açılmaz.

Gözlem İhtisas Dairesinin raporlarının bulunduğu dosyalarda bu Dairenin Başkanı veya vekili Adli Tıp Birinci Üst Kurulu toplantısına katılır ve oy kullanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

B) Adli Tıp İhtisas Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp İhtisas Kurulları Başkanının başkanlığında işin niteliğine göre en az dört üye ile toplanır ve oy çokluğu ile karar alır. Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır. Üyelerden birinin mazeretinin bulunması veya yokluğu halinde eksiklik diğer kurullardan alınacak üye ile tamamlanır. Şu kadar ki tetkik edilecek konu, ilgili uzman üye hazır bulunmadıkça müzakere edilemez.

C) Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları lüzum görüldüğü hallerde kararını vermeden önce incelediği konu ile ilgili bulunan evrakın onanmış örneklerini mahallinden isteyebileceği gibi aslı üzerinde de inceleme yapması zorunlu olduğunda bunları da isteyebilir.

Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları ilgili kişileri gerektiğinde muayeneye çağırabilir ve bunları usulüne göre dinleyebilir, her türlü tetkikatı yapar veya yaptırabilir.

Adli Tıp Üst Kurulları kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz.

Adli Tıp Üst Kurulları ve adli tıp ihtisas kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 34- 2659 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (I) ve (II) numaralı fıkralarında yer alan “Adli Tıp Genel Kurulu” ibareleri “Adli Tıp Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş ve (II) numaralı fıkranın (b) ve (c) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 2659 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yirmitri milyon lira” ibaresi “yüz milyon Türk Lirası” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan “ikinci görev aylığı ödenmeksizin” ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

B) Adli Tıp İhtisas Kurullarının Çalışması:

Adli Tıp İhtisas Kurulları Başkanının başkanlığında işin niteliğine göre en az dört üye ile toplanır ve oy çokluğu ile karar alır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın bulunduğu taraf oy çokluğunu sağlamış sayılır. Üyelerden birinin mazeretinin bulunması veya yokluğu hâlinde eksikliği diğer kurullardan alınacak üye ile tamamlanır. Şu kadar ki tetkik edilecek konu, ilgili uzman üye hazır bulunmadıkça müzakere edilemez.

C) Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları lüzum görüldüğü hâllerde kararını vermeden önce incelediği konu ile ilgili bulunan evrakın onanmış örneklerini mahallinden isteyebileceği gibi aslı üzerinde de inceleme yapması zorunlu olduğunda bunları da isteyebilir.

Adli Tıp Üst Kurulları ve ihtisas kurulları ilgili kişileri gerektiğinde muayeneye çağırabilir ve bunları usulüne göre dinleyebilir, her türlü tetkikatı yapar veya yaptırabilir.

Adli Tıp Üst Kurulları kararları nihai olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki yetkilerini kısıtlamaz.

Adli Tıp Üst Kurulları ve adli tıp ihtisas kurullarının çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 34- 2659 sayılı Kanunun 24 üncü maddesinin (I) ve (II) numaralı fıkralarında yer alan “Adli Tıp Genel Kurulu” ibareleri “Adli Tıp Üst Kurulları” şeklinde değiştirilmiş ve (II) numaralı fıkrasının (b) ve (c) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 35- 2659 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yirmitri milyon lira” ibaresi “yüz milyon Türk Lirası” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 2659 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve dördüncü fıkrasında yer alan “ikinci görev aylığı ödenmeksizin” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

“Mesai saatleri dışında veya resmî tatil günlerinde ölü muayenesi veya otopsi işlemine katılan personele, bu fıkra kadro ve görev unvanları itibarıyla belirlenmiş olan tavan ek ödeme oranlarının %20'sine kadar, yönetmelikte belirlenen hükümler çerçevesinde ayrıca ek ödeme yapılır.”

MADDE 37- 2659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunla Adli Tıp Kurumu bünyesinde yeni kurulan ihtisas kurulları ile üst kurullar, 1/1/2017 tarihinde göreve başlar. Bu tarihe kadar kurulların oluşumu tamamlanır. Kurulların göreve başlayacakları tarihe kadar, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu ve ihtisas kurulları mevcut görevleri kapsamında çalışmaya devam eder. Belirtilen kurullar göreve başladığında dosyalar, 6 ncı ve 7 nci maddelerde belirlenen görevler kapsamında ilgili kurullara devredilir.”

MADDE 38- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 65 inci maddesinin ikinci fıkrasına (h) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (i) bendi (j) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“ı) Bilirkişi seçimi ve görevlendirmesi sırasında kanunlarla belirlenen kurallara uymamak,”

MADDE 39- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilgililerin beyanını da dikkate alarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kabul edilen değerlendirme standartlarına uygun,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 40- 2942 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Bu Kanun uyarınca mahkemelerde görevlendirilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre en az üç kişilik bilirkişi kurulunun oluşturulması zorunludur. Bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar ya da 6/12/2012

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Mesai saatleri dışında veya resmî tatil günlerinde ölü muayenesi veya otopsi işlemine katılan personele, bu fıkra kadro ve görev unvanları itibarıyla belirlenmiş olan tavan ek ödeme oranlarının %20'sine kadar, yönetmelikte belirlenen hükümler çerçevesinde ayrıca ek ödeme yapılır.”

MADDE 37- 2659 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- Bu Kanunla Adli Tıp Kurumu bünyesinde yeni kurulan ihtisas kurulları ile üst kurullar, 1/1/2017 tarihinde göreve başlar. Bu tarihe kadar kurulların oluşumu tamamlanır. Kurulların göreve başlayacakları tarihe kadar, Adli Tıp Kurumu Genel Kurulu ve ihtisas kurulları mevcut görevleri kapsamında çalışmaya devam eder. Belirtilen kurullar göreve başladığında dosyalar, 6 ncı ve 7 nci maddelerde belirlenen görevler kapsamında ilgili kurullara devredilir.”

MADDE 38- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 63 üncü maddesinin ikinci fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve mevcut (e) bendi (f) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“e) Bilirkişi seçimi ve görevlendirmesi sırasında kanunlarla belirlenen kurallara uymamak,”

MADDE 39- 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 11 inci maddesinin birinci fıkrasına “ilgililerin beyanını da dikkate alarak” ibaresinden sonra gelmek üzere “Sermaye Piyasası Kurulu tarafından kabul edilen değerlendirme standartlarına uygun,” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 40- 2942 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- Bu Kanun uyarınca mahkemelerde görevlendirilen bilirkişiler, bilirkişilik bölge kurulları tarafından hazırlanan listelerden seçilir ve bunlar hakkında Bilirkişilik Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Kamulaştırmaya konu olan yerin cins ve niteliğine göre en az üç kişilik bilirkişi kurulunun oluşturulması zorunludur. Bilirkişilerden birinin taşınmaz geliştirme konusunda yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar ya da 6/12/2012

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

tarıhli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilen gayrimenkul değerleme uzmanları arasından seçilmesi zorunludur. Gayrimenkul değerleme uzmanları bakımından, bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartları; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise fiilen beş yıl görev yapma şartı aranmaz ve bu uzmanlar kayıtlı oldukları bilirkişilik bölge kurulunun yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın görevlendirilir.

Bilirkişilerin uzmanlık alanları, kamulaştırılacak taşınmazın niteliği gözönüne alınarak belirlenir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 inci ve 12 nci maddelerde yer alan hükümlere göre tayin ve takdir ederek gerekçeli raporunu onbeş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idare tarafından belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.

Kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz mallara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veyahut irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle mülkiyet hakkından doğan taleplere ilişkin açılacak davalar ile uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle veya ilgili kanunların uygulamasıyla tasarrufu kısıtlanan taşınmaz mallar hakkında açılacak davalarda görevlendirilecek bilirkişilerin seçiminde bu madde ve taşınmaz malların değerinin tespitinde bu Kanun hükümleri uygulanır.”

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

tarıhli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre yetkilendirilen gayrimenkul değerleme uzmanları arasından seçilmesi zorunludur. Gayrimenkul değerleme uzmanları bakımından, bilirkişiliğe kabul için aranan temel eğitim alma ve fiilen beş yıl görev yapma şartları; yüksek lisans veya doktora yapmış uzmanlar bakımından ise fiilen beş yıl görev yapma şartı aranmaz ve bu uzmanlar kayıtlı oldukları bilirkişilik bölge kurulunun yargı çevresiyle sınırlı olmaksızın görevlendirilir.

Bilirkişilerin uzmanlık alanları, kamulaştırılacak taşınmazın niteliği göz önüne alınarak belirlenir.

Bilirkişi kurulu, taşınmaz malın değerini 11 inci ve 12 nci maddelerde yer alan hükümlere göre tayin ve takdir ederek gerekçeli raporunu on beş gün içinde mahkemeye verir.

Bilirkişilerce yapılan değer tespitinde, idare tarafından belgelerin mahkemeye verildiği gün esas tutulur.”

MADDE 41- 2942 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde uyarınca açılacak davalarda 15 inci maddede düzenlenen bilirkişiliğe ilişkin hükümler uygulanır.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 41- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 276 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla” ibaresi “üç yıldan yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 42- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 43- 5271 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve beşinci fıkrasına “bilirkişiler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

“(1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması halinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesindeki şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.”

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 42- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 276 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir yıldan üç yıla” ibaresi “üç yıldan yedi yıla” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 43- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.”

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 44- 5271 sayılı Kanunun 64 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, dördüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve beşinci fıkrasına “bilirkişiler,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

“(1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak, kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen, diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden, burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 44- 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca, hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 45- 5271 sayılı Kanunun 67 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

MADDE 46- 5271 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 47- 5271 sayılı Kanunun 72 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 72- (1) Bilirkişiye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılan ve her yıl güncellenen tarife esas alınır.”

MADDE 48- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesinde yer alan hükümler uygulanır.”

MADDE 49- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 45- 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca, hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 46- 5271 sayılı Kanunun 67 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

MADDE 47- 5271 sayılı Kanunun 71 inci maddesinin birinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 48- 5271 sayılı Kanunun 72 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 72- (1) Bilirkişiye sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Bu konuda, Adalet Bakanlığınca çıkarılan ve her yıl güncellenen tarife esas alınır.”

MADDE 49- 16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun kapsamında açılacak kamulaştırma bedelinin tespiti ve taşınmaz malın tesciline ilişkin davalarda 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 15 inci maddesinde yer alan hükümler uygulanır.”

MADDE 50- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 266 ncı maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

“Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 50- 6100 sayılı Kanunun 268 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması halinde, diğer bölge kurullarının listelerinden; burada da bulunmaması halinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesindeki şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı bulundukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

MADDE 51- 6100 sayılı Kanunun 269 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 52- 6100 sayılı Kanunun 271 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bilirkişilere,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.”

“Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez.”

MADDE 51- 6100 sayılı Kanunun 268 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 268- (1) Bilirkişiler, bölge adliye mahkemelerinin yargı çevreleri esas alınmak suretiyle bilirkişilik bölge kurulu tarafından hazırlanan listede yer alan kişiler arasından seçilir. Ancak kendi bölge listesinde ilgili uzmanlık alanında bilirkişi olmasına rağmen diğer bir bölgedeki bilirkişinin, görevlendirme yapılan yere daha yakın bir mesafede bulunması durumunda, bu listeden de görevlendirme yapılabilir.

(2) Bölge kurulunun hazırladığı listede bilgisine başvurulacak uzmanlık dalında bilirkişi bulunmaması hâlinde, diğer bölge kurullarının listelerinden; burada da bulunmaması hâlinde, Bilirkişilik Kanununun 10 uncu maddesinin (ç), (d) ve (e) bentleri hariç birinci fıkrasında yer alan şartları da taşımak kaydıyla listelerin dışından bilirkişi görevlendirilebilir. Listelerin dışından görevlendirilen bilirkişiler, bölge kuruluna bildirilir.

(3) Kanunların görüş bildirmekle yükümlü kıldığı kişi ve kuruluşlara görevlendirildikleri konularda bilirkişi olarak öncelikle başvurulur. Ancak kamu görevlilerine, bağlı bulundukları kurumlarla ilgili dava ve işlerde, bilirkişi olarak görev verilemez.”

MADDE 52- 6100 sayılı Kanunun 269 uncu maddesinin ikinci fıkrasına “uygulanır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve durum bilirkişilik bölge kuruluna bildirilir” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 53- 6100 sayılı Kanunun 271 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bilirkişilere,” ibaresinden sonra gelmek üzere “bilirkişilik bölge kurulu veya bulunduğu yer” ibaresi eklenmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 53- 6100 sayılı Kanunun 274 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca hukukî ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 54- 6100 sayılı Kanunun 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Danışma Kurulu ve bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum veya kurullar tarafından seçilir ve Daire Başkanlığına bildirilir.

(2) Danışma Kurulunun ilk toplantı tarihi, üyelerin üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yürürlüğe konulur ve bu yönetmeliklerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bilirkişilik sicil ve listeleri oluşturulur.

(4) Bilirkişilik sicil ve listelerinin oluşturulmasını müteakip bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlık tarafından bir ilan yapılır. Bu ilan yapılınca kadar mevcut bilirkişi listelerine göre bilirkişi görevlendirilmesine devam olunur ve bu bilirkişiler görevlerini tamamlar.

(5) Bölge kurullarına Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Birinci Dairesi tarafından bölge adliye mahkemesi üyesi seçilinceye kadar bu üyenin yapacağı görev ve işler, bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcısı tarafından yerine getirilir.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 54- 6100 sayılı Kanunun 274 üncü maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca hukuki ve cezaî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, bilirkişiye ücret ve masraf adı altında hiçbir ödeme yapılmamasına karar verilebilir ve gerekçesi gösterilerek gerekli yaptırımların uygulanması bilirkişilik bölge kurulundan talep edilir.”

MADDE 55- 6100 sayılı Kanunun 279 uncu maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.”

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç bir ay içinde Danışma Kurulu ve bölge kurullarının üyeleri ilgili kurum veya kurullar tarafından seçilir ve Daire Başkanlığına bildirilir.

(2) Danışma Kurulunun ilk toplantı tarihi, üyelerin üç yıllık görev süresinin başlangıcı olarak kabul edilir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yürürlüğe konulur ve bu yönetmeliklerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç altı ay içinde bilirkişilik sicil ve listeleri oluşturulur.

(4) Bilirkişilik sicil ve listelerinin oluşturulmasını müteakip bu sicil ve listelere uygun bilirkişi görevlendirilmesini sağlamak amacıyla Bakanlık tarafından bir ilan yapılır. Bu ilan yapılınca kadar mevcut bilirkişi listelerine göre bilirkişi görevlendirilmesine devam olunur ve bu bilirkişiler görevlerini tamamlar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 55- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 56- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 56- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 57- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkeş

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

S. Ramazanoğlu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Soylu

Ekonomi Bakanı

M. Elitaş

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

Başbakan Yardımcısı

M. Şimşek

Başbakan Yardımcısı

L. Elvan

Avrupa Birliği Bakanı

V. Bozkır

Çevre ve Şehircilik Bakanı

F. G. Sarı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Ünal

Millî Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

Y. Akdoğan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	5	-	5
TOPLAM		6	-	6

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	4	2	-	2
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	10	-	10
	TOPLAM		13	-	13

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
Hâkim	1	50	50
Hâkim	2	50	50
Hâkim	3	50	50
Hâkim	4	50	50
Hâkim	5	50	50
Hâkim	6	150	150
Hâkim	7	200	200
Hâkim	8	400	400
Hâkim ve Savcı	1	500	500
Hâkim ve Savcı	2	300	300
Hâkim ve Savcı	3	300	300
Hâkim ve Savcı	4	300	300
Hâkim ve Savcı	5	300	300
Hâkim ve Savcı	6	400	400
Hâkim ve Savcı	7	450	450
Hâkim ve Savcı	8	1.450	1.450
TOPLAM		5.000	5.000

(4) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAMI
GİH	Hâkim Adayı	3	60	60
GİH	Hâkim Adayı	4	60	60
GİH	Hâkim Adayı	5	60	60
GİH	Hâkim Adayı	6	120	120
GİH	Hâkim Adayı	7	300	300
GİH	Hâkim Adayı	8	2.400	2.400
	TOPLAM		3.000	3.000

(5) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GIH	Yazı İşleri Müdürü	2	5	-	5
GIH	Yazı İşleri Müdürü	4	10	-	10
GIH	Zabıt Katibi	6	20	-	20
GIH	Zabıt Katibi	10	15	-	15
GIH	Zabıt Katibi	12	25	-	25
	TOPLAM		75	-	75

(6) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADLÎ TIP KURUMU
TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
SH	İhtisas Kurulu Başkanı	1	2	-	2
SH	İhtisas Kurulu Üyesi	1	33	-	33
SH	Asistan	3	2	-	2
SH	Asistan	4	3	-	3
SH	Asistan	5	5	-	5
SH	Asistan	6	5	-	5
SH	Uzman	1	5	-	5
SH	Uzman	2	5	-	5
SH	Uzman	3	5	-	5
SH	Uzman	4	5	-	5
SH	Uzman	5	5	-	5
SH	Uzman	6	5	-	5
TH	Uzman	1	5	-	5
TH	Uzman	2	5	-	5
TH	Uzman	3	5	-	5
TH	Uzman	4	5	-	5
TH	Uzman	5	1	-	1

TH	Uzman	6	1	-	1
TH	Kimyager	1	3	-	3
TH	Kimyager	2	3	-	3
TH	Kimyager	3	3	-	3
TH	Kimyager	4	2	-	2
TH	Kimyager	5	2	-	2
TH	Kimyager	6	2	-	2
TH	Mühendis	1	5	-	5
TH	Mühendis	2	5	-	5
TH	Mühendis	3	5	-	5
TH	Mühendis	4	5	-	5
TH	Mühendis	5	10	-	10
TH	Mühendis	6	10	-	10
TH	Fizikçi	1	1	-	1
TH	Fizikçi	2	1	-	1
TH	Fizikçi	3	1	-	1
SH	Biyolog	1	2	-	2
SH	Biyolog	2	3	-	3
SH	Biyolog	3	5	-	5
SH	Biyolog	4	4	-	4
SH	Biyolog	5	5	-	5
SH	Biyolog	6	5	-	5
SH	Raportör	4	1	-	1
SH	Raportör	5	1	-	1
TH	Raportör	6	1	-	1
SH	Psikolog	3	1	-	1
SH	Psikolog	4	1	-	1
SH	Psikolog	5	1	-	1
SH	Psikolog	6	1	-	1
SH	Pedagog	3	1	-	1
SH	Pedagog	4	1	-	1
SH	Pedagog	5	1	-	1
SH	Pedagog	6	1	-	1
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	5	2	-	2
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	6	3	-	3
SH	Sağlık Teknikeri	5	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	6	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	7	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	8	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	9	5	-	5
SH	Laborant	5	4	-	4
SH	Laborant	6	4	-	4
SH	Laborant	7	4	-	4
SH	Laborant	8	4	-	4
SH	Laborant	9	4	-	4
TH	Tekniker	4	3	-	3
TH	Tekniker	5	3	-	3

TH	Tekniker	6	2	-	2
TH	Tekniker	7	3	-	3
TH	Tekniker	8	3	-	3
TH	Tekniker	9	2	-	2
TH	Kütüphaneci	9	1	-	1
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	3	10	-	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	4	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	5	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	3	-	3
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	8	4	-	4
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	8	-	8
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10	-	10
GİH	Arşiv Memuru	9	1	-	1
GİH	Memur	5	4	-	4
GİH	Memur	6	3	-	3
GİH	Memur	7	3	-	3
GİH	Memur	8	3	-	3
GİH	Memur	9	3	-	3
GİH	Memur	10	4	-	4
SH	Hemşire	4	1	-	1
SH	Hemşire	5	1	-	1
SH	Hemşire	6	1	-	1
	TOPLAM		336		336

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTELER

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI: MERKEZ

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
Daire Başkanı	1	1	-	1
Tetkik Hâkimi	3	5	-	5
TOPLAM		6	-	6

(2) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI

TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Şube Müdürü	2	1	-	1
GİH	Şube Müdürü	4	2	-	2
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	10	-	10
	TOPLAM		13	-	13

(3) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(II) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN
(MESLEK MENSUPLARI)

UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAM
Hâkim	1	50	50
Hâkim	2	50	50
Hâkim	3	50	50
Hâkim	4	50	50
Hâkim	5	50	50
Hâkim	6	150	150
Hâkim	7	200	200
Hâkim	8	400	400
Hâkim ve Savcı	1	500	500
Hâkim ve Savcı	2	300	300
Hâkim ve Savcı	3	300	300
Hâkim ve Savcı	4	300	300
Hâkim ve Savcı	5	300	300
Hâkim ve Savcı	6	400	400
Hâkim ve Savcı	7	450	450
Hâkim ve Savcı	8	1.450	1.450
TOPLAM		5.000	5.000

(4) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	ADEDİ	TOPLAMI
GİH	Hâkim Adayı	3	60	60
GİH	Hâkim Adayı	4	60	60
GİH	Hâkim Adayı	5	60	60
GİH	Hâkim Adayı	6	120	120
GİH	Hâkim Adayı	7	300	300
GİH	Hâkim Adayı	8	2.400	2.400
	TOPLAM		3.000	3.000

(5) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADALET BAKANLIĞI
TEŞKİLATI: TAŞRA

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	Yazı İşleri Müdürü	2	5	-	5
GİH	Yazı İşleri Müdürü	4	10	-	10
GİH	Zabıt Kâtibi	6	20	-	20
GİH	Zabıt Kâtibi	10	15	-	15
GİH	Zabıt Kâtibi	12	25	-	25
	TOPLAM		75	-	75

(6) SAYILI LİSTE

KURUMU: ADLÎ TIP KURUMU
TEŞKİLATI: MERKEZ

(I) SAYILI CETVEL
İHDAS EDİLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
SH	İhtisas Kurulu Başkanı	1	2	-	2
SH	İhtisas Kurulu Üyesi	1	34	-	34
SH	Asistan	3	2	-	2
SH	Asistan	4	3	-	3
SH	Asistan	5	5	-	5
SH	Asistan	6	5	-	5
SH	Uzman	1	5	-	5
SH	Uzman	2	5	-	5
SH	Uzman	3	5	-	5
SH	Uzman	4	5	-	5
SH	Uzman	5	5	-	5
SH	Uzman	6	5	-	5
TH	Uzman	1	5	-	5
TH	Uzman	2	5	-	5
TH	Uzman	3	5	-	5
TH	Uzman	4	5	-	5
TH	Uzman	5	1	-	1

TH	Uzman	6	1	-	1
TH	Kimyager	1	3	-	3
TH	Kimyager	2	3	-	3
TH	Kimyager	3	3	-	3
TH	Kimyager	4	2	-	2
TH	Kimyager	5	2	-	2
TH	Kimyager	6	2	-	2
TH	Mühendis	1	5	-	5
TH	Mühendis	2	5	-	5
TH	Mühendis	3	5	-	5
TH	Mühendis	4	5	-	5
TH	Mühendis	5	10	-	10
TH	Mühendis	6	10	-	10
TH	Fizikçi	1	1	-	1
TH	Fizikçi	2	1	-	1
TH	Fizikçi	3	1	-	1
SH	Biyolog	1	2	-	2
SH	Biyolog	2	3	-	3
SH	Biyolog	3	5	-	5
SH	Biyolog	4	4	-	4
SH	Biyolog	5	5	-	5
SH	Biyolog	6	5	-	5
SH	Raportör	4	1	-	1
SH	Raportör	5	1	-	1
TH	Raportör	6	1	-	1
SH	Psikolog	3	1	-	1
SH	Psikolog	4	1	-	1
SH	Psikolog	5	1	-	1
SH	Psikolog	6	1	-	1
SH	Pedagog	3	1	-	1
SH	Pedagog	4	1	-	1
SH	Pedagog	5	1	-	1
SH	Pedagog	6	1	-	1
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	5	2	-	2
SH	Sosyal Hizmet Uzmanı	6	3	-	3
SH	Sağlık Teknikeri	5	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	6	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	7	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	8	5	-	5
SH	Sağlık Teknikeri	9	5	-	5
SH	Laborant	5	4	-	4
SH	Laborant	6	4	-	4
SH	Laborant	7	4	-	4
SH	Laborant	8	4	-	4
SH	Laborant	9	4	-	4
TH	Tekniker	4	3	-	3
TH	Tekniker	5	3	-	3

TH	Tekniker	6	2	-	2
TH	Tekniker	7	3	-	3
TH	Tekniker	8	3	-	3
TH	Tekniker	9	2	-	2
TH	Kütüphaneci	9	1	-	1
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	3	10	-	10
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	4	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	5	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	5	-	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	3	-	3
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	8	4	-	4
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	8	-	8
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	10	-	10
GİH	Arşiv Memuru	9	1	-	1
GİH	Memur	5	4	-	4
GİH	Memur	6	3	-	3
GİH	Memur	7	3	-	3
GİH	Memur	8	3	-	3
GİH	Memur	9	3	-	3
GİH	Memur	10	4	-	4
SH	Hemşire	4	1	-	1
SH	Hemşire	5	1	-	1
SH	Hemşire	6	1	-	1
	TOPLAM		337		337

